HRABOŠ,
ANEB OCHRANA ŠKŮDCE V ROZHOVORU S PREZIDENTEM ZDEŇKEM JANDEJSKEM,

str. 16

MÝTY A FAKTA O ZEMĚDĚLSTVÍ
DNES PŘEVLÁDAJÍ NAD REÁLNOU PRAXÍ A POTŘEBAMI VÝROBY,

str. 6-11 Přílohy

LES A DŘEVO,
KAM MÁ SMĚŘOVAT SEKTOR VYSVĚTLUJE NOVÝ PŘEDSEDA LDK ČR JAN VÁCLAVÍK,

str. 32

ZPRAVODAJ
AGROBASE

25. ZÁŘÍ 2019

INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY

NOVĚ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít **ZDARMA** až do vaší schránky, objednávky na **sekretariat@akcr.cz**

KLIMA SE NA PLANETĚ ZEMĚ MĚNILO VŽDY A BUDE TO TAK I NADÁLE

POČÁTKEM SRPNA LETOŠNÍHO ROKU BYLA V ŽENEVĚ ZVEŘEJNĚNA ZPRÁVA PANELU OSN, KTERÁ CITUJE ZÁVĚRY NEDÁVNÉHO SVĚTOVÉHO KONGRESU KLIMATOLOGŮ, KTEŘÍ TVRDÍ, ŽE V BOJI PROTI GLOBÁLNÍMU OTEPLOVÁNÍ UŽ NESTAČÍ JEN OMEZIT EMISE OXIDU UHLIČITÉHO PRODUKOVANÉHO V ENERGETICE ČI DOPRAVĚ. MIMO JINÉ TVRDÍ, ŽE JE POTŘEBA ROVNĚŽ SNÍŽIT EMISE SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ, KTERÉ ČLOVĚK PRODUKUJE V ZEMĚDĚLSTVÍ A PŘI DALŠÍM VYUŽÍVÁNÍ PŮDY.

Ve své závěrečné zprávě z jednání kongresu klimatologové uvádějí, že kvůli chovu krav jde do ovzduší až 23 % metanu. Přičemž v zemědělské činnosti současně vznikají i oxidy uhlíku a dusíku. Proto doporučují omezení chovu hospodářských zvířat, tedy především krav a prasat. O názor, jak by tato nejnovější tvrzení klimatologů a potažmo i ekologů měla chápat širší veřejnost u nás, jsme požádali prezidenta Agrární komory ČR Ing. Zdeňka Jandejska, CSc.

Pokud vím, naši zemědělci s těmito názory klimatologů nesouhlasí. Co k tomu můžete jako prezident Agrární komory ČR dodat?
Mohu jenom říci, že tvorba metanu ze zemědělství oproti vznikajícím oxidům uhlíku a dusíku je ve srovnání s leteckou dopravou a provozem oceánských lodí zanedbatelná. Škodlivost chovu zvířat je oproti výše uvedenému tvrzení mizivá. Pokud jde o další redukci prasat a krav v České republice, musím konstatovat, že toto tvrzení vyvolává úsměv. Česká republika produkuje 2,3krát méně mléka, 5,3krát méně vepřového masa a 3,4krát hovězího masa na 100 hektaru zemědělské půdy než Německo a devětkrát méně mléka, 11krát méně vepřového masa a 10krát méně hovězího masa na 100 hektaru než Nizozemí. Z uvedeného je zřejmé, že lze snižovat stavy zvířat v Nizozemí a Německu. U nás by naopak mělo dojít k navýšení stavů zvířat, co přinese zvýšení organické hmoty v půdě a tím větší jímavost vody včetně zachování drobtovité struktury půdy.

Již řadu let jste generálním ředitelem společnosti velké akciové společnosti RABBIT CZ Trhový Štěpánov, která se zabývá rostlinnou a živočišnou výrobou. Mimochodem, v živočišné výrobě se zabýváte produkcí a zpracováním drůbeže, králíků, vepřového a hovězího masa i výrobou uzenářských výrobků. Podle názoru odborné zemědělské veřejnosti patříte k úspěšným hospodářům. Jak se na daný problém díváte vy osobně?
Názory klimatologů jsou dobré v tom, že nás upozorňují na možný negativní vývoj, ale jejich predikce se většinou nenaplní. Predikují hlavně z konkrétních jevů či ověřených skutečností známých něco přes 200 let, ostatní jsou pouze indicie na základě těžko ověřitelných dohadů. Planeta Země vznikla asi před 4,6 mld. let a živé organismy pravděpodobně existovaly již před 3,8 mld. let. Od těchto dob už existovalo nějaké klima, ve kterém se organismy vyvíjely. Klima se stále měnilo a podle dostupných zdrojů nelze za tak krátkou dobu, kterou sledujeme, předvídat nic. Neznamená to, že nemáme hospodařit tak, abychom udrželi co nejvíce vody v půdě, měli trvale zelenou půdu, chemii aplikovali uvážlivě, přičemž živiny do půdy vkládali přes organická hnojiva a minimalizovali použití průmyslových hnojiv. To vše řádný hospodář dělá a půdní úrodnost zvyšuje. Aby tyto zásady dodržovali všichni, je nutné nastavit jasná pravidla, to se ale po celých posledních 30 let nepodařilo.

Když se však zamyslíme nad situací v Evropské unii, tak největší počet kusů dobytka se nachází ve Francii a v Německu. Pokud vím, naši zemědělci říkají, že obě vlády se určitě budou i nadále snažit chránit zájmy svých farmářů. Není to inspirace i pro Českou republiku?
Lze souhlasit s vaší hypotézou. Moje zkušenosti jednoznačně ukazují na to, že EU 15 a potažmo Spolková republika Německo a Francie přetvářely celou Evropskou unii k obrazu svému. I díky tomu jsme se stali kolonií, která dává k dispozici levnou pracovní sílu, uvolňuje většinu trhu naší země staré EU 15 a tvořené zisky na našem území přesouvá tam.

Od roku 1990, a zejména po vstupu do EU v roce 2004, trvale klesal počet krav, prasat a drůbeže v chovech našich zemědělců. V loňském roce se konečně toto klesání počtu krav podařilo pozastavit a zmírnit. Jak to hodnotíte?
Ano, v posledních čtyřech letech se zastavil pokles stavů, a dokonce v uplynulých dvou letech dochází k mírnému růstu hovězího dobytka a brojlerových kuřat. Posun k růstu se podařil postupným zvyšováním národních dotací a podporou investic přes II. pilíř Programu rozvoje venkova v rámci Společné zemědělské politiky do staveb pro živočišnou výrobu. Jde o první krok ke změně, ale je nutné postupně odstranit skryté dotace ve starých zemích a postupně notifikovat národní podpory podle možností státního rozpočtu.

Zpráva panelu OSN pro změny klimatu mimo jiné uvádí, že „zemědělství a lesnictví globálně spotřebovává 70 % vodních zdrojů". Není tato věta ve své podstatě nesmyslná?
Nevím, zda zemědělství spotřebována 70 % vodních zdrojů, ale kdo jiný by měl vodu spotřebovávat než ten, kdo produkuje kyslík, nezbytný k existenci živých organismů, a ten, kdo zajišťuje potraviny, což je jedna ze základních životních potřeb. Je nutné naopak vidět nezastupitelné funkce lesa a zemědělství. Oba tyto sektory při správném hospodaření jsou

nezastupitelnými v zadržování vody a snižování ztrát odparem vody. Při správné zemědělské praxi, to je dostatku organických látek v půdě a trvale zeleném pokryvu, dokáže půda zadržet více vody, než máme ve všech tocích, rybnících, přehradách a jezerech. S těmito údaji a tvrzeními se lze mimo jiné seznámit v dánské studii o udržování vody v přírodě, která se touto otázkou zabývala.

Podle klimatologů za větší sucha mohou i holá pole. Doporučují střídání plodin. Co byste k tomu řekl?
To by neřekl snad jen němý! Každý i s minimálními znalostmi tato primitivní doporučení zná. Je ale nezbytné otázku doplnit, proč tomu tak někdy není. Pokud se většina vlád za 30 let porevolučního vývoje rozhodla, že co si nevyrobíme, to si dovezeme, a podpory do zemědělství nebudou podmíněny vyváženou živočišnou výrobou, měl tyto následky předpokládat. Nepředpokládaly to vlády, protože většina kormidelníků českého zemědělství v uplynulých 30 letech o hospodaření na půdě neměla ani potuchy a řídila se lobbistickými a politickými cíli. Nebýt pár stovek obětavých lidí, kteří řídili úspěšné zemědělské podniky i přes obrovské ztráty v živočišných výrobách a přes zadluženost podniků, byly by následky podstatně tragičtější. Nezbytné je zdvojnásobit stavy hospodářských zvířat, pak nebude problém se střídáním plodin, do osevných postupů bude zařazen jetel, vojtěška, hrách, bob a další krmné plodiny, a co tyto plodiny v půdě dokáží, ví každý průměrně vzdělaný hospodář se středním vzděláním. Není možné mít oproti roku 1990 jen 28,8 % stavu dojnic, 28,9 % prasnic, 40,6 % skotu celkem, 32,2 % prasat celkem, 25 % plochy pěstované zeleniny a 31 % ploch pěstovaného ovoce. Aby se zdvojnásobily stavy hospodářských zvířat, je nutné změnit podmínky poskytovaných podpor, jejich vyplácení musí být podmíněno chovem hospodářských zvířat. Vše ostatní jsou jen fabulace a matení veřejnosti.

Kvůli obecnému názoru, že je potřebné zadržet vodu a vrátit drobné živočichy do polí, Ministerstvo zemědělství stanovilo maximální velikost plochy s jedinou plodinou na 30 hektarů. Jak to máme podle vás chápat?
To, že zmenšíme plochy na 30 hektarů a přitom je osejeme jednou plodinou v celé České republice, není opodstatněné. Rozdělit hony podle svažitosti nemusíme zemědělcům nařizovat, sami dobře vědí, co je, z pohledu agronomického a nebezpečí eroze, nejvhodnější. Vodu v půdě zadržíme a drobné živočichy vrátíme tím, že budeme pravidelně hnojit organickými hnojivy, zvýšíme tím obsah organických látek v půdě. Dále začneme razantně podporovat precizní zemědělství, setí meziplodin, aby byla půda téměř trvale zelená, a k tomu musíme přizpůsobit systém podpor. Rozměr zemědělských podniků snižovat je utopie, celý svět směruje zemědělství k zvyšování produktivity práce a koncentraci výroby. Stejně to tak dělají i staré země EU 15, které navíc podporují slučování hospodářství. Přitom zákonem zakazují dělení hospodářství při dědickém řízení. Jsme úplně slepí. Zájem EU je oslabit naši výhodu z rozsahu, a hlavně naši konkurenceschopnost k dalšímu převzetí zbývajícího trhu.

Nedávno se i v České republice uskutečnil pochod za práva zvířat, kdy jeho organizátoři poukazují na nevhodné podmínky chovu hospodářských zvířat u nás. Co byste k tomu řekl vy?
V České republice jsou pro chov zvířat nadprůměrně dobré podmínky, o tom vrátit se v chovu hospodářských zvířat o 100 let zpět nemá smysl ani hovořit. Zelení teroristé skončí hned, jak budeme alespoň měsíc bez základních potravin, a to se může při naší úrovni soběstačnosti, současných přírodních podmínkách a katastrofách brzy naplnit.

Klimatologové doporučují i změnu stravování. Konkrétně jde o návrh na snížení spotřeby masa. Jak to vidíte vy?
Doporučení klimatologů vypadají velmi ušlechtile, ale my bychom se měli starat o zkvalitňování naší stravy, její dostupnost lidské populaci, nové technologie, které budou mít minimální vliv na životní prostředí a budou zajišťovat dostatek potravin v roce 2050, který je přede dveřmi. V tomto roce bude mít planeta téměř 10 mld. obyvatel a v Asii se zvýší procento střední třídy ze současných 16 % na 55 %, tudíž budou mít dostatek prostředků na konzumaci kvalitních potravin. Tito řadoví klimatologové a prognostici by neměli strašit lidi a zviditelňovat se, ale přicházet s vědecky zdůvodněnými postupy, jak zajistit kvalitní a nutričně vyvážené potraviny pro celé lidstvo.

Po řadu let řídíte velký zemědělský podnik. Takže situaci v českém zemědělství máte v malíčku. Co, podle vašeho názoru, naše zemědělství, ale i český venkov potřebuje?
Nepotřebuje toho moc, ale jde o odvážná rozhodnutí:
- Přestat mluvit o malých a velkých hospodářích a začít mluvit o dobrých a špatných hospodářích.
- Na místech, kde se rozhoduje o zemědělství, mít lidi, profesionály s dlouholetou, ale hlavně úspěšnou praxí, kteří již ukázali svou úroveň, a ne teoretiky s pofidérním vzděláním, kteří za celý život nevkročili na pole ani do chléva.
- Podporovat ty, kteří jsou alespoň průměrní a nadprůměrní a obdržené prostředky (podpory) dokáží zhodnotit a zároveň udržet vysokou péči o krajinu.
- Vrátit se k zásadám, které nám říkají, jak fungují zemědělské soustavy, to je vyváženost rostlinné a živočišné výroby.
- Není možné dál mystifikovat obyvatelstvo, že je málo lesů, luk, remízků a ostatní zeleně, vždyť orné půdy z celkové rozlohy země máme jen 31,1 %. Je to dostatečné pro všechny živočichy, jejich existenci, a je jen nutné nastavit vhodné zásady správné zemědělské praxe a dát příležitost zemědělské praxi, aby mohla prezentovat realitu, a ne dávat prostor diletantům a populistům, kteří potřebují senzace a zviditelňování. Toto mohou zajistit jen nezávislá média, ale zatím tomu tak není.
- V neposlední řadě jsou to prostředky na podpory, není jich málo, ale musí směřovat tam, kde bude vyvážená zemědělská výroba, tedy dostatečný počet dobytčích jednotek na hektar.

Na závěr se vás logicky musím zeptat, jak vidíte pomoc českého státu našemu zemědělství?
V posledních letech se podstatně změnil přístup k řešení problému u ovoce, zeleniny, produkce mléka, vepřového a drůbežího masa. Nebýt této pomoci, nedošlo by k zastavení poklesu a v posledních dvou letech k minimálním nárůstům produkce u mléka, drůbeže a zeleniny. Přesto je ale nutné konstatovat, že tyto národní podpory, o kterých je řeč, jsou čtyřikrát nižší než ve státech, které k nám vyváží zmíněné a podporované komodity. Problémy jsou v poskytování plošných dotací, které jsou jen minimálně podmíněny zatížením živočišnou výrobou. To vede k nedostatku organické hmoty v půdě, postupné degradaci drobtovité struktury půdy. Dále pak druhý pilíř je ve struktuře nastaven hlavně na vytváření environmentálních potřeb a řešení ekologického zemědělství, ale tyto výdaje nepřináší očekávané efekty, proto je nutné změnit strukturu druhého pilíře ve prospěch investic do živočišné výroby, dále pak těm hospodářům, kteří vedle ochrany krajiny vyrábí odpovídající produkci. Ekologické podpory je nutné dávat tam, kde jejich produkce dosahuje alespoň 50 % produkce konvenčního hospodaření. Tyto změny v pilíři I i v pilíři II mohou přinést další pokračování v růstech citlivých komodit a komodit, které zaznamenávají na trhu mimořádné výkyvy.

Miroslav Svoboda

INFORMACE Z JEDNÁNÍ PŘEDSTAVENSTVA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

SPOLEČNÉ JEDNÁNÍ PŘEDSTAVENSTVA A DOZORČÍ RADY SE KONALO JIŽ TRADIČNĚ V RÁMCI MEZINÁRODNÍHO VELETRHU ZEMĚ ŽIVITELKA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, KTERÝ SE LETOS KONAL 23. SRPNA 2019, A TO ZA ÚČASTI MINISTRA ZEMĚDĚLSTVÍ MIROSLAVA TOMANA, ČLENŮ VEDENÍ MZE, SZIF, PGRLF A DALŠÍCH HOSTŮ.

Zdeněk Jandejsek, prezident AK ČR, ve svém úvodním vystoupení upozornil na aktuální témata, především pak na průběžná jednání ke Společné zemědělské politice, v kterých je nezbytné navázat na komunikaci s novými členy Evropského parlamentu a nadále obhajovat národní pozici a priority. Velkým tématem prázdnin se stala mediální hysterie okolo přemnožení hraboše polního a způsobu jeho likvidace. Z běžné záležitosti (před rokem 2014 se bez problémů používal přípravek s dvojnásobným množstvím účinné látky) se kvůli medializaci tématu stal celospolečenský problém a ochrana tohoto škůdce má nyní více zastánců než provozní problémy a škody zemědělců. Situaci zcela záměrně vyostřilo také Ministerstvo životního prostředí prohlášením, že likvidace hraboše je v rozporu se zákonem na ochranu přírody a krajiny, a některé myslivecké spolky, které připisovaly úmrtí drobné zvěři ve svých honitbách, jsou výhradně proti aplikaci tohoto rodenticidu. Výsledkem je faktická nemožnost účinné likvidace a zmaření založení porostů ozimů. Proto z řad zemědělců sílí hlasy pro podání žaloby na stát s žádostí o kompenzaci ztrát. Vedle toho jsou zcela opomíjena zdravotní rizika a možné dopady na zdraví lidí. V praxi problém přerostl až do osobních ataků. Proti zemědělcům se postavili také myslivci, kteří však sami neřeší problémy přemnožené zvěře a škody na zemědělských porostech a trvalých kulturách.

Intenzivní jednání probíhají také v souvislosti s novelou zákona o významné tržní síle, kde Agrární komora prosazuje důslednější ochranu dodavatelů a narovnání obchodních vztahů. K návrhu, který momentálně prochází ranými fázemi legislativního procesu, mají zemědělci i potravináři řadu připomínek, které bude nutné zapracovat tak, aby potravinová vertikála byla do budoucna skutečně funkční. Naprosto zásadní je veřejnost informovat nejenom o aktuálních tématech, ale také pracovat na zlepšení mediálního obrazu zemědělství. Vedle projektů propagujících mák, mléko a brambory zajišťuje Komora také tříletý projekt pod názvem Zrozeno v EU, který je kofinancovaný Evropskou unií a je zaměřený na propagaci evropského modelu zemědělství, péči o krajinu a výrobu potravin. Od začátku roku tak prostřednictvím tiskových konferencí, letáků, webových příspěvků a článků v lifestylových magazínech běží kampaň na propagaci kvality a udržitelné produkce vepřového masa, mléka a mléčných výrobků a na podzim se potom v souvislosti s blížícími se Vánocemi chystá propagace ryb. Agrární komora také za finanční podpory Ministerstva zemědělství natočila šestnáctidílný televizní cyklus s názvem Trvalé bydliště venkov, zaměřený na představení lidí žijících na venkově a pracujících v zemědělství. Diváci se od 6. září na Dvojce České televize (vždy od 17:55) seznámí se zemědělci, kteří na venkově chovají dojený skot, prasata, drůbež, ale také se včelaři nebo se zásadami precizního zemědělství, pěstování obilovin, olejnin, chmele, zeleniny nebo ovoce. V rámci cyklu se diváci podívají jak do větších podniků, tak na rodinné farmy.

V rámci svého vystoupení ministr zemědělství Miroslav Toman představil postup práce rezortu k jednáním o nové Společné zemědělské politice, v kterých primárním požadavkem zůstává zjednodušení podmínek, zamezení zastropování plateb, minimální zachování obálky na citlivé komodity a především silný rozpočet SZP, aby zemědělci mohli splnit všechny požadavky, které po nich společnost žádá. Vzhledem k časovému skluzu ze strany Bruselu (volby do Evropského parlamentu a ustanovení nové Evropské komise) se nyní pozornost Ministerstva zemědělství upírá právě k víceletému finančnímu rámci, který by měl být dokončen do poloviny příštího roku. V návaznosti na jeho schválení by mělo dojít k dokončení legislativních aktů souvisejících s reformou SZP a schválení národních strategických plánů. Již nyní je pravděpodobné, že se tento proces nepodaří do 1. ledna 2021 dokončit, a proto je nyní naprosto nezbytné připravit přechodné období tak, aby nedošlo k destabilizaci a nejistotě. Přechodné období přitom počítá se zachováním stávajících pravidel, případně jejich drobné úpravě za využití alokace nového víceletého finančního rámce. Podle vyjádření zástupců vedení rezortu by přechodné období nemělo znamenat „malou reformu". Dále se ministr věnoval rozpočtu kapitoly pro letošní i příští rok, tématům sucha, řešení kůrovcové kalamity, kvalitě potravin, zákonu o významné tržní síle a výsledku letošních žní.

Agrární komora České republiky ve spolupráci s dalšími nevládními organizacemi zastupujícími zemědělce v České republice a na Slovensku pokračuje v činnosti v rámci Konsorcia, které bylo zřízeno v souvislosti s vyjednáváním reformy Společné zemědělské politiky po roce 2020. Zástupce Konsorcia v Bruselu Adéla Paďourková informovala členy představenstva a dozorčí rady o aktuálním stavu vyjednávání a o chystaných výjezdech zástupců Konsorcia do Bruselu, kde budou jednat s nově zvolenými europoslanci. Složení

Evropského parlamentu a Výboru pro zemědělství a venkov se totiž po volbách výrazně proměnilo a v tuto chvíli je zásadní, aby noví europoslanci navázali na své předchůdce v tom dobrém, a naopak dokázali případně prostřednictvím pozměňujících návrhů korigovat prvky, které jsou v reformě z pohledu tuzemského zemědělství nadbytečné nebo přímo poškozující. Za tímto účelem tak byla aktualizována vyjednávací pozice Konsorcia, která se oproti dosavadní pozici ještě více zaměřuje především na rozpočet, citlivé komodity, otázku aktivního zemědělce a platbu na první hektary, která by podle zástupců Konsorcia mohla být vhodným řešením otázky zastropování a zároveň podporou pro menší zemědělské subjekty.

Tradičně se jednání představenstva věnovalo také aktuální komoditní problematice. Celková letošní sklizeň obilovin bude podle Komoditní rady pro obiloviny a olejniny v tomto roce spíše průměrná. Očekávaná úroda základních obilovin je o 4,9 % nižší než průměr sklizní za posledních pět let a je srovnatelná s desetiletým průměrem (+0,5 %). Sucho ovlivnilo také letošní sklizeň řepky, které se v dubnu nedostalo patřičné vláhy a která především v tropických červnových měsících zasychala a nedokázala tak naplnit svůj výnosový potenciál. Od začátku roku 2020 má navíc začít platit zákaz dovozu biopaliv z palmového oleje do Evropské unie, který by mohl zvýšit poptávku po olejích vyráběných z udržitelných zdrojů včetně řepky. To by mohlo ovlivnit její cenu, která se i vzhledem k celkově nižší sklizni v Evropě bude pravděpodobně zvyšovat. V ČR byl zaznamenán propad sklizně řepky o 18 %. Vyšší předpokládaná sklizeň máku je reakcí na loňské ceny, které slibovaly zemědělcům vysokou rentabilitu. Podle prvních odhadů se očekávaly také vyšší hektarové výnosy, ty budou ovšem srovnatelné s loňským rokem. I zde se začínají v reakci na sucho využívat netradiční ozimé odrůdy, které však na mnoha místech vykazovaly problémy se zaplevelením. Horší bude letos také podzimní sklizeň (a to hlavně u brambor a cukrovky). Nižší úrodu hlásí také ovocnáři. V živočišných komoditách je zaznamenána poměrně stabilní cena u mléka (8,62 Kč/l za červenec) a u vepřového masa se cena za 1 kg pohybuje kolem 45–46 Kč, což je nejvyšší cena od pololetí roku 2017. Problém by mohlo představovat rozšíření Afrického moru prasat z východní Evropy. Aktuálně byly zaznamenány první případy v menších chovech na sousedním Slovensku. Představenstvo projednalo a schválilo také přípravu primárních voleb, mimořádného sněmu (5. listopadu 2019) a volebního sněmu v roce 2020, který se uskuteční 12. března. Představenstvo také odsouhlasilo účast Agrární komory na veletrhu Techagro v Brně (31. 3. – 4. 4. 2020). Agrární ples se bude konat 7. února 2020 na Žofíně. Další jednání představenstva se uskuteční 15. října 2019 v Praze.

Úřad AK ČR Praha,
foto: archiv RAK Jihomoravského kraje

ŽATEC HOSTIL JEDNÁNÍ AGRÁRNÍCH KOMOR V4

VE DNECH 10. A 11. ZÁŘÍ SE ZÁSTUPCI AGRÁRNÍCH KOMOR ZEMÍ VISEGRÁDSKÉ SKUPINY SEŠLI JIŽ NA 73. SPOLEČNÉM ZASEDÁNÍ, KTERÉ SE TENTOKRÁT USKUTEČNILO V HLAVNÍM MĚSTĚ CHMELAŘSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, V ŽATCI.

Jako obvykle se jednalo o současné situaci na zemědělsko-potravinářských trzích a zástupci nevládních zemědělských organizací se vyjádřili také k nedávno skončeným žním. Zemědělci ve všech zemích Visegrádské čtyřky se v tomto roce opět potýkali s rozmary počasí, ať už to bylo velké sucho v dubnu a červnu, které negativně ovlivnilo hektarové výnosy, nebo naopak deště v červenci a srpnu, které zase na mnoha místech komplikovaly sklizeň. V České republice a na Slovensku se v tomto roce navíc projevil další dopad klimatické změny, a to přemnožení škůdců, konkrétně hraboše polního. Na jaře se s tímto problémem potýkali také v Polsku a Maďarsku, ale pomohla včasná aplikace rodenticidu do nor ve větším množství, udělená výjimkou tamních orgánů, a zároveň vlivy počasí. Přesto je i v těchto zemích populace hraboše na mimořádně vysoké úrovni a zástupci tamních zemědělců doufají v opravdu studenou zimu, která by situaci pomohla vyřešit.

Jak je tomu zvykem v posledních dvou a půl letech, kdy Evropská komise otevřela proces reformy Společné zemědělské politiky, věnovala se značná část zasedání právě tomuto tématu. Zástupci agrárních komor zemí V4 se shodli na tom, že v tuto chvíli je třeba se soustředit především na dostatečné naplnění kapitoly zemědělství v rozpočtu EU po roce 2020 a především na rychlém dokončení jednání o odchodu (nebo setrvání) Velké Británie, které uzavření jednání o rozpočtu brání. Představitelé agrárních komor zemí V4 se jednoznačně shodli na tom, že nyní je nutné začít se vší vážností jednat o přechodném období a zároveň zemědělství zajistit dostatečné financování nejen s ohledem na probíhající klimatickou změnu.

Hovořilo se také o chování obchodních řetězců nejen v zemích V4, na které se zaměřila nedávno schválená Směrnice o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v potravinovém řetězci. Členským státům nyní běží dvouletá lhůta na implementaci této směrnice do národního práva, což by v případě České republiky mělo znamenat novelizaci zákona o významné tržní síle. Prezident AK ČR informoval účastníky jednání o přípravě novely a o připomínkách Agrární komory k současnému návrhu. Prioritou AK ČR je omezit nákup za podnákladové ceny a především trvat na dodržování současných právních předpisů, jako je zákon o cenách a antimonopolní zákon.

V závěru jednání se hovořilo také o škodách způsobených volně žijící zvěří a velkými predátory, které se pro zemědělce stávají čím dál větší zátěží. Zástupci nevládních zemědělských organizací se shodli, že zásadní je, aby existovaly mechanismy pro rychlé posouzení a kompenzaci škod, a to buď ze strany mysliveckých sdružení, nebo státu v případě škod způsobených zvláště chráněnými živočichy. Příští jednání se pravděpodobně uskuteční v Polsku v prosinci, na kterém přislíbil účast nově jmenovaný komisař pro zemědělství a venkov Janusz Wojciechowsky.

Ing. Jan Doležal
tajemník AK ČR

MINISTERSTVO PODORUJE WELFARE ZVÍŘAT

NA ZLEPŠENÍ ŽIVOTNÍCH PODMÍNEK V CHOVECH HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT POSKYTNE MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (MZE) Z EVROPSKÝCH A NÁRODNÍCH ZDROJŮ V LETOŠNÍM ROCE VÍCE NEŽ 1,6 MILIARDY KORUN. PENÍZE JSOU URČENÉ NAPŘÍKLAD NA LEPŠÍ OŠETŘOVÁNÍ KONČETIN DOJNIC, CHLAZENÍ STÁJÍ V LETNÍM OBDOBÍ NEBO ZVĚTŠENÍ PLOCHY PRO SELATA.

„Zlepšování životních podmínek hospodářských zvířat je pro nás velice důležité. V rámci národních i evropských dotací se snažíme chovatele motivovat k dodržování nadstandardů v chovu hospodářských zvířat. Pokud některý z obchodníků, jako nyní Penny Market, přijde s tím, že bude preferovat odběr masa z chovů, které nadstandardně splňují podmínky pro pohodu zvířat, tak to jako ministr zemědělství samozřejmě vítám. Navíc se tím podporují tuzemští chovatelé, což je plně v souladu s dlouhodobou filozofií Ministerstva zemědělství," řekl ministr zemědělství Miroslav Toman.

MZe podporuje zlepšování životních podmínek zvířat jak z evropských, tak národních zdrojů. V rámci Programu rozvoje venkova je v aktuálním programovém období na roky 2014 až 2020 v rámci opatření „Dobré životní podmínky zvířat" vyčleněno 133 milionů eur, tedy zhruba 3,5 miliardy korun. V letošním roce chovatelé skotu a prasat podali celkem 900 žádostí o podporu v celkové výši 730 milionů korun. V rámci národních dotací představovala v uplynulých letech podpora zhruba 880 milionů korun ročně, z toho šlo v rámci jednotlivých podprogramů zhruba 330 milionů korun na chovy dojnic, 300 milionů na chovy drůbeže a necelých 250 milionů na chovy prasat. Podobnou částku pro chovatele předpokládáme i letos. Pro zlepšení životních podmínek zvířat poskytuje MZe kromě finančních podpor také odborné a metodické poradenství. Pro chovatele pořádá semináře a vzdělávací akce, při kterých se snaží do praxe přenášet nejnovější poznatky z chovu zvířat, které mohou dále zlepšovat jejich životní podmínky.

MZe také dlouhodobě podporuje tuzemskou produkci masa. U toho z českých chovů má totiž spotřebitel jistotu, že bylo pod dohledem dozorových orgánů ve všech fázích výroby. Chovy pravidelně kontroluje Státní veterinární správa a další kontrolní orgány. Pod veterinárním dohledem je také porážka zvířat a další následné nakládání s masem až na pulty obchodů.

Tisková zpráva MZe

GLOSÁŘ

aneb vážně a převážně nevážně myšlené poznámky k událostem v českém zemědělství

Prdí taky hadi?

Diskuse o oteplování planety prostřednictvím metanu, který produkují hospodářská zvířata a především skot, stojí zřejmě za v titulku zformulovanou otázkou, která je také známým sloganem ze známého českého filmu a na kterou zcela seriózně odpovídal nedávno v rubrice „zeptejte se přírodovědců" představitel spolku Sisyfos. A odpověděl, že hadi prakticky metan neprodukují. To ovšem vede k daleko širší a dnes už skoro politické otázce, kdo a v jakém množství metan produkuje. A vzhledem k tomu, že tento skleníkový plyn vzniká rozkladem základního stavebního prvku rostlin, produkují jej všichni, kdo se rostlinnou stravou živí. Tedy i člověk, i vegani a vegetariáni, kteří opakovaně brojí za ukončení chovů hospodářských zvířat a omezení nebo úplné vynechání masa z lidských jídelníčků.

Bezzásadové zóny oteplují Šumavu

Na základě vlastních zkušeností a měření teploty v bezzásadových lokalitách parku upozornil Jan Pokorný ze společnosti ENKI Třeboň, že zatímco na začátku 90. let minulého století byl Národní park studenější než zbytek Šumavy a hřebeny měly za slunného počasí 25 stupňů, v současné době (poslední měření v srpnu 2019) mají 30, ale i 50 stupňů, odpařovaný horký vzduch stoupá vzhůru a krajina se postupně vysušuje. Důvodem je právě to, že v bezzásadových partiích chybí les, který tam mimo jiné skácel orkán Kyrill. To je ovšem už 12 let, přesto na stromech ponechaných samovolnému vývoji neroste mech, nejsou pokryty mladými semenáčky a nerozkládají se. Protože tam prostě není vlhko. Argumenty o způsobu hospodaření tedy dává sama příroda.

Mobilní úpravny vody vyjdou levněji než vrty

Vysychající voda ve studních a snaha zajistit zdroje pitné vody z místních zdrojů vede stále častěji k realizaci nových vrtů, které mají zdroje pitné vody z hloubi země zabezpečit. Bohužel vrty nejsou rozhodně do budoucnosti spásou, ale spíše rizikem. Ostatně, když není voda ve studních, není obvykle ani voda ve vrtech, nebo tam časem být nemusí. Alternativu k zajištění zásobování obcí, rekreačních objektů, penzionů i jednotlivých rodinných domů nicméně počátkem září představila v prostorách Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka společnost WERO Energy v podobě mobilních úpraven vody. Mobilní úpravny si není třeba kupovat a není třeba ani zajišťovat zdroje vody, to vše je součástí služeb uvedené společnosti, které uživatel platí za vodu – avšak nižší ceny, než je běžné vodné a stočné. Kapacita největší z mobilních úpraven vod je 5 000 litrů za hodinu, což je denní potřeba cca 1 200 obyvatel. Soudím, že by mnohé obce mohly a měly o takovém řešení uvažovat – ušetří totiž peníze.

Petr Havel

OHLÉDNUTÍ ZA POSLEDNÍMI RELATIVNĚ KLIDNÝMI ŽNĚMI 2019

NADPIS PRO JEDNOHO PŘIJATELNÝ, PRO DRUHÉHO NAPROSTO PROVOKUJÍCÍ. U NÁS JSME SKLIDILI VŠE 27. ČERVENCE, TEDY V DOBĚ NAPROSTÉHO SUCHA A BEZ ASISTENCE HRABOŠE POLNÍHO (ZATÍM). PROTO KLIDNÉ, ALESPOŇ U NÁS, ŘEČENO S URČITOU NADSÁZKOU A PONĚKUD SOBECKY.

Jinde sklizeň v posledních dvou týdnech vázne kvůli nedostatku přeháněk. Taky je to znát na množství sklizených hektarů obilovin a řepky. Letos k půlce srpna zbývalo sklidit 264 891 ha obilovin a 9 519 ha řepky. Vloni ke stejnému datu to bylo jen 15 487 ha obilovin a řepka již byla sklizená.

Nechtěl bych být v kůži zemědělců z Moravy, které o velmi podstatnou část úrody připravily kalamitně přemnožení hraboši polní. Jsou zaznamenány i 0,2 tunové výnosy u pšenice ozimé, přičemž dosavadní celorepublikový výnos pšenice ozimé je na úrovni 5,82 tuny z hektaru. Toto je pro pěstitele v postižených oblastech naprostá katastrofa. V postižených podnicích je na místě oprávněná obava, že se tento škůdce přesune – pokud už tam není – do cukrovky a kukuřice, případně do brambor. Kolonie přemnožených hrabošů napadnou nově zasetá pole ozimů. Podle dosavadního přístupu zainteresovaných různých znalců a aktivistů jsem nabyl dojmu, že se nic moc neděje a v podstatě ti hloupí zemědělci si ani nic jiného nezaslouží, protože to dělat neumí.

Stále dokola je omílaná hluboká orba. To je dobrý nápad pod jařiny, ale pod všechny ozimy bych zvažoval maximálně střední orbu nebo prokypření podle konkrétních podmínek. Ono se totiž může stát, že zaseté vzcházející ozimy, tj. řepka a obiloviny, se nepotkají se vzlínající vodou, pokud v ornici nějaká bude. Je totiž pořád už pátým rokem sucho. A když včas nezaprší, tak je „krásná" zaorávka a jen další náklady navíc.

Znám příklad podniku, který třikrát (1× na podzim, 2× během jarní vegetace) aplikoval do děr Stutox II. Měl na to sjednanou brigádu. Chodilo se vždy v rojnici na cca 550 ha pšenice. Celá akce přišla na 470 tis. Kč plus práce. A výsledek? Hraboš vyhrál. Muselo se zaorat 25 ha v květnu, na poli nic nebylo. Průměrný výnos pšenice spadl o 3 tuny z hektaru proti normálním letům a sklízela se i pole s „exkluzivním" výnosem 0,4 tuny. Podnik zatím odhaduje škody v tržbách min. ve výši 25 % proti uvažovaným normálním výnosům. V této extrémní situaci musí zasažené podniky zaset greeningové strniskové směsky, pokud to mají v žádosti o dotace. Naservírují tedy hrabošům další exkluzivní potravu a množení bude moci nerušeně pokračovat dál. A bude se se Stutoxem, běhat pořád a pořád dál, dokud to lidé a podniky fyzicky a finančně vydrží. Ve Wikipedii si můžeme o hrabošovi polním přečíst toto: Hraboši žijí v norách (v hloubce 30–50 cm), které tvoří složitý komplex.

Většinou se nevyskytují sami, ale ve větších koloniích. Je to býložravec. Živí se hlavně zelenými částmi rostlin a kůrou stromů. Samice vyvádí mláďata (nejčastěji 3 až 10) třikrát až sedmkrát ročně po zhruba dvacetidenní březosti a stejnou dobu je i kojí. Pohlavní dospělosti dosahují mláďata velmi záhy (samice může být pohlavně dospělá již ve 13. dni života, to znamená v době, kdy ji matka ještě kojí). Samice tudíž mohou mít mláďata už po 35 dnech od narození. Dožívá se dvou let. Z výše uvedeného je patrné, že se jedná o velmi expandujícího škůdce kulturních plodin. Pokud se k němu bude přistupovat s naznačenou málo účinnou formou aplikace Stutoxu, nedojde k jeho razantnímu omezení pod hospodářsky únosnou hladinu výskytu v osevu plodin. Žádný podnik nevysvětlí bance, že musí čekat na patřičný rozvoj predátorů, kteří omezí výskyt hospodářsky nepřijatelného hlodavce, aby mohl konečně začít plnit svoje závazky, které k ní má. Podobně finanční úřad nebude mít pochopení pro neplacení daní – např. z nemovitostí, tedy z nic nerodících, hrabošem zničených polí. Myslím, že se tady pohybujeme na hraně mezi existenčními hospodářskými potřebami každého zemědělského podniku – ať malého, či velkého – a v mnoha případech hysterické názorové křeče, která neodpovídá možnému riziku. Stačí si vzpomenout na kauzu kůrovec a můžeme si všichni blahopřát, jak se nám ta „diverzita" v krajině rozvíjí. Málo účinné zásahy proti hrabošovi polnímu na Moravě způsobí, že se v dohledné době dostane i na zbytek republiky, a to pak bude teprve ten správný tanec. Upozornění pro všechny odborníky se silnými a jedině správnými názory na zemědělství – toto není nářek nad rozlitým mlékem, toto je docela vážné varování před vznikající společenskou paranoiou.

Jaroslav Kopista
předseda AK Chrudim a soukromý zemědělec

Známe jednodušší řešení, jak zachránit vaši úrodu

POJIŠTĚNÍ PLODIN S NEJKOMPLEXNĚJŠÍ POJISTNOU OCHRANOU NA TRHU

- Pojištění všech druhů pěstovaných plodin a trvalých kultur
- Kvalitní a rychlá likvidace škod

www.ceskapojistovna.cz 241 114 114

ČESKÁ POJIŠŤOVNA

KONSORCIUM V BRUSELU

VE DNECH 3. A 4. ZÁŘÍ SE ZÁSTUPCI KONSORCIA NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ, POTRAVINÁŘSKÝCH A ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ JEDNALI V BRUSELU SE ZÁSTUPCI UNIJNÍCH INSTITUCÍ O REFORMĚ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY A ZÚČASTNILI SE VEŘEJNÉHO JEDNÁNÍ VÝBORU PRO ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOV EVROPSKÉHO PARLAMENTU.

První schůzku měli zástupci Konsorcia naplánovanou s Dušanem Chrenkem, který doposud působil jako vedoucí zastoupení Evropské komise na Slovensku, přičemž od 16. září se má stát hlavním poradcem Generálního ředitelství pro klima. Hlavním tématem tohoto jednání tak byla aktuální klimatická změna a adaptace zemědělství na ni a budoucí klimatické závazky, které se budou bytostně dotýkat také rezortu zemědělství. Chrenek například potvrdil závazek dosáhnout klimatické neutrality Evropské unie do roku 2050, v čemž by zemědělství mělo hrát poměrně významnou roli, a to nejen s ohledem na snižování emisí metanu nebo nitrátů, ale hlavně jako nástroj pro ukládání CO_2, a to prostřednictvím správně obhospodařované půdy a obnovy a kultivace lesů.

Podle Chrenka je aktuálním „žhavým" problémem odlesňování, a to ať už záměrné za účelem získání další půdy, nebo odlesňování urychlené klimatickou změnou v případě požárů nebo napadením kůrovcem. Problém záměrného odlesňování je v současné době nicméně záležitostí třetích zemí, nikoli Evropské unie, přičemž zástupci Konsorcia upozornili, že jedině efektivní a trvale udržitelná výroba potravin v Evropě může zachránit lesy v jiných částech světa. Studie Humboldtovy univerzity v tomto směru upozorňuje, že omezení výroby potravin v Evropě jen o procento znamená vykácení dalších zhruba 1,5 milionu hektarů lesů v zemích třetího světa. Diskutovalo se také o roli biopaliv v energetickém mixu, který bude součástí tak zvaného klimatického plánu každé členské země, který bude Evropská komise schvalovat. Větší důraz bude kladen na biopaliva druhé generace, nicméně v této souvislosti zástupci Konsorcia upozornili, že omezení živočišné výroby jako zdroje metanu povede ke ztrátě organické hmoty v půdě stejně jako využívání posklizňových zbytků jako biopaliva, jejich zapravení do půdy je tak z hlediska půdní úrodnosti a zadržení vody v krajině nestrategickým krokem.

Hovořilo se i o aktuálně hojně diskutované hluboké orbě, kterou laická veřejnost vnímá jako všelék, která nicméně z hlediska zadržení vody v krajině, většího nebezpečí vodní a větrné eroze a úniku CO_2 do atmosféry rozhodně není univerzálně vhodná pro všechny případy a stanoviště. Zástupci Konsorcia také uvedli, že zemědělci jsou připraveni plnit společenskou objednávku na větší ochranu přírodních zdrojů, což už ostatně v rámci dotační podmíněnosti dělají nyní, nicméně v současné době stagnujících výkupních cen a rostoucích nákladů není možné přicházet s návrhy na omezení rozpočtu pro zemědělství, zastropování dotací nebo omezení podpory citlivých komodit. To by znamenalo faktickou likvidaci zemědělství a zahození jeho potenciálu pro boj proti klimatickým změnám.

Další schůzku měli zástupci Konsorcia se slovenskou europoslankyní, zvolenou za stranu Smer, Monikou Beňovou, která je členem ve Výboru pro životní prostředí Evropského parlamentu COMENVI. Nesporno výhodou Beňové je již její předchozí působení v Evropském parlamentu, a to už od roku 2004, a realistický pohled na věc. Ačkoli ochrana krajiny a přírodních zdrojů je důležitá, nelze podle Beňové pod tlakem environmentálních populistů evropské, respektive slovenské a české zemědělství obětovat. Proto pro ni v následujících měsících bude důležitým tématem budoucí rozpočet Evropské unie po roce 2020, kterým se bude také Výbor pro životní prostředí zabývat. Beňová upozornila, že kromě podpory zemědělců z unijních zdrojů tu existuje rozdílná úroveň národních podpor v jednotlivých členských státech, která vede v jedněch k nadprodukci, a naopak k naprosté nesoběstačnosti v jiných, což je právě případ Slovenska a České republiky. Řešením by mohla být jednotná míra kofinancování evropských zdrojů, případně zapojení orgánů na ochranu hospodářské soutěže, které by sledovaly nepovolenou podporu.

Zástupci Konsorcia se setkali také s dalším slovenským europoslancem za stranu Smer, Miroslavem Čížem, který je na rozdíl od Beňové v europarlamentu nováčkem. Číž je náhradníkem ve Výboru pro zemědělství a venkov, což znamená, že sice nemůže za plného stavu hlasovat, nicméně může podávat pozměňovací návrhy. Tuto možnost Česká republika ani Slovensko v posledním období činnosti Evropské parlamentu neměli. Číž je původním povoláním právník, přednášel také o veřejném právu a politologii na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, a proto se na problematiku zemědělství podle svých slov zatím dívá především z hlediska nastavení funkčního systému, který zajistí naplnění společenských priorit (udržitelná výroba kvalitních a zdravých potravin) při současném udržení konkurenceschopnosti zemědělců.

Vzhledem k tomu, že Radě Evropské unie v současnosti předsedá Finsko, navštívili zástupci Konsorcia také Stálé zastoupení Finské republiky při Evropské unii, které má v současné době na starosti přípravu agendy pro zasedání rady. Prioritou pro příštích několik měsíců je přitom podle Finů především pokrok v otázce rozpočtu EU po roce 2020. Vedoucí úseku zemědělství Kari Valonen účastníky jednání informoval o tom, že Finské předsednictví zaslalo členským zemím v průběhu prázdnin dotazník, který má blíže zjistit priority jednotlivých zemí v oblasti rozpočtu, respektive jejich ochotu rozpočet (ne)navyšovat. Vyhodnocení dotazníku by mělo proběhnout v následujících týdnech a na základě toho mají být připraveny závěry pro jednání Rady. Rozpočet přitom podléhá schválení nejvyšším orgánem EU, Evropskou radou, tedy nejvyššími zástupci moci výkonné, což je v případě České republiky premiér republiky. První jednání Evropské rady na toto téma by mělo proběhnout v říjnu, posléze se očekává diskuze o rozdělení jednotlivých obálek. Finové přitom mají ambici uzavřít alespoň část diskuze o rozpočtu, tedy schválit obecnou rámcovou dohodu. Mezi priority Finska v oblasti zemědělství patří řešení klimatické změny a ochrana přírodních zdrojů, zjednodušení pro zemědělce a řídicí orgány a flexibilita pro jednotlivé členské státy, což se týká také zastropování a vázaných plateb. Zajímavou informací je skutečnost, že Finsko v současnosti vyplácí 19,6 % obálky přímých plateb v rámci tak zvané dobrovolné podpory vázané na produkci. Velkou prioritou pro Finsko je pochopitelně také lesní hospodářství a oběhová ekonomika.

Ještě před samotným jednáním Výboru pro zemědělství a venkov, které se uskutečnilo 4. září, se zástupci Konsorcia setkali s novým předsedou výboru z frakce Lidovců (EPP) Němcem Norbertem Linsem. Ten přítomné informoval o tom, že v současné době je aktuálním tématem další osud návrhu reformy, ke kterému se Výbor ještě ve starém složení vyjádřil ve své pozici z 1. dubna 2019. V návaznosti na to bude nutné stanovit si časový harmonogram, přičemž podle Linse Rada minimálně do jara nebude schopna pozici k reformě SZP přijmout už jen vzhledem k tomu, že se nejdříve bude muset usnést k budoucímu rozpočtu. Jistým rizikem je podle Linse skutečnost, že řada europoslanců (až 60 %) vykonává svůj první mandát a bude vykazovat snahu zapojit se do něčeho, o čem často ještě nemají dobrý přehled. Například frakce Zelených tak chce zcela zrušit první pilíř Společné zemědělské politiky, tedy přímé platby, a z druhého pilíře financovat pouze klimatická opatření a rozvoj venkova. Naproti tomu Lidovci jako tradiční strana venkova podle Linse jsou jednoznačně pro zachování prvního pilíře, protože ho považují za dobrý nástroj podpory příjmů zemědělců se sociekonomickým dopadem na rozvoj venkova.

V otázce zastropování je Lins zastáncem tak zvaného „německého kompromisu", u jehož zrodu podle svých slov sám stál, to znamená, že členské státy nemusí uplatňovat povinné zastropování v případě, že vyplácejí takzvanou redistributivní platbu, nebo také jinak zvanou platbu na první hektary. Podle Linse bude v prvních měsících činnosti Výboru důležité, a to nejen vzhledem k legislativním aktům souvisejících s reformou, nastavit formu spolupráce s Výborem pro životní prostředí, který má v rámci legislativy SZP tak zvané sdílené kompetence. Ty se podle Linse týkají striktně environmentálních opatření II. pilíře, případně tak zvaných eko-schémat v pilíři prvním, nikoli otázek, jako je například aktivní zemědělec nebo zastropování.

Druhý den se konalo samotné jednání Výboru pro zemědělství a venkov, které se ve své dopolední části týkalo autorských práv na některé postupy klasického šlechtění, na jejichž úskalí upozorňoval holandský europoslanec Jan Huitema, a v odpolední části vystoupil finský ministr zemědělství Jari Leppä. Ten nejen že potvrdil finskou pozici, která spočívá v boji proti klimatickým změnám, zachování biodiverzity na polích a v lesích a zjednodušení SZP, ale také odpovídal na otázky členů zemědělského výboru. Europoslanec za hnutí SPD Ivan David a koordinátor pro Výbor zemědělství a venkova za frakci Identita a Demokracie upozornil na nutnost podpory konkurenceschopnosti sektoru nejen s ohledem na uzavírání obchodních dohod mezi EU a Mercosurem, přičemž Leppä se v odpovědi odvolával mimo jiné na snahu o minimální zachování rozpočtu na SZP a podporu bílkovinných plodin, která by měla snížit závislost unijního zemědělství na dovozech sóji ze severní a jižní Ameriky. Europoslankyně Michaela Šojdrová (KDU-ČSL, frakce EPP) zase apelovala na zjednodušení SZP a v této souvislosti upozornila na úskalí související s rigidní implementací požadavku aktivního zemědělce u žadatele. Leppä v rámci svého vystoupení hovořil také o škodách způsobených zvěří na polních a lesních porostech a velkými predátory (vlci a medvědi) na hospodářských zvířatech. V této souvislosti se debatovalo také o přemnožení lesní zvěře a řešení hrozícího rozšíření nákazy Afrického moru prasat do dalších zemích EU. Na toto téma má v září v Helsinkách proběhnout konference šéfů veterinárních správ. Mezi dopoledním a od- poledním jednáním proběhla rychlá porada tak zvaných koordinátorů jednotlivých frakcí k dalšímu osudu pozice předcházejícího Výboru pro zemědělství a venkov k reformě SZP po roce 2020.
V usnesení z tohoto jednání se uvádí, že koordinátoři Výboru pro zemědělství a venkov osloví dopisem hlavní koordinátory jednotlivých frakcí, aby se hlasování o reformě posunulo minimálně do listopadu tohoto roku. To znamená, že Výbor pro zemědělství a venkov má do této doby čas pozici svých předchůdců buď otevřít, nebo mírně pozměnit, nebo se dohodnout na tom, že bude postoupena plénu (všem 751 poslancům, tak jak je). Do situace promlouvá i Brexit, který by ve své tvrdé podobě měl proběhnout 31. října. To znamená, že po tomto datu by o legislativě hlasovalo už jen 705 poslanců. Další vývoj pro vás budeme sledovat.

Ing. Jan Doležal, tajemník AK ČR

ZEMĚDĚLSTVÍ JE ZÁKLAD NAŠEHO ŽIVOTA

ZEMĚDĚLSTVÍ NÁS ŽIVÍ. UŽ PĚKNOU ŘÁDKU TISÍCILETÍ. A S POSTUPEM TECHNOLOGIÍ JDE I ZEMĚDĚLSTVÍ DÁL. ROZMÁHAJÍ SE NOVÉ MODERNÍ POSTUPY A STÁLE SE HLEDAJÍ NOVÁ A NOVÁ ŘEŠENÍ, KTERÁ BUDOU FUNKČNÍ. A TO PO VŠECH STRÁNKÁCH. STEJNĚ JAKO TOMU BYLO PŘI SESTAVENÍ PRVNÍHO PLUHU, PŘI VYJETÍ PRVNÍHO TRAKTORU... PŘESTO STÁLE ZEMĚDĚLSTVÍ ZNAMENÁ ZÁKLAD I PRO NÁŠ DNEŠNÍ ŽIVOT. PROTO PRÁVĚ ZEMĚDĚLSTVÍ JE PODPOROVÁNO, NEBOŤ BEZ SUROVIN PRO VÝROBU POTRAVIN BY SE NEOBEŠEL ŽÁDNÝ ČLOVĚK. JENŽE TO BY SI TO TAKÉ MUSEL KAŽDÝ UVĚDOMIT, NEŽ SE PUSTÍ DO NĚJAKÉ KRITIKY.

Rozmohl se ale takový nešvar

S rozšířením internetu se najednou ze všech stali světoví odborníci na všechno. Není divu, že kdejaký úředník zaručeně zemědělství rozumí, ačkoliv viděl živou krávu leda tak v zoologické zahradě nebo ještě za komunistů, kdy byly na každé vsi. Přesto se na různých internetových diskusích a bohužel i v médiích dozvídáme stále více a více desinformací, a dokonce i lží. Často se tyto domněnky šíří ve spojitosti s naší politikou. Dozvídáme se, že vlastně dnešní zemědělec, vlastně pardon velkozemědělec, je škůdce všeho. Může za globální oteplování, za sucho, za skleníkové plyny, ale i za přívalové deště, za vyprahlou krajinu, za nedostatek rybníků, za nedostatek hmyzu, za úbytek ptáků, a tak bych mohla pokračovat... Zemědělec je špatný, protože pěstuje řepku, protože hnojí, postřikuje a vlastně všechno dělá jen proto, aby ničil přírodu, a ještě si při tom namastil kapsy. To je opravdu myšleno vážně? Každý „odborník" by měl nejprve vystudovat obor a následně si projít praxí, než vypustí cokoliv z úst. Mám dnes již pocit, že se dostáváme do stavu veřejných pomluv, které mnohdy hraničí se stavem šíření paniky.

Škůdci ve všech směrech

Na jedné straně slyšíme, že v půdě chybí organická hmota, na straně druhé, že je špatné chovat krávy a další zvířata, natož pak ještě ve stájích. Zemědělec je pak špatný, jakmile zvířata nechová a hnojí průmyslovými hnojivy. Čím by asi tak měl hnojit? Má pěstovat plodiny na zelené hnojení na polovině pozemků? A z čeho jako by asi tak žil? Zemědělství je podnikání, do něhož je třeba neustále investovat. Nestačí na začátku pořídit stroje. Uvědomuje si vůbec veřejnost, jak drahé jsou vstupy do zemědělství? A nejsou to „jen" technologie, stroje, mzdy, ale také další vstupy jako osivo, krmiva, postřiky atd. Ano, postřiky. Ty patří k jedněm z nejdražších každoročně opakujících se vstupům. Myslíte si, že by je nějaký zemědělec používal, kdyby nemusel? Viděli jste někdy zaplevelené pole? A umíte si představit, jak to vypadá po sklizni, co se děje se zrnem? Jak se musí složitě čistit a zbavit nečistot a nežádoucích příměsí. Víte, kolik energie je na to potřeba? Myslím, že uvážené použití chemie, v souladu se všemi povolenými normami a aplikací dle předpisů (mimochodem každý, kdo s nimi v zemědělství manipuluje, musí projít pravidelnými školeními, na rozdíl od zahrádkářů) je rozhodně příznivější. Navíc přípravky, které měly prokazatelně nebezpečný charakter, jsou již zakázány a rezidua pochází v naprosté většině právě z již zakázaných postřiků, které v půdě přetrvaly desetiletí.

„Ponechme více půdy ladem," dožaduje se veřejnost, a pak obviní sousedního pěstitele z nadměrného používání herbicidů na plevele, které se právě z náletu rozšířily. „Hledejte jiná řešení," žádají pak. Jednak nová řešení se hledají neustále, ale aplikovat je zabere mnoho času a nejsou až tak účinná. I když jedno takové řešení by tu bylo: Vraťme se všichni na pole, tak jako tomu bylo dříve, a nebudeme potřebovat ani chemii, ani velké stroje. Jenže na to je dnešní společnost příliš pohodlná. Lidé v zemědělství totiž stále chybí, a to i přes skutečnost, že mzda je dnes již srovnatelná s ostatními řemeslnými i manažerskými obory. Jenže na to jsme již příliš zpohodlněli.

Zpátky do polí

V historii došlo k tomu, že se pole zcelovala. Prostě se to stalo. Historii nezměníme. Proč si tedy poté restituenti nevzali pozemky zpět a nezačali znovu hospodařit? Protože k tomu již neměli vztah a zjistili, že je to moc složité

a náročné v porovnání s pohodlným životem, který již vedli. Místo toho, abychom využili té výhody koncentrace, k níž mimochodem spěje i celý západ, tak budeme vše kritizovat. I na velkých polích lze hospodařit šetrně. Sázet větrolamy, remízky. Pokud to však vlastník půdy povolí, což bývá vzhledem k velkému podílu pronajaté půdy dost složité. Přesto větrolamů i remízků v krajině značně přibývá. Kritizujeme však vesele dál...

Zemědělci mohou také pěstovat pestrý sled plodin. Musí pro ně však mít uplatnění. Bez navazující živočišné výroby to ale příliš nejde. Jen díky ní je možné do osevního postupu zařadit více pícnin. Ani louky a pastviny by bez ní tak časté rozhodně nebyly. Řešením jsou částečně meziplodiny, ale i ony potřebují čas na to, aby vzešly. A tak část roku prostě zeje prázdnotou. A je další problém na světě. Stejně jako to, že se všude neoře. Víte, ono to ani v některých případech není vhodné. To byste ale museli zabřednout do tajů oboru více. Celá skripta se prostě do jednoho článku nevejdou. A léta praxe už vůbec ne...

Velcí zemědělci jsou pranýřováni za to, že hospodaří špatně. Tak to tedy rozhodně není pravda. Není velký a malý zemědělec, ale dobrý a špatný hospodář. I soukromník hospodaří na velkém poli, i on používá chemii a pěstuje řepku a co víc. Již jen skutečnost, že 70 % chovu hospodářských zvířat pochází právě od právnických osob a dojnic dokonce chová 90 %. To samo o sobě značí, že se velké podniky snaží navzdory pracnosti, nedostatku personálních sil a většinou i podnákladovým cenám za živočišné komodity chov hospodářských zvířat zachovat. Mj. právě z důvodu dostatečné produkce hnoje. Další skutečností je používání velké techniky. Ano, čím větší stroje, tím větší tlak na půdu, pokud však opomeneme rozdíl mezi pásovým a kolovým traktorem a také faktem, že čím větší stroj, resp. přídavné zařízení, tím méně pojezdů na poli uskuteční....

Ruku na srdce

A tak bych asi mohla pokračovat dál. Kritiky se najde vskutku mnoho. Avšak jen málokdo se podívá na své vlastní chyby. Takže ruku na srdce, kdo seká ve vedrech bez dostatečných srážek trávník každý týden a pak ho kropí? Kdo plýtvá vodou a nechává téct vodu při čištění zubů? Kdo si vydláždí polovinu pozemku, jen aby měl zpevněnou víceméně bezúdržbovou plochu? Kdo má svedenou dešťovku do kanalizace? Kdo podporuje výstavbu dalších hal a skladů či si sám postavil dům na původním poli? Kdo kácí stromy na své zahradě či v okolí? Kdo schvaluje betonová města bez zeleně? Kdo si kupuje dovozové zboží, které urazilo cestu přes polovinu světa a nemá při tom výčitky svědomí, či si dokonce myslí, že ten bioprodukt je zaručeně ekologický? Či naopak, kdo kupuje ty nejlevnější potraviny na trhu ve snaze ušetřit, a přitom tímto krokem sám rozhoduje o tom, co zemědělci budou pěstovat a jaká zvířata budou chovat, pokud vůbec nějaká? Nestěžujte si potom.

Ano, zemědělci jsou podnikatelé, kteří potřebují mít zisky, aby mohli dále investovat. Kromě nedostatku lidí se však potýkají také s počasím a trhem, který jim stále více hází klacky pod nohy. Jsou totiž na konci řetězce, resp. na začátku, a cenu si rozhodně diktovat nemohou. Jsou lepší a horší roky, jsou rentabilní plodiny, jako řepka, která jako jedna z mála komodit bývá zisková po většinu let, je však více komodit, a to třeba právě ty živočišné, které jsou většinu let ve ztrátě. Přesto je nezbytné je pro naše budoucí generace zachovat. Nemůžeme si dovolit stavy hospodářských zvířat ještě snižovat. Již proto si zemědělci zaslouží obdiv, a nikoliv kritiku. Když dokáží x let hospodařit a při tom bojovat s větrnými mlýny a pomluvami v zádech a ještě k tomu zachovávat, a dokonce i rozvíjet odvětví, které není doceněno.

Soňa Jelínková,
Zemědělský svaz ČR

POZVÁNÍ AK ČR NA CELOREPUBLIKOVÉ SEMINÁŘE

K DOPADŮM SUCHA NA KRAJINU, PRINCIPŮM PRECIZNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ V PĚSTEBNÍCH TECHNOLOGIÍCH A SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITICE 2020+

Agrární komora ČR zve zástupce mikropodniků, malých a středních podniků působících v odvětví zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh na:

Seminář k rozvoji zemědělství a venkova – 30. září 2019, Úřad AK ČR

Jedním z hlavních cílů je informovat o problematice sucha jako nejvýznamnějšího dopadu klimatické změny. Seminář je koncipován jako navazující cyklus tří přednášek. V rámci první přednášky bude představena podstata změny klimatu a z ní plynoucí příčiny sucha, způsob jeho monitorování a krátkodobé aktuální předpovědi i očekávaný vývoj v následujících desetiletích. Přednáška bude z velké části postavena na portálu intersucho.cz. Druhá prezentace bude věnovaná dopadům sucha na výnosy vybraných polních plodin spojených s průběžnou prognózou výnosů a možnostem, jak se na suchá období adaptovat. Oporou přednášky bude prakticky postavený portál vynosy-plodin.cz. Přednášková část semináře bude zakončena prezentací obsahující návod, jak se do monitorování sucha a jeho dopadů zapojit, jak čerpat a využívat benefity formou exaktní předpovědi počasí a jak se stát součástí zemědělské komunity, snažící se o eliminaci účinků sucha jak praktickou, tak i výzkumnou cestou. Nedílnou součástí semináře bude diskuze s účastníky směřující nejen k výměně informací, ale také k získání podnětů, jak mohou být vědecké poznatky přiblíženy praxi a naopak jak má věda reagovat na praktické zkušenosti zemědělců v naší krajině. Seminář bude ukončen závěrečným shrnutím, ve kterém budou stručně definovány jeho hlavní závěry. Lektory budou přední odborníci z MENDELU v Brně, prof. Z. Žalud, doc. P. Hlavinka a Mgr. M. Bláhová.

Seminář k principům precizního zemědělství v pěstebních technologiích v reflexi na transfer nových poznatků vědy a výzkumu do praxe – 8. října 2019, ČZU

Jedním z hlavních cílů je informovat o základních informacích z precizního zemědělství s cílem vytvořit půdu pro postupnou implementaci poznatků z oblasti precizního zemědělství a dalších moderních technologií včetně robotiky do zemědělské prvovýroby. Zprostředkování užšího kontaktu mezi zemědělskými podniky, univerzitními a výzkumnými organizacemi, výrobci a dovozci zemědělské techniky, vývojáři senzorů a státní správou při zavádění moderních technologií a výsledků vědy a výzkumu do zemědělské prvovýroby. Za akademickou obec své poslední poznatky a zkušenosti z praxe sdělí doc. V. Brant, doc. M. Kroulík, s novými poznatky z praxe z řad zaměstnavatelské sféry se podělí zástupci Zemědělského družstva Krásná Hora nad Vltavou, a.s, Ing. J. Zelenka, Ing. M. Herout nebo Spearhead Czech, s.r.o., Ing. J. Elbl, Ing. V. Říha. Zástupce Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. nebude rovněž chybět.

Seminář k budoucímu zemědělství a Společné zemědělské politice po roce 2020 – 15. října 2019

Třetí celorepublikový seminář představí aktuální stav, pozitivní i negativní predikce, předpokládané hrozby, novinky, ale i novou publikaci stejného názvu tajemníkem AK ČR, Ing. J. Doležalem.

Registrace na uvedené akce je nutná 2 pracovní dny předem na adrese stejnarova@akcr.cz

SOUČASNÝ POHLED NA PŠENICI ŠPALDU

OD DEVADESÁTÝCH LET 20. STOLETÍ ROSTE VÝRAZNĚ ZÁJEM VEŘEJNOSTI O ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL A VÝROBKY S PŘIDANOU NUTRIČNÍ HODNOTOU.

Klade se tak větší důraz na vhodné primární chemické složení produktu i na způsob jeho výroby, který deklaruje příznivý environmentální vliv v kombinaci s eliminací potenciálních kontaminantů především pesticidní povahy. Do této skupiny zdravotně i environmentálně příznivých plodin je rovněž řazena pšenice špalda, jejíž pěstování se v polovině devadesátých let rozšířilo i do České republiky.

Charakteristika pšenice špaldy

Pšenice špalda obdobně jako pšenice setá patří mezi hexaploidní druhy pšenic a v současnosti je taxonomicky považována za poddruh pšenice seté (Triticum aestivum subsp. spelta (L.) Thell.), s kterou je rovněž volně křížitelná. Tato vlastnost se již v historii využívala pro zlepšení agrotechnických vlastností špaldy, především k vyšší odolnosti k poléhání, vyšším výnosům a snadnějšímu uvolňování obilek z pluch. První nálezy pšenice špaldy v Evropě sahají na původní germánské území až do doby bronzové. Za vývojové centrum pšenice špaldy je však považována severozápadní Asie, oblast dnešního Íránu.

Od středověku až do cca poloviny 19. století byla špalda dominantním pšeničným druhem v oblastech dnešního Rakouska, Švýcarska a jižního Německa. Poté byla postupně vytlačena i z těchto oblastí výnosnější a lépe zpracovatelnou pšenicí setou. Přesto se zcela nevytratila a naopak došlo k její určité regionální renesanci, přičemž se současné plochy špaldy v Evropě odhadují na cca 110–120 tis. ha. Její pěstování mimo výše uvedené tradiční země dále zasahuje i např. do Španělska, Belgie, Itálie a v současnosti i do zemí střední Evropy. Největší plochy jsou v Německu (cca 80–100 tis. ha – pouze odhad), v Rakousku (12,5 tis. ha v roce 2018) a ve Švýcarsku (5,5 tis. ha v roce 2018). V České republice činí odhad pěstebních ploch špaldy něco okolo 2,5 tis. hektarů. Většina pěstebních ploch je jak u nás, tak v zahraničí v ekologickém režimu hospodaření.

Evropské šlechtění pšenice špaldy

Šlechtění pšenice špaldy má dvě významná původní centra v oblasti jižního Německa a Švýcarska, kde se špalda cíleně šlechtila již na počátku 20. století. V začátcích tohoto procesu se především jednalo o selekční postupy z původních elitních krajových odrůd. Přesto jsou již z roku 1884 z Německa rovněž detailně zdokumentovány případy cíleného prokřižování pšenice špaldy s pšenicí setou a vznik řady v dané době oblíbených „krajových odrůd". Z obdobného časového rámce, tedy začátku 20. století, jsou rovněž zdokumentovány odrůdy, na jejichž vzniku se nejpravděpodobněji podílelo spontánní přikřížení pšenice seté. Rovněž ve Švýcarsku jsou zhruba od roku 1908 u špaldy dokumentovány první selekční šlechtitelské postupy. Na jejich základě vznikaly elitní krajové materiály známé např. pod názvem Oberkulmer rotkorn s červeným či světlým zrnem. Tyto postupy probíhaly zhruba do 30. let minulého století, kdy byly šlechtitelské aktivity ve Švýcarsku, ale i Německu utlumeny.

Až v průběhu 70. let se začaly opětovně objevovat nové regionální šlechtitelské programy spojené s nástupem ekologizace zemědělství, low-input pěstebních systémů a zvýšeného zájmu veřejnosti např. o různé regionální potraviny. Pěstování a šlechtění se tak postupně dále rozšiřovalo do Rakouska, Belgie, Itálie, ale také do Slovinska, Nizozemí, Maďarska, Polska i České republiky. V roce 2019 je v evropském katalogu pod taxonem Triticum spelta zapsáno 60 odrůd a dalších 7 tzv. chráněných původních odrůd. V České republice je dlouhodobě registrována ozimá odrůda Rubiota (registrace v roce 2001) a v roce 2018 přibyly do registru hned 2 odrůdy špaldy polské provenience, ozimá odrůda Rokosz a jarní odrůda Wirtas. V registračním řízení je navíc ještě další materiál: polská ozimá odrůda SM Orkus.

Obecně je cílem současného šlechtění zlepšení některých agrotechnických vlastností špaldy související především s růstem její produktivity. Šlechtitelé se tak u nových odrůd snaží zachovat či dále zvýšit rezistenci např. k fusariosám, septoriové a hnědé skvrnitosti. Snahou je rovněž zvýšení odolnosti k poléhavosti a vyššímu počtu zrn v klase. Z chemických komponentů je dále sledován především obsah hrubých bílkovin, obsah lep-

ku a hodnoty sedimentačního testu. Šlechtění na zlepšení některých nutričních vlastností špaldového zrna je doposud zcela okrajovou záležitostí a vychází z obecně přijímaného faktu příznivější nutriční skladby zrna u tohoto druhu ve srovnání s pšenicí setou.

Strategie dosažení výše uvedených vlastností je v podstatě stále dvojí. První z nich je snaha o maximální zachování původního špaldového morfotypu, druhý způsob, který je ve větší míře uplatňován např. v belgickém šlechtění, souvisí s vyšší introgresí pšenice seté do genomu špaldy. Výhodou druhého přístupu je dosažení vyšší intenzifikace odrůd v kratším čase, na druhé straně dochází vedle ztráty typického špaldového fenotypu např. k jednoznačnému snížení obsahu bílkovin či některých minerálních látek oproti výchozí špaldové odrůdě.

Kvalita zrna pšenice špaldy

Odrůdovou kvalitu zrna pšenice špaldy lze v současnosti především vnímat ze dvou hledisek. Jednak z pohledu tzv. technologické kvality zrna, zahrnující vlastnosti vhodné k pekárenskému využití, jednak vlastního nutričního složení zrna.

Z technologických vlastností jsou především oceňovány vysoké obsahy bílkovin a mokrého lepku a rovněž i specifická senzorika špaldových produktů vyznačující se příjemnou oříškovou příchutí. Naopak většina odrůd pšenice špaldy, ve srovnání s kvalitními pekařskými odrůdami pšenice seté, trpí vysokou tažností, či dokonce nesoudržností lepku a nízkou sedimentační hodnotou. Vysoký obsah bílkovin, potažmo lepku u řady odrůd pšenice špaldy vede na jedné straně k dosahování vyššího objemu pečiva, na druhé straně vykazují bochníky tvarovou nestabilitu a hrubší nesouměrnou pórovitost. Nicméně tato skutečnost je především sledována ve velkovýrobních procesech a v malovýrobě či domácím zpracování nehraje v případě špaldy u konzumentů významnou roli.

Řada studií včetně našeho hodnocení potvrzují významnou odrůdovou specifičnost z hlediska finální technologické kvality produkce. Je tedy zřejmé, že ne všechny odrůdy jsou zcela vhodné např. pro produkci kynutého pečiva. Bohužel doposud neexistují žádná oficiální doporučení deklarující minimální technologickou kvalitu či informace o vhodnosti jednotlivých odrůd špaldy pro jejich finální zpracování, přičemž odrůdová nabídka neustále roste. Výkupní parametry a jejich oceňování kvality zrna je tak plně v kompetenci výkupních organizací a zpracovatelů. Lze tak předpokládat, že se především v oblasti prodeje polotovarů (např. celozrnné mouky) může dostávat ke spotřebitelům produkt s významně proměnlivou technologickou kvalitou. Trochu paradoxní situace je v případě nutriční kvality špaldy, která jinak sehrála zásadní roli v opětovném etablování této plodiny na zemědělském trhu a která se bohužel ze šlechtitelských programů vytrácí. Naopak v případě pšenice seté jsme svědky vývoje nových odrůd, např. tzv. „barevných" pšenic s výrazně vyššími podíly antioxidantů, jako anthokyanů či karotenoidů.

Počáteční argumentace vyšší nutriční kvality špaldového zrna při renesanci špaldy v 80. a 90. letech se především opírala o vysoký obsah dobře stravitelných bílkovin, vyšší obsah vlákniny, některých minerálních látek, především mikroelementů (Zn a Fe), nižší glykemickou zátěž i její lepší snášenlivost u lidí s pšeničnou intolerancí. Na základě návazných výzkumů však některá z těchto tvrzení musela být v současnosti poopravena.

Jedním z takových případů je kvalita bílkoviny špaldy. Ta vykazuje sice ve srovnání s pšenicí setou o něco vyšší obsah některých nutričně limitujících esenciálních aminokyselin (lyzin, treonin, tryptofan), obsahuje ovšem i výrazně větší podíl nutričně méně hodnotné gliadinové bílkovinné složky, a tak byla biologická hodnota špaldové bílkoviny přeceňována. Podobně i deklarovaný vyšší obsah dietní vlákniny byl často vztahován ke klasicky vymleté bílé pšeničné mouce. Při srovnání obsahu vlákniny špaldy s celozrnnou variantou pšenice seté byly vzájemné hodnoty srovnatelné.
V současnosti lze tak souhlasit s vyšší nutriční kvalitou špaldové mouky (zrna) především v oblasti vyššího obsahu minerálních látek a některých antioxidantů či vitaminů. Dále je však nutno přihlédnout i k individuálním vlastnostem odrůdy, jejímu původu a vlivu pěstebních podmínek, které u všech těchto polygenně založených znaků hrají významnou úlohu. Konkrétní hodnoty u jednotlivých odrůd špaldy tak mohou být výrazně odlišné.

V poslední době je častým předmětem výzkumu sledování mechanismu pšeničné intolerance jak u osob trpící celiakií, tak řady alergických reakcí necelikálního typu (astma, různé kožní vyrážky, syndrom dráždivého střeva apod.). Zatímco možnost využití špaldy v celiakální dietě byla záhy zamítnuta, protože obsah celiakálně reaktivních složek lepku je dokonce vyšší než u pšenice seté, v některých jiných typech pšeničné intolerance není doposud problematika vhodnosti konzumace špaldového zrna zcela jasná. Odpovědnost za řadu z těchto alergických reakcí je dnes přisuzována výskytu termostabilních peptidů, tzv. inhibitorů amylázy a trypsinu (ATIs). Nacházejí se v endospermu zrna, kde slouží k přirozené ochraně proti patogenům a předpokládá se i jejich vliv při syntéze škrobu. Potvrzuje se, že jejich výskyt či jejich aktivita je spouštěčem řady zánětlivých reakcí v organismu. Jejich výrazně vyšší výskyt je pak v současnosti spojován s obilovinami obsahujících lepek a v rámci této kategorie bylo detekováno obecně vyšší zastoupení ATIs u moderních odrůd pšenice seté než např. u krajových odrůd a pluchatých pšenic typu pšenice špaldy, dvouzrnky a jednozrnky. Tuto skutečnost je však nutno ještě důkladněji zmapovat. Současně lze předpokládat, že významnou roli může sehrávat nejen genetická vlastnost odrůdy, ale i vnější podmínky. Pokud se však tato zjištění skutečně definitivně potvrdí, tak velmi pravděpodobně ovlivní i procesy šlechtění špaldy ve prospěch využití původních krajových odrůd.

Závěr

Pšenice špalda si i v České republice našla řadu příznivců a pevně zakotvila především u pěstitelů v ekologickém režimu hospodaření. Je zřejmé, že není a nebude z řady důvodů významným konkurentem pšenice seté. Nicméně z hlediska jejích atraktivních senzorických vlastností, rostoucího zájmu o bioprodukci i o nové atraktivní regionální potraviny, včetně pozitivní šlechtitelské odezvy, lze očekávat další růst jejích ploch nejen v Evropě, ale i v České republice.

VÚRV
Výzkumný ústav rostlinné výroby
Poznatky pro udržitelné zemědělství

Ing. Václav Dvořáček, Ph.D.
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

PROBLÉM S HRABOŠI STÁLE NENÍ VYŘEŠEN

„MEDIÁLNÍ POPRASK OKOLO ZÁMĚRŮ LIKVIDACE HRABOŠŮ ČÁSTEČNĚ UTICHL, ALE ZEMĚDĚLCI PROBLÉM VYŘEŠENÝ NEMAJÍ, A POKUD NEPOMŮŽE PŘÍRODA, BUDE PŘÍŠTÍ ROK JEŠTĚ HORŠÍ," ŘÍKÁ V ROZHOVORU NA TOTO TÉMA ZDENĚK JANDEJSEK, PREZIDENT AGRÁRNÍ KOMORY ČR.

Na přiložených fotografiích vidíte škody způsobené okusem hraboše.

A jak dodává, Ministerstvo životního prostředí postavilo zemědělce do role veřejného nepřítele, přitom však samo nepřišlo s žádným řešením a ochrana kalamitního škůdce se stala na několik týdnů tématem číslo jedna. To popírá zdravý selský rozum a degraduje naši celoroční práci, nehledě na hospodářské a finanční ztráty. Nyní je tedy na čase se na celou záležitost podívat s určitým odstupem a hledat společně se státními a kontrolními úřady adekvátní řešení. Od začátku jsme připraveni k diskuzi, která se však zvrhla v mediální a iracionální boj a hraboši se dále množí a ničí úrodu pro příští rok.

Jaká je situace s přemnožením hrabošů, jde o kalamitní stav, nebo jde o jev, který není až tak výjimečný?
Každý, kdo situaci viděl či se o ni zajímá, jednoznačně potvrdí, že se jedná o kalamitní stav, a to především na Moravě, konkrétně v Jihomoravském kraji (především Hodonínsko), Zlínském kraji (Kroměřížsko), Olomouckém kraji (Prostějovsko) a v části Moravskoslezského kraje (Opavsko). Sám jsem tyto lokality postupně osobně navštívil a o to více mě mrzí, že nás kritizují ti, kteří situaci v terénu neznají. Jet autem kolem poškozeného pole, anebo se po tomto poli projít je značný rozdíl. To, že se jedná o kalamitní stav, potvrzují mimo jiné i dlouhodobá a nezávislá pozorování ÚKZUZ (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský), který provádí trvalý monitoring výskytu hraboše na zemědělské půdě. O kalamitě ÚKZUZ hovoří, pokud se při pochůzce zjistí určitý počet nor na jeden hektar. To se pro různé plodiny liší. U obilovin můžeme hovořit o zhruba 500 norách na hektar, což znamená tisíce jedinců. Nejhůře zasažené porosty ale dnes vykazují desetitisíce až statisíce jedinců na hektar. A tito hraboši se dále masivně množí a samozřejmě potřebují potravu, kterou představují primárně porosty obilovin, řepky, trvalých kultur, ale i zeleniny, ovocných sadů či vinné révy.

O kalamitním přemnožení se hovořilo i v minulých letech, v čem tedy vybočuje současný stav?
Hraboší kalamita je v tomto roce jedinečná svojí intenzitou, tedy počtem jedinců v zasažených porostech, i dobou trvání. Na vině je letošní velmi mírná zima a v posledních letech obecně, kdy přežilo větší množství hrabošů, kteří mohli obnovit početnější jarní generaci. Suchý duben navíc způsobil, že jarní nástup byl v tomto roce ještě intenzivnější, protože nedošlo k vyplavení nor. Více faktorů tak zapříčinilo příznivé prostředí k radikálnímu nárůstu populace, kterou není příroda schopna přirozenou ochranou, tedy růstem populace predátorů či tlakem chorob z přemnožení, zatím vůbec vyřešit.

Jak velké jsou škody a mohou ovlivnit dosažitelnost některých komodit? Jsou ztráty takové, že by to mohlo ovlivnit také cenu plodin?
Škody jsou spíše lokální a dopadají především do hospodaření jednotlivých podniků, než že by mohly ovlivnit dostupnost a tím pádem cenu komodit, jako jsou třeba obiloviny nebo mléko (kvůli škodám na krmných plodinách). Jde o komodity, které se obchodují celoevropsky, respektive globálně, a jejich

cenu produkce v České republice, respektive ve střední Evropě místní propad neovlivní. Kalamita by mohla ovšem větší roli sehrát u zeleniny, vinné révy nebo brambor. Tam by skutečně mohlo dojít ke zvýšení ceny, ovšem spíše v případě, že by se z nějakého důvodu neurodilo také jinde v Evropě. Hlavní riziko kalamity vidíme především v dopadech na samotné zemědělce. Protože se pás hrabošů táhne v pruzích a je spíše lokálního charakteru, některým zemědělcům doslova zdecimoval úrodu. Na konci srpna zemědělci zakládali první porosty ozimů a meziplodin a i ty jim hraboši dnes likvidují. Za měsíc budou sít ozimé obiloviny, a pokud ani ty nevzejdou, bude to pro řadu zemědělců znamenat vážné ohrožení jejich existence. Nejen že nesklidili v létě, ale založení další úrody bude představovat jen vyhozené peníze. Dodal bych ještě, že hraboš si nevybírá a škodí malým, středním i velkým podnikům, intenzivním hospodářům, ale i ekologickým zemědělcům. Viděl jsem na vlastní oči nově založené meruňkové sady, které jsou poškozeny natolik, že nezbývá než jejich likvidace, což je pro majitele pohroma. Tedy úvahy o negativních dopadech velkoplošného hospodaření jsou jen další cílenou agitací proti této formě zemědělství a jak už to tak chodí, každý si za takové situace rád přisadí. Hlasy lidí, kteří v zemědělství celý život pracují a případně odborníků, kteří se na danou problematiku profesně zaměřují, pak zanikají v halasu těch, kteří „tomu také rozumí". Když se zemědělci zeptají kompetentních orgánů na pomoc, tak je všichni politují, poplácají po ramenou, ale konkrétního řešení se nedočkají. To je demotivující.

Jaké jsou možnosti likvidace škůdce. Jsou šetrnější možnosti, například agrotechnické zásahy, stejně účinné? Jdou aplikovat na všech plochách a kulturách?

Zemědělci uplatňují většinově tak zvanou integrovanou ochranu rostlin. Ta nespočívá jen v aplikaci chemického přípravku, jak by si mohl laik myslet, ale v rámci tohoto systému je aplikace jakéhokoliv pesticidu až posledním nevyhnutelným krokem. Zemědělec zkrátka postupuje tak, aby přemnožení škůdců předcházel a držel ho v přijatelné míře, v případě hrabošů to znamená vhodná agrotechnická opatření, která rozruší nory a zúží dostupnost potravy, tedy například hluboká orba nebo podmítka nebo vytvoření vhodného prostředí pro přirozené antagonisty, tedy primárně přirozené dravce. V případě akutního přemnožení existuje možnost aplikace rodenticidu přímo do nor. V počtech, v kterých se hraboši vyskytují na nejvíce zasažených pozemcích, však ani tato přímá aplikace není účinná. Proto se přistupuje k tak zvané cílené povrchové aplikaci. Tady jsme možná jako zemědělci udělali asi částečně chybu v tom, že jsme hovořili o plošné aplikaci, tedy aplikaci na plochu pozemku, nikoli do děr. V laické veřejnosti to mohlo vyvolat dojem, že když se něco dělá plošně, znamená to preventivní zasypání celé republiky přípravkem proti hlodavcům. Tak to rozhodně není, přípravek není zrovna nejlacinější a toto by si skutečně zemědělci nemohli dovolit, ani by k takovému kroku samozřejmě nepřistoupili. Každopádně šlo o nejkrajnější řešení, které však zároveň není žádnou novinkou a běží již několik desetiletí.

Jaké jsou tedy postupy a účinky aplikace jedu do nor, rozorávání půdy, podpora predátorů, případně další možnosti redukce přemnožených hlodavců?

Aplikace jedu do nor je samozřejmě účinnou metodou proti přemožení hraboše, nicméně účinnost této aplikace je omezená, pokud přemnožení hlodavců dosáhne takové míry jako v tomto roce. Navíc tu existují praktické problémy vyplývající ze samotné aplikace, představte si pole o velikosti například 20–30 ha a na každém jednom hektaru tisíce nor. Budete potřebovat několik desítek lidí a několik desítek člověkohodin, navíc potřebujete lidi proškolit a to může udělat jen pracovník, který sám je držitelem osvědčení o nakládání s přípravky na ochranu rostlin první kategorie. Aplikovat budete muset opakovaně, a do 1. srpna bylo možné aplikovat jen v množství 2 kg na hektar. To je zhruba jedna granule do jedné nory, což samozřejmě při tak masivním výskytu hrabošů nestačilo. Možná by bylo dobré, kdyby si tuto práci vyzkoušeli i naši kritici. Dávám jim tak půl dne, více nevydrží. Hluboká orba má svůj význam v integrované ochraně rostlin, ale zkušenosti ukazují, že sousedící podniky s různými metodami obdělávání půdy (minimalizace vs. hluboká orba) mají problémy s kalamitou velmi podobné. Hraboší populace je totiž schopná se velmi rychle obnovit na tak zvaných refugiích, to jsou místa jako různé remízky, příkopy, ale i plochy s fotovoltaikou, zkrátka nezemědělská půda, kde zemědělec ze zákona ani hubit nemůže. Hluboká orba je navíc problém v době, kdy neprší. Zemědělec se vystavuje riziku vyššího odparu a vysychání ornice a také většímu riziku eroze v případě přívalových dešťů. Podpora predátorů je také součástí integrované ochrany rostlin, nicméně tu narážíme na přírodní limity. Kolik hrabošů si myslíte, že denně dokáže spořádat káně nebo čáp? Na jednom hektaru může být hrabošů několik stovek tisíc, i kdyby přilétlo tisícihlavé hejno čápu, každý by jich musel spořádat sto. Ve skutečnosti jich za den spořádá desetkrát méně.

Je použití přípravku Stutox tak nebezpečné pro okolní přírodu, když podle některých odborníků se v těle hlodavců rozloží? Jaké konkrétní dopady může mít na necílové živočichy, půdu či vodu?
Přípravek Stutox, konkrétně Stutox I s dvojnásobným množstvím účinné látky, se v minulosti používal na cílenou povrchovou aplikaci poměrně běžně a bez větších dopadů na jiné organismy a přírodu jako celek. Přípravek z prostředí velmi rychle vyprchá a pro necílové organismy není barvou, tvarem ani pachem atraktivní. Ve vodě přípravek není rozpustný a v kontaktu s vodou naopak sublimuje. Přípravek účinkuje velmi rychle a v těle hlodavců se rozloží na plyn. Ostatně s takovým cílem a konkrétním zadáním byl vyvinut. Nechceme spekulovat o tom, zda se rizika přeceňují, ale určitě se v rámci debaty zaměňují pojmy nebezpečnost přípravku a riziko z jeho užití. Řada hospodyněk nakládá každý den s nebezpečnými přípravky a nikdo je nezakazuje. Vezměte si třeba čisticí prostředky na bázi chlóru nebo tablety do myčky. Doma máme žíraviny a jedy, ale nebezpečnost těchto přípravků minimalizujeme jejich správným užitím. Šlo nám skutečně jen o to, aby zemědělci, kteří hospodaří na nejpostiženějších porostech, měli možnost aplikace, třeba i s povolením orgánů ochrany přírody a krajiny. Koneckonců práva na samotný přípravek Stutox dnes vlastní německá firma, která musela nechat přípravek prověřit v domácím Německu, a to na úrovni Úřadu na ochranu životního prostředí, a Němci shledali, že přípravek je bezpečné používat. To, stejně jako dlouhodobá historická zkušenost, už o něčem hovoří.

Pokud by se stav hrabošů nepovedl snížit, bude to mít podle vás nějaké negativní následky?
Problém je, že si s sebou v případě nečinnosti bereme jakýsi dluh na úkor budoucnosti. V posledních pěti letech jsme hraboše nelikvidovali a dnes tu máme kalamitu. Možná přijdou na podzim dlouhodobé deště, možná bude tuhá zima a mrazy. Možná také ne a bude mírná zima a hraboši nám přezimují opět ve větším množství a na jaře to už nebude jenom záležitost Moravy, ale problém celé republiky. Hraboši jsou r-stratégové, to znamená, že se dokáží rychle množit, rychle obsadit stanoviště a v okamžiku, kdy dojdou zdroje, jsou velmi mobilní. Budou se tedy s velkou pravděpodobností stěhovat kamkoliv za zdroji, třeba do blízkosti lidských příbytků, kde budou hledat a nacházet potravu. To s sebou nese riziko přenosu nebezpečných chorob, jako jsou různé leptospirózy, tularémie, tuberkulózy a další. Hraboš je také vektorem řady „společných" parazitů, jako jsou blechy nebo klíšťata, která přenášejí nemoci, jako jsou borelióza nebo klíšťová encefalitida. V létě například profesor Tkadlec z Palackého univerzity Olomouc vydal s týmem kolegů studii o korelaci populace hraboše polního a výskytu klíšťové encefalitidy v lidské populaci. To bychom neměli brát na lehkou váhu. Ostatně Ministerstvo zdravotnictví přistoupilo k žádostem o likvidaci hrabošů zcela pragmaticky a aplikace povolilo a hlavní hygienička Eva Gottvaldová dokonce přijala pozvání a účastnila se výjezdu za zemědělci na jižní Moravu, aby měla možnost vidět situaci na vlastní oči.

Jaké je ze současného stavu řešení?
Největší problém vidíme v nešťastné medializaci celého případu. Prostřednictvím médií byli občané informováni o kalamitě velmi jednostranně a někdy až s hysterickou touhou po senzaci. Vezměme si případ uhynulých zajíců. Na Brněnsku tamní myslivci posbírali uhynulé zajíce z široka daleka, vystavili fotku jejich těl na Facebooku a z jejich úhynu obvinili zemědělce. Ve skutečnosti však závěr jejich pitvy ve většině případů zněl bakteriální infekce, tularémie, zlomený vaz, fyzická zranění, v jednom či dvou případech se až v rámci chromatografie našly stopy fosfidu zinku, tedy účinné látky přípravku Stutox. Ve skutečnosti ale tento přípravek vyvolává již po požití první granule nechutenství a zajíc by jich musel vzhledem k velikosti oproti hrabošovi pozřít asi dvacet. Velmi podobné to bylo také u uhynulých čápů, kde se mohlo jednat o slabší jedince vysílené cestou. Řešení skutečně vidíme v tom umožnit v místě s největším výskytem hraboše cílenou povrchovou aplikaci, třeba i se souhlasem orgánů ochrany přírody. Jediné, co si nemůžeme dovolit dělat, je nedělat nic. Zemědělec žije v přírodě, chrání ji a váží si jí. Ví, že musí hospodařit tak, aby uchoval půdu, vodu i ovzduší pro další generace. Konzumuje stejné potraviny, které sám vyrábí a prodává. Nemá pražádný zájem někoho trávit. Věřím tedy, že zdravý selský rozum zvítězí nad bludy a prvoplánovým populismem.

Redakce AGRObase

Slavnostního zahájení mezinárodního veletrhu Země živitelka 2019 se na pódiu Pivovarské zahrady Výstaviště účastnili Zdeněk Jandejsek, prezident AK ČR, Jiří Svoboda, primátor Českých Budějovic, Václav Klaus, bývalý prezident České republiky, Miloš Zeman, prezident České republiky, Miroslav Toman, ministr zemědělství ČR, Ivana Stráská, hejtmanka Jihočeského kraje, a Mojmír Severin, předseda představenstva Výstaviště České Budějovice. Foto archiv MZe

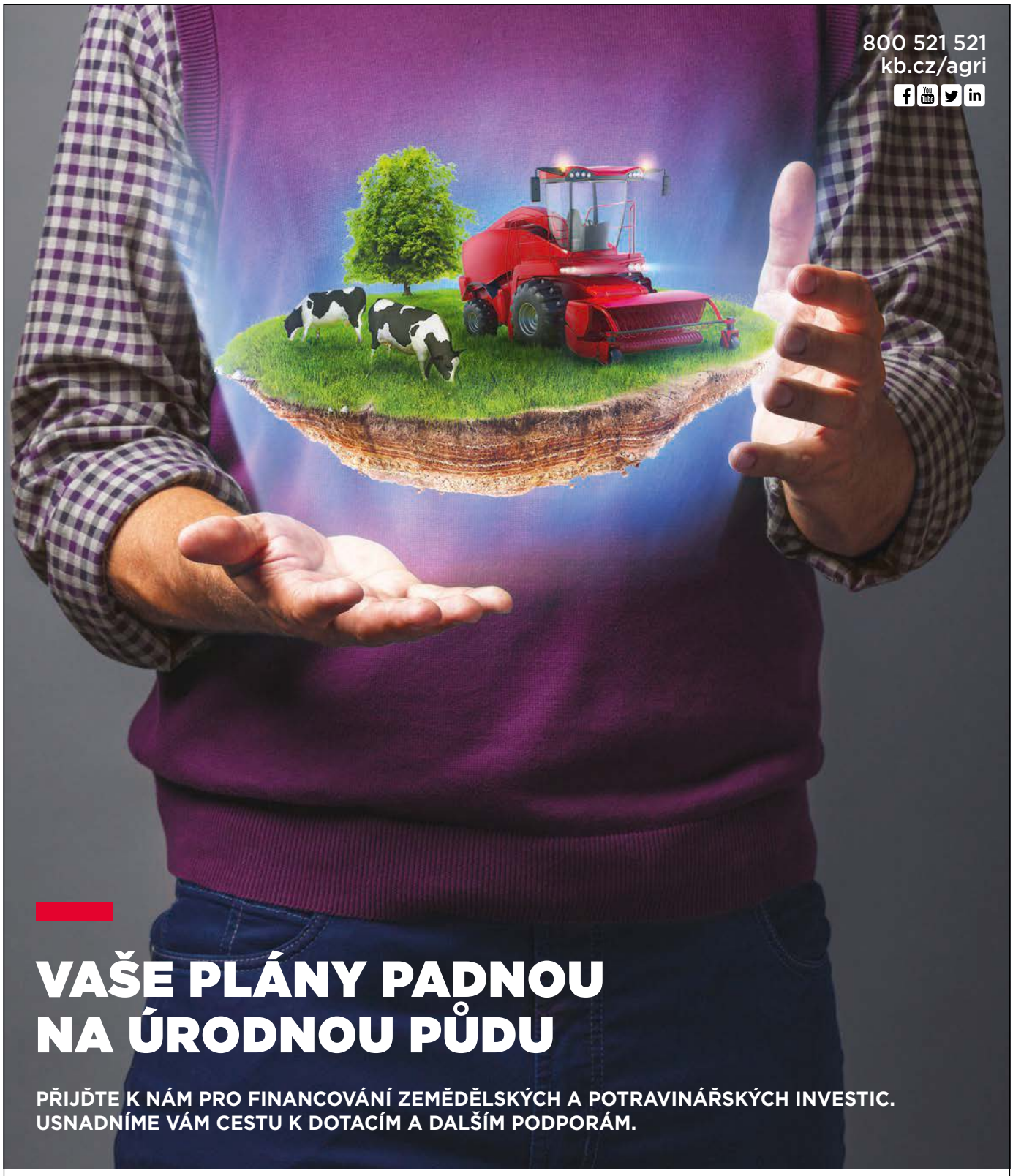

KB

REÁLNÁ BANKA PRO REÁLNÝ ŽIVOT

Banka roku
2017

ZLATÉ KLASY ROZDÁNY

SOUTĚŽ O ZLATÝ KLAS SE KAŽDOROČNĚ KONÁ V RÁMCI MEZINÁRODNÍHO AGROSALONU ZEMĚ ŽIVITELKA A TAKÉ LETOS PROBÍHALA POD ZÁŠTITOU MINISTRA ZEMĚDĚLSTVÍ MIROSLAVA TOMANA. DO SOUTĚŽE MÁ PŘIHLAŠOVATEL MOŽNOST ZAPOJIT EXPONÁT, JENŽ BUDE VYSTAVEN NA MEZINÁRODNÍM AGROSALONU ZEMĚ ŽIVITELKA, TEN STEJNÝ VŠAK NEJVÝŠE VŠAK 2 ROKY PO SOBĚ. SOUTĚŽNÍ EXPONÁTY JSOU ROZDĚLENY A HODNOCENY V TĚCHTO 4 KATEGORIÍCH: ROSTLINNÁ VÝROBA, ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA, MECHANIZACE A TAKÉ POTRAVINÁŘSTVÍ A ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL.

V letošním roce se do soutěže zapojilo 48 soutěžních exponátů
- 9 do kategorie ROSTLINNÁ VÝROBA
- 4 do kategorie ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA
- 7 do kategorie MECHANIZACE
- 28 do kategorie POTRAVINÁŘSTVÍ A ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL

Soutěžní porota dohromady rozdělila 19 ocenění ZLATÝ KLAS a z toho ve 3 případech se rozhodla o udělení titulu ZLATÝ KLAS S KYTIČKOU. Ocenění spolu s diplomem při slavnostní akci Večer vystavovatelů na zámku Ohrada převzali zástupci úspěšných společností z rukou Miroslava Tomana, ministra zemědělství, a současně od Mojmíra Severina, předsedy představenstva Výstaviště České Budějovice a.s.

Do areálu se po několika letech také vrátila expozice věnovaná této soutěži, která se nacházela v pavilonu T1. Během přehlídky se návštěvníkům naskytla příležitost seznámit se s jednotlivými soutěžními exponáty formou krátkých medailonků a zároveň také možnost připomenout si oceněné výrobky z roku 2018. Bližší informace o exponátech byly pro návštěvníky připraveny také na informačních panelech rozmístěných napříč areálem, které sloužily jako orientační systém výstavy. Návštěvníci měli jedinečnou příležitost se poprvé sami podílet na hlasování a rozhodnout o tom, kdo získá ocenění ZLATÝ KLAS VEŘEJNOSTI 2019. Nejvíce hlasovacích lístků a ocenění získala firma VNT electronics s.r.o. za výrobek fencee power DUO RF PDX50, což je generátor ohradníku s výstupním výkonem 5J a možností ovládání na vzdálenost na 10 km.

Mgr. Michaela Kalianková
Výstaviště České Budějovice, a.s.

Oceněné exponáty v soutěži o ZLATÝ KLAS 2019

Kategorie	Ev.č.		Přihlašovatel	Název exponátu
Rostlinná výroba	K1	02	Ing. Jiří Hermuth - Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.	**Kolekce multifunkčních odrůd béru italského „RUBERIT a RUCEREUS“ a čiroku zrnového „RUZROK“ do extrémně suchých a teplých pěstebních podmínek**
Mechanizace	K3	05	AgriMachines SE	**Kombinovaný stroj na přípravu půdy Strip Hawk 8 ř. + secí stroj 8 ř.**
Potravinářství a zpracovatelský průmysl	K4	21	Eva Veselá - Karlovarské cukrářství	**Makovec**
Rostlinná výroba	K1	03	Zemědělský výzkum, spol. s r.o.	**Odborná kniha: Atlas olejnatých rostlin**
	K1	05	Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o.	**Odrůda brambor VALDA**
	K2	10	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.	**Zařízení pro manipulaci se závlahovou hadicí**
Živočišná výroba	K2	01	VNT electronics s.r.o.	**Fencee power DUO RF PDX50**
	K2	02	Národní hřebčín Kladruby nad Labem	**Starokladrubská klisna XARGA - 3**
	K2	03	Hexpeak s.r.o.	**Chytrý kurník - automatická kurníková dvířka Chickdoor**
Mechanizace	K3	07	U+M Servis s.r.o. (výrobce: Bernard vab Lengerich Maschinefabrik GmbH)	**samochodný krmný vůz BvL V-Miy Drive Maximus 17-1S**
	K3	03	Agromex s.r.o.	**FENDT 942 Vario Profi Plus**
Potravinářství a zpracovatelský průmysl	K4	12	Kitl s.r.o.	**Kitl Syrob Okurka BIO**
	K4	13	Bohemilk, a.s.	**Bohemilk Crème fraîche 1 kg**
	K4	14	ALMAGRANA a.s.	**Blezlepkový vegan bochník z Maletic**
	K4	15	VINAŘSTVÍ VALTICKÉ PODZEMÍ	**Hibernal 2018**
	K4	18	Krajči plus s.r.o.	**Cyrilovy brambůrky hořčicové**
	K4	22	Bohemia Olej s.r.o.	**Bohemia Olej Dýňový**
	K4	26	Pivovar Bizon (Robert Beneš)	**Bizon Nostalgie 77 12° světlý ležák**
	K4	29	HEMP-PRODUCTION CZ, s.r.o	**Konopné cereální zlaťáčky s chilli**

Slavnostního předávání ocenění Zlatý klas 2019 se ujal Mojmír Severin, předseda představenstva Výstaviště České Budějovice (vlevo), a Miroslav Toman, ministr zemědělství. Na fotografii jsou společně s Danielem Vejcharem z Výzkumného ústavu zemědělské techniky s oceněním pro exponát Zařízení pro manipulaci se závlahovou hadicí. Foto archiv VČB

KOMORA SPUSTILA NA REGIONÁLNÍ TELEVIZI NOVÝ SERIÁL „POTRAVINY Z DOMOVINY“

ASI O ŽÁDNÉM ODVĚTVÍ SE NA VEŘEJNOSTI TAK NEDISKUTUJE JAKO O ZEMĚDĚLSTVÍ, JEHOŽ SOUČASNÁ NÁPLŇ A ČINNOST V KRAJINĚ JE PŘEDMĚTEM ČASTO NEOPRÁVNĚNÉ KRITIKY ZE STRANY MÉDIÍ I MNOHA SPOTŘEBITELŮ, KTEŘÍ VŠAK SITUACI HODNOTÍ TZV. OD STOLU A TENDENČNĚ.

Jestli však chcete vědět, jaká je skutečnost, sledujte nový seriál Agrární komory ČR, který vysíláme v premiéře každou sobotu od 17:40 hod. na Regionální televizi (v reprízách v sobotu a v neděli). První díl byl odvysílaný v sobotu 7. září 2019.

Každé odvětví národního hospodářství je pro stát důležité, přičemž právě na státu záleží, jaké zaměření a priority si stanoví a ke kterým bude směřovat. Pro Českou republiku, vzhledem k panujícím přírodním podmínkám a historickému vývoji, by zemědělství mělo patřit mezi základní sektory, protože se svou produkcí rostlinných a živočišných komodit, zabezpečením výroby k životu nezbytných potravin, s vlivem na utváření krajiny, zadržováním vody, péči o kvalitu půdy, pro zaměstnanost na venkově, ale i v navazujících odvětvích ve městech je naprosto nezastupitelné. Zemědělství vzhledem k současné výkonnosti, efektivitě a dělbě práce dnes zaměstnává výrazně nižší počet obyvatel, než tomu bylo v minulosti, a společnost tak ztrácí přehled o tom, jak a proč jednotlivá odvětví fungují, jak na sebe navazují a jak musí vycházet z principů přírodních zákonitostí, s kterými jsou bezprostředně provázané. Přitom trend minimalizace lidské práce se s rostoucí modernizací, automatizací a robotizací bude dále rozšiřovat. Ve vyspělých zemích dnes v sektoru prvovýroby pracuje cca 3–5 % obyvatel (v USA dokonce jen 0,5 %), ale zemědělství zároveň vytváří pracovní místa v dalších odvětvích, a to zejména ve zpracovatelském průmyslu, strojírenství, chemickém průmyslu, službách a obchodě, dopravě, ale i ve školství či kultuře. Tuto provázanost napříč dalšími sektory, společně s výrobními i nevýrobními funkcemi zemědělství v krajině, je tedy nezbytné nejenom vnímat, ale také brát v úvahu při zadání dalšího směrování a podpory národní i evropské agrární politiky.

O tom, co všechno čeští zemědělci dělají, jaké produkční i mimoprodukční funkce svou činností zabezpečují, i o tom, jaké jsou jejich každodenní problémy i radosti, vypráví právě tento nový televizní seriál uváděný pod titulem Potraviny z domoviny, který je vytvářen v koprodukci a za kofinancování Agrární komory ČR. Jeho prostřednictvím chceme také reagovat na současná témata i vysvětlovat mýty a předsudky, které současné zemědělství provází.

Premiéra na regionalnitelevizi.cz je vždy každou sobotu v 17:40 hod. následovaná reprízami, které jsou vysílány vždy po čtyřech hodinách v sobotu a neděli. Věříme, že tento seriál pomůže všem zemědělcům propagovat jejich práci takovou, jaká je, a v realitě, která odpovídá každodennímu provozu a osloví tak diváky, tedy spotřebitelskou veřejnost s cílem probudit v nich zájem a doufejme i hrdost na práci českých zemědělců.

Mgr. Ing. Jarmila Dubravská, PhD., výkonná ředitelka pro SZP, úřad AK ČR

VINOHRADNÍCI BIJÚ NA POPLACH! ŽIADAJÚ O POMOC AGROMINISTERSTVO

OBROVSKÉ SVETOVÉ PREBYTKY VÍNA A S TÝM SÚVISIACE REKORDNE NÍZKE CENY VÍN LIKVIDUJÚ SLOVENSKÝCH VINÁROV A TÝM AJ VINOHRADNÍKOV. KTO NEMÁ DOBRE NASTAVENÉ PORTFÓLIO, V NAJBLIŽŠÍCH ROKOCH NA TO MÔŽE DOPLATIŤ.

Obchodné reťazce nakupujú víno lacno
Medzinárodná organizácia pre vinič a víno so sídlom v Paríži O.I.V. vydala najnovšiu správu o stave sektora, ktorá potvrdila prebytok vína vo svete. Za rok 2018 sa vyrobilo rekordných 292 miliónov hl vína, čo je 2. najvyššia úroda od roku 2000. Spotreba vína sa po kríze v roku 2008 pohybuje na stabilnej úrovni 242- 246 miliónov hl. Len za jeden rok tak vznikol prebytok 50 miliónov hl vína. Tento prebytok tlačí svetové ceny vína na rekordne nízku úroveň, priemerná predajná cena vína bola 0,34 eur/liter.

„Prebytok vznikol zle nastavenými pravidlami v EU do roku 2009. V tomto období až 75 percent rozpočtu, t. j. 1,1 miliardy eur určených na podporu, išlo do likvidácie prebytkov vína a delilo si ho 5 krajín – Francúzsko, Španielsko, Taliansko, Grécko a Nemecko. A tak vinárske krajiny, ktoré čerpali túto podporu, vysádzali ešte viac vinohradov, avšak zameraných na maximálnu produkciu a minimálne náklady na obhospodarovanie. V takýchto vinohradoch dosahujú výnosy aj 30 – 40 ton z hektára. Tieto vinohrady sa zrušením dotácie nezlikvidovali a dnes vyrábajú obrovské prebytky," hovorí Jaroslava Kaňuchová Pátková, výkonná riaditeľka Zväzu vinohradníkov a vinárov Slovenska.

Trend v nízkych cenách sa prejavuje aj na Slovensku. Dovoz nafľašovaného vína zo zahraničia, predovšetkým z Talianska a Špa-nielska, priamo do predajní v najpredávanejšej kategórii za priemernú cenu 1,3 eura za liter určuje cenu vína, za ktorú sa predáva na trhu aj slovenské víno. Cez obchodné reťazce sa pritom predá približne 87 percent všetkého vína skonzumovaného na Slovensku. Tie sú ochotné nakupovať slovenské víno za rovnakú cenu, len 1,3, maximálne 1,5 eura za liter. Výsledná cena pre zákazníka potom predstavuje približne 3,5 až 4 eurá.

Slovenského vína je na pultoch a v reštauráciach málo
Ak chcú slovenskí vinári predávať, musia sa cenami vína vyrovnať dovezenému nafľašovanému vínu. Ak nie, ich miesto zaberie ďalší dovozca. Časť dovozu tvorí sudové víno, ktoré sa v niektorých prípadoch na Slovensku iba nafľašuje. Z celkového predaja vína na pultoch predajní tvorí slovenské víno od 24 – 36%, rovnaký pomer slovenské vs. zahraničné 3:7 je aj v segmente hotelových a stravovacích zariadení.

V roku 2019 začína zber úrody na Slovensku asi o dva týždne neskôr a očakáva sa pokles úrody o 15 percent, čo spolu s nízkymi cenami vína a následne nízkymi výkupnými cenami za hrozno robí slovenským vinohradníkom existenčné problémy. Už tretí rok po sebe dostanú menej peňazí (v roku 2017 mráz zničil takmer 40 percent úrody, v roku 2018 rekordne vysoká úroda stlačila ceny výrazne dolu, v roku 2019 opäť pokles úrody o 15 percent a tak nižší príjem za hrozno). Zväz vinohradníkov a vinárov žiadal o podporu už v roku 2017, a to kvôli mrazom. Minulý rok v auguste navrhol konkrétne opatrenia, ktoré by mohli sektoru pomôcť. Jedným z nich bola žiadosť na MPRV SR o zvýšenie podpory na integrovanú produkciu o 100 eur za hektár. To by do sektora prinieslo ďalších 550 000 eur ročne, čo by pomohlo prekonať tlak nízkych cien a svetovú nadprodukciu.

Zväz navrhuje ministerstvu opatrenia, ako pomôcť rezortu
Schvaľovacie procesy sú však veľmi zdĺhavé, pretože ich musí schvaľovať Brusel a naberú účinnosť najskôr rok po podaní žiadosti, niekedy až o dva roky. Okolité krajiny však reagujú oveľa rýchlejšie prostredníctvom rôznych nástrojov. Napríklad Maďarsko v minulom roku vyplácalo podporu 0,2 eura za kilogram hrozna. V tomto roku na zelený zber zaviedlo podporu 0,17 eura za kilogram hrozna. V Rakúsku a v Českej republike zas funguje výrazná podpora predaja, ktorú štát dotuje v ČR 40 miliónmi CZK a v Rakúsku 24 miliónmi eur ročne. V Rakúsku v prípade mrazov okamžite vyplatili podporu cca 16 miliónov eur. Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska momentálne predkladá ministerstvu aj ďalšie opatrenia, ktoré by vinohradníkom mohli výrazne pomôcť – zvýšiť podporu na reštrukturalizáciu vinohradov predovšetkým pre vinohrady s vyšším počtom krov. Vinohradníctvo vo svete dosahuje priemerné výnosy 10 t/ha, na Slovensku je to len 5,6 t/ha.

Zároveň Zväz odporúča ministerstvu, aby vyhlásilo výzvu na nákup vinohradníckej techniky. Ak vysadíte vinohrad novým spôsobom, napríklad s užším sponom, potrebujete na to aj nové traktory na obhospodarovanie. Ako tretie opatrenie navrhuje Zväz zavedenie podpory na zelený zber. Je to veľmi účinné opatrenie, ktoré pomáha preklenúť obdobia s nadprodukciou. Vinohrady sa vysádzajú na 30 rokov, nie je jednoduché len tak zmeniť spôsob výsadby a dosiahnuť vyššie výnosy, zmeniť odrodu podľa trendu.

Podľa Zväzu vinohradníkov a vinárov Slovenska bude trend prebytku pokračovať ešte najbližších 10 rokov. Zatiaľ čo vlády v susedných krajinách na túto situáciu reagujú mimoriadnymi finančnými a podpornými opatreniami, MPRV SR žiadosť Zväzu vinohradníkov a vinárov o štátnu pomoc zamietlo.

Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska

PŘÍLOHA K VYDÁNÍ ZPRAVODAJE AGROBASE

ŽIJEME na venkově

ZPRAVODAJ AGROBASE

25. ZÁŘÍ 2019

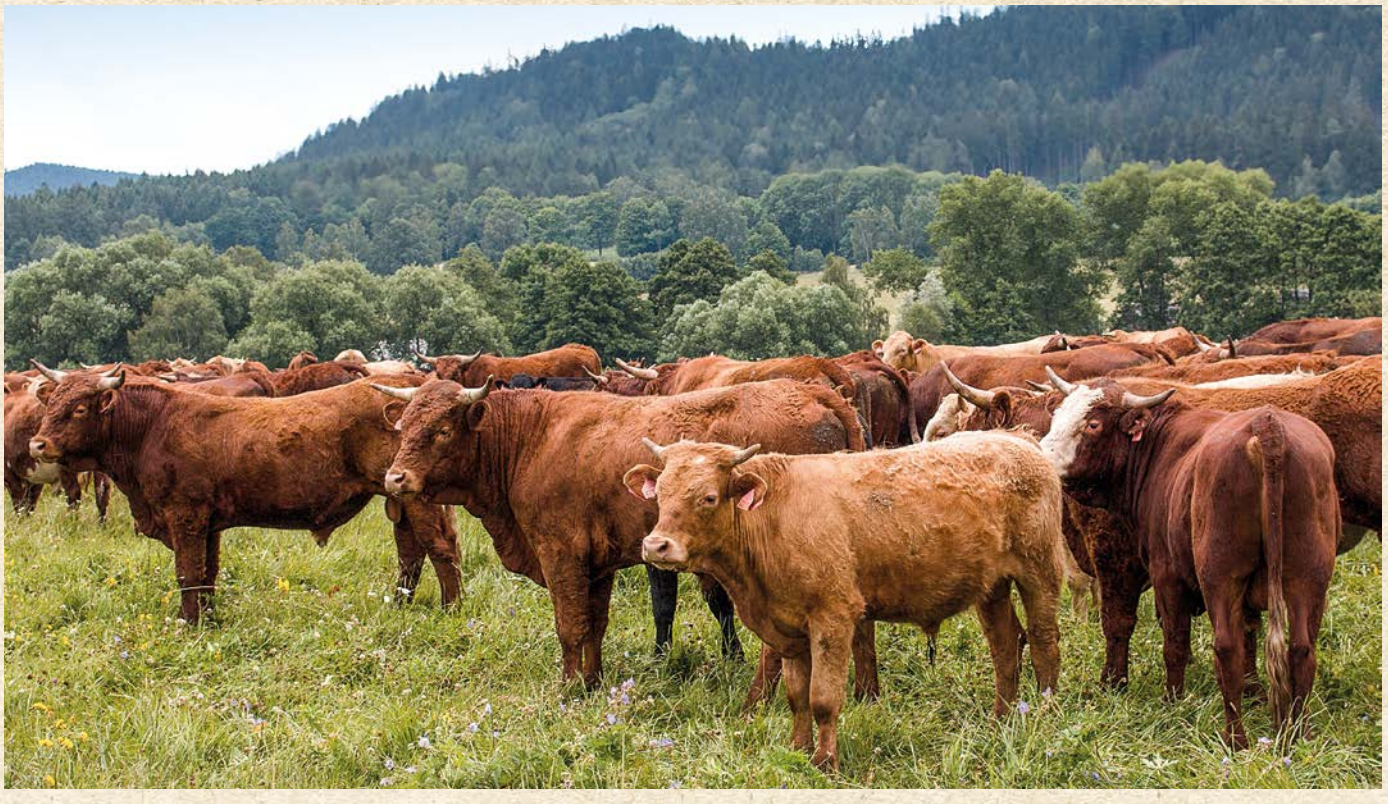

JAK JE TO S PRODUKCÍ METANU (NEJEN) V ŽIVOČIŠNÉ ŘÍŠI

JEDNÍM Z ŘEŠENÍ, KTERÉ MÁ OMEZIT GLOBÁLNÍ OTEPLOVÁNÍ, MÁ BÝT PODLE ENVIRONMENTÁLNÍCH SPASITELŮ LIDSTVA OMEZENÍ PRODUKCE METANU OD HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT, ZEJMÉNA PAK SKOTU. ČÁST SPASITELŮ JDE PŘITOM JEŠTĚ DÁL A NAVRHUJE SKONCOVAT S CHOVEM HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT A OMEZIT NEBO ÚPLNĚ VYNECHAT ZE STRAVY MASO.

Vzhledem k tomu, že takové názory začínají mít poměrně značnou odezvu v řadách spotřebitelů a obecně lidí neznalých přirozených procesů v přírodě, ukazuje se jako důležité vystavit takové teze polemice a faktům. Produkce metanu hospodářskými zvířaty byla ostatně i jedním z námětů srpnového 50. zasedání Mezivládního panelu pro změny klimatu (IPCC) v Ženevě. Několik stovek vědců se přitom ztotožnilo s tezí, že podíl produkce metanu hospodářskými zvířaty činí na celkové produkci metanu ze všech zdrojů 14,5 % a že tedy není zanedbatelný. V jiných zprávách se ale můžeme dočíst, že onen podíl činí až 18 % a v souvislosti s apelem na zákaz dovozu brazilského hovězího dokonce prohlásil irský ministr zemědělství, že hospodářská zvířata produkují 41 % metanu. Nic z toho není pravda, což se ovšem veřejnost z tuzemských médií nedozví. Nebo by musela takové informace dost složitě hledat.

Podíl produkce metanu hospodářskými zvířaty byl přitom v minulosti mnohokrát zpochybněn, například biologem Kalifornské univerzity Frankem Mitloehnerem. Podle něj se při stanovování všeobecně přijímaných dat o produkci metanu vycházelo z nedoložených a chybných informací. Podle jeho výpočtů tak může tento podíl činit zhruba 3 %. Nejde ale jen o to, kolik metanu zvířata „vyrábějí", ale také jak velkému vzniku oteplovacích plynů zabraňují. Tomu se zase věnovala analýza Tary Garnettové z Univerzity v Surrey, která konstatovala, že tím, že přežvýkavci spásají trávu, zvyšují její schopnost pohlcovat oxid

uhličitý, a navíc snižuje pasoucí se dobytek emise oxidu dusného. Zcela zásadní je nicméně studie „Domestic Livestock and Its Alleged Role in Climate Change", jejímž autorem je agrobiolog a vědecký výzkumník Albrecht Glatzle. Studie vyšla v prosinci loňského roku a jejím závěrem je, že neexistují žádné vědecké důkazy pro to, že emise metanu z chovu hospodářských zvířat mají vliv na klima Země. Pro toto své tvrzení vypočítává Glatzle osm základních důvodů, přičemž mimo jiné vychází z rostoucího počtu hospodářských zvířat na planetě a zároveň nezvyšování množství metanu v atmosféře v letech 1990 až 2005.

„Nenalezli jsme vliv hospodářských zvířat ani v geografickém rozložení metanu, ani v historickém vývoji atmosférické koncentrace metanu. Přesto ve vědě, politice a médiích je dopad antropogenních emisí skleníkových plynů na klimatické podmínky systematicky nadhodnocován. Emise skleníkových plynů vyprodukované chovem hospodářských zvířat byly většinou interpretovány izolovaně od vazby na jejich ekosystémové souvislosti a ignorovaly jejich zanedbatelný význam v globální rovnováze. Neexistují žádné vědecké důkazy o tom, že hospodářská zvířata mohou představovat riziko pro klima Země," uvádí Glatzle.

Pokud by totiž tomu tak bylo, muselo by se ve stejné logice, jako je nápad omezovat chovy hospodářských zvířat, omezovat na planetě také množství řady jiných organismů, včetně člověka. I člověk je totiž producentem metanu, jak konstatuje například Štěpán Pícha z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Ze střevních plynů člověka podle něj představuje metan zhruba 7 %, každý z nás pak vyprodukuje denně v průměru 35 mililitrů metanu – pokud se ovšem člověk živí vyváženou stravou. K vyšší tvorbě metanu nicméně přispívají v tomto smyslu „rizikové" potraviny, například luštěniny.

Jak přitom Michal Andrle na osvětovém webu „Zeptejte se přírodovědců", jehož cílem je na vědeckém základě zodpovídat dotazy laické veřejnosti, píše, metan je produkován zejména takzvanými metanogeny, tedy mikroorganismy, které za nepřítomnosti vzduchu rozkládají polysacharid celulózu, jež je základním stavebním kamenem buněčných stěn rostlin. „Je tedy zřejmé, že metan by se měl ve větším množství vyskytovat v trávicím traktu býložravých druhů organismů," konstatuje Andrle. Zdaleka ovšem podle něj nejde jen o savce – k producentům metanu patří i hmyz, zejména termiti, kteří mají ve střevech symbiotické prvoky a mikroorganismy, napomáhající jim s trávením celulózy. Velkými producenty metanu jsou i příbuzní všekazů, švábi, ale také třeba brouci zlatohlávci. Pokud bychom tak chtěli zabránit oteplování redukcí jeho producentů, musely by se snížit počty mnohých organismů na zemi, včetně nás samotných. Samozřejmě je to teze dovedená ad absurdum, nicméně střelivo IPCC pracuje s informace obdobným způsobem.

Navíc se ukazuje, že produkci metanu na planetě nemají na svědomí jen živé organismy (přestože IPCC tvrdí, že se živé organismy podílí na produkci metanu 90 %), ale jeho původ je také neorganický. Z rozboru plynů vycházejících z puklin na dnech oceánů například nedávno vyplynulo, že jde o úložiště a zdroj metanu tak gigantický, že jeho moc-nost má převyšovat veškeré množství metanu, jaké bylo v atmosféře před industrializací. Zdrojem má být magmatická hornina olivín, při jehož ochlazování se v průběhu procesu zvaném serpentinizace uvolňuje vodík a právě metan. Jinými slovy, vše je ve skutečnosti dost jinak, než jak se oteplování, jeho zdroje a řešení veřejnosti předkládá.

Petr Havel, foto Nina Havlová

TELATA V KRABICI – DALŠÍ POKUS O ZMĚNY V ANIMAL WELFARE

JSOU-LI V POSLEDNÍ DOBĚ NĚJAKÁ PRAVIDLA ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKÁNÍ TERČEM EMOTIVNÍCH ATAKŮ NA VEŘEJNOST, PAK JSOU TO PODMÍNKY CHOVU HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT. MEDIÁLNĚ ZNÁMÉ JSOU PŘITOM PŘEDEVŠÍM ZÁBĚRY Z CHOVŮ NOSNIC, SNAHÁM POUKÁZAT NA „TÝRÁNÍ ZVÍŘAT" SE ALE NEVYHNUL ANI SKOT.

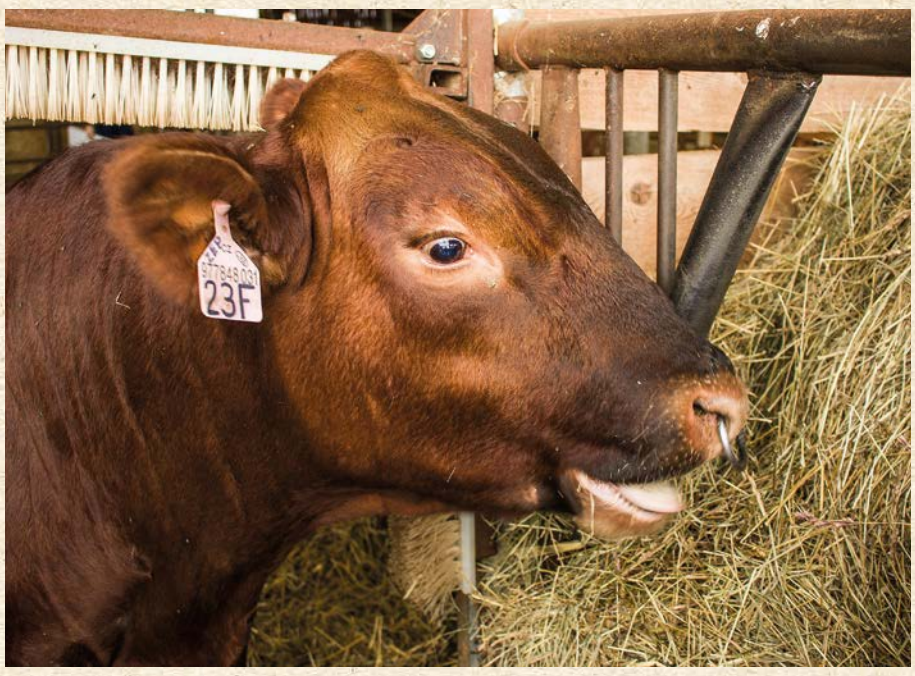

V minulém měsíci se (kde taky jinde?) objevily na internetu záběry „telat v krabicích", které pořídila jako „důkaz" o týrání organizace Compassion in World Farming (CIWF), podle které zvířata tímto způsobem chovu trpí. Následná reakce představitelů zemědělských organizací i skutečných odborníků pro tentokrát další potenciální regulační opatření odvrátila, je však otázka, na jak dlouho a zdali se na internetu neobjeví jiné záběry z jiných farem a při jiných příležitostech. Jak se totiž ukazuje, pro mnohými požadovaný zákaz chovů je každá emoce vhodná. K uvedené „kauze" lze snad jen připomenout, že boxy pro telata především chrání zvířata před šířením nemocí, které se mezi neizolovanými telaty šíří mnohem častěji, což dokazují historické statistiky. Boxy („krabice") tak naopak zvířatům pomáhají a jejich role je tedy „antitýrací". V tomto případě tak ochránci střelili poněkud vedle, což nicméně hodně vypovídá o tom, jak „moc" chovům zvířat a podmínkám chovů rozumí.

Petr Havel, foto Nina Havlová

ZDRAVOTNÍ RIZIKA VYPLÝVAJÍCÍ Z VYNECHÁNÍ MASA Z JÍDELNÍČKŮ

UŽ NEJSTARŠÍ BADATELÉ A VĚDCI NA POČÁTKU LIDSTVA VĚDĚLI, ŽE ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ JSOU DVĚ VÝRAZNĚ ODLIŠNÉ SKUPINY ORGANISMŮ A ŽE BUŇKY ŽIVOČIŠNÝCH TKÁNÍ JSOU NĚCO ZCELA JINÉHO NEŽ BUŇKY PLETIV ROSTLIN. OD SAMÉHO POČÁTKU SE TAK ŽIVÉ ORGANISMY NA ZEMI DĚLILY NA DVĚ ŘÍŠE – ROSTLINNOU A ŽIVOČIŠNOU, V POSLEDNÍCH LETECH SE NAVÍC PŘIDALA I ŘÍŠE TŘETÍ – TOTIŽ ŘÍŠE HUB.

To vše ukazuje prostým selským rozumem na skutečnost, že rozdíly mezi rostlinami a živočichy jsou značné, a to i v případě, že se skládají ze stejných látek. Stejné složení totiž samozřejmě neznamená stejné vlastnosti – příkladem může být z učiva prvního stupně základních škol známý prvek uhlík – podle toho, jakým způsobem jsou k sobě vázány jeho atomy, získává podobu diamantu nebo tuhy. Což jsou opravdu hodně odlišné látky. Tato všeobecně známá skutečnost budiž názorným příkladem pochybnosti tezí, podle kterých může strava rostlinného původu obsahující stejné prvky nahradit stravu původu živočišného.

Na obranu stravy živočišného původu se obvykle uvádějí její pozitiva. Bohužel dnešní doba pozitivům příliš nefandí, a proto není na škodu argumentaci poněkud otočit – totiž ukázat na konkrétních příkladech negativa, která plynou ze skutečnosti, že člověk stravu živočišného původu programově vynechá. Příkladů je přitom celá řada, proto pouze některé z nich.

Skutečnost, že děti rodičů, kteří nejedí maso, mohou mnohem častěji trpět vrozenými vadami než děti rodičů s pestrou stravou zahrnující všechny druhy potravin, prokázali mimo jiné pracovníci univerzity v Bristolu, kteří sledovali 8 000 kojenců a zjistili, že u těch, kteří byli odkázáni na bezmasou stravu v prenatálním stavu, je pravděpodobnost vývoje deformací všeho druhu až pětkrát vyšší než u dětí s normální stravou.

Další vědecký průzkum ve Švédsku prokázal, že děti vegetariánů jsou mnohem náchylnější k duševním chorobám. Jak na metabolismus kostí působí několikaletá vegetariánská strava s převahou syrové zeleniny, zkoumali lékaři z Washingtonské lékařské fakulty. Výsledkem bylo zjištění, že vegetariáni jsou v porovnání s běžnou populací v poměru ke své váze lehčí, ale mají i menší hustotu kostní tkáně a snížený obsah minerálů v kostech – a to v klinicky důležitých místech: krčku kosti stehenní a v obratlích bederní páteře.

Úplně konkrétní případ, který byl prezentován i v našich médiích, pochází z loňského roku z Austrálie – tamní úřady chtěly potrestat vězením rodiče, kteří svou dceru živili přísně veganskou stravou. Dívka byla ve svých 19 měsících, kdy se na případ přišlo, na úrovni tříměsíčního dítěte, dítě nemělo žádné zuby a vážilo necelých pět kilogramů. Čerstvá, z minulého měsíce, je také kauza blogerky s přezdívkou „Rawvana", která se na sociálních sítích tak dlouho prezentovala jako veganka, až musela veřejně přiznat trvalé zdravotní potíže.

A konečně, abychom také zavítali do výzkumů v naší zemi: Podle Adama Eckhardta z Fyziologického ústavu akademie věd ČR pracujícího z týmu, který se zabývá kazivostí zubů, existuje studie, která dokládá, že méně kazivý chrup mají lidé s vysoce tukovou dietou, kteří jedí více masa. Pokud přejdou na vegetariánství nebo veganství, zvýší příjem rostlinné stravy včetně obilovin a vypustí živočišné tuky a bílkoviny, začnou se jim více kazit zuby.

Petr Havel, foto Nina Havlová

VÍTR ZNOVU FIČÍ DO DŘEVĚNÝCH LOPAT STARÉHO MLÝNA

KUŽELOV – KDYŽ SE ROZLETÍ VÍTR V BÍLÝCH KARPATECH NAD KUŽELOVEM NA HORŇÁCKU, OPŘE SE TEĎ DO NOVÝCH DŘEVĚNÝCH LOPAT VĚTRNÉHO MLÝNA. POHLADÍ I NOVÉ ŠINDELE UNIKÁTNÍ OTOČNÉ STŘECHY. DOMINANTA SLOVÁCKA A NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA, STARÁ 177 LET, SE PO OPRAVÁCH OPĚT OTEVŘELA NÁVŠTĚVNÍKŮM.

Slavnostně ji pokřtily také tóny cimbálu a lidového zpěvu při závěrečném koncertu Horňáckých slavností v polovině července. „Při rekonstrukci specialisté vyměnili starou hřídel a čtyři lopaty. Střecha prošla kompletní výměnou šindele včetně plechové obšívky vrcholu střechy a plechové korouhvičky," přiblížil Roman Kučera z Technického muzea v Brně, které památku spravuje. Mlýn pochází z roku 1842 a zemědělcům z okolních vesnic sloužil více než sto let. Dnes ho vyhledávají turisté i svatebčané a místní pod ním pořádají folklorní akce. Je jedním z mála dochovaných větrných mlýnů holandského typu. Ve třech podlažích se nacházejí strojní mechanismy, v nejvyšším si návštěvníci prohlédnou větrné kolo, ve druhém mlecí zařízení a v přízemí je moučnice. „Obnovu mlýna v Kuželově finančně podpořil Jihomoravský kraj," dodal náměstek ředitele technického muzea Josef Večeřa.

(sed)

CHILLI PAPRIČKY ZPŮSOBÍ I LOKÁLNÍ UMRTVENÍ, NADŠENCI SE NA NĚ SJELI DO BŘECLAVI

PŘED DESETI LETY ZAČAL ŠESTATŘICETILETÝ BŘECLAVAN PETR SŮKAL PĚSTOVAT PÁLIVÉ PAPRIČKY. NE VŠAK LEDAJAKÉ. UČAROVALY MU TY NEJPÁLIVĚJŠÍ NA SVĚTĚ. „ZPŮSOBUJÍ I LOKÁLNÍ UMRTVENÍ, ALE ČLOVĚK SI RYCHLE ZVYKNE A DOSTAVÍ SE ZÁVISLOST", ŘÍKÁ S ÚSMĚVEM.

Začínal s jednou ozdobnou papričkou v květináči, dnes jich Petr Sůkal pěstuje na zahradě vedle veslařského klubu v Břeclavi asi stovku. Odrůda má ale nesrovnatelně vyšší kalibr. „První ozdobná papřička v květináči byla mexická jalapeños. Ta měla asi čtyři tisíce scovilleho jednotek, které vyjadřují stupeň pálivosti. Chtěl jsem víc, a tak mám dnes na zahradě asi nejpálivější odrůdu na světě. Super hot odrůdu Naga Morich, která podle názvu pochází z Indie, má více než jeden milion jednotek pálivosti," přiblížil zapálený pěstitel, který se živí jako informatik a správce počítačové sítě.

Své blízké a kamarády i další příznivce pikantního vaření obšťastňuje malými lahvičkami, které plní ostrým pyré. Jeho vaření není žádná legrace. „Nejdřív vyberu z papriček semínka, která obsahují jen hořčiny a jsou v chuti nežádoucí. Snažím se udělat jemnou omáčku v konzistenci kečupu, tu nechám naležet s trochou soli a octa, rozmixuji a proženu odšťavňovačem. Vše se musí dělat v rukavicích a stejně mě pálivost na rukou překvapuje i týdny po zpracování. O použitém nádobí ani nemluvě. Stačí, když zůstane neviditelný zbytek třeba na špičce nože. To pak pálí i chleba s medem," popsal pobaveně Sůkal. Pyré pak používají nadšenci třeba na doostření omáček, při dávkování ale musí být opatrní. „Vždycky říkám, že je lepší použít párátko a pyré nabrat jen na špičku a jemně ťuknout do jídla, ostrost je velmi silná," upozornil.

I když chilli je prý zdraví prospěšné, musí se dávkovat obezřetně. „Pomáhá prý třeba žaludeční sliznici i jako prevence proti žaludečním vředům. Pokud už je tedy člověk nemá. To pak může požití papriček dát věcem rychlý spád," varoval. „Co vím, tak papričky zatím nikoho nezabily. Citlivějším lidem, seniorům a dětem je ale moc nedoporučuji. V případě nouze je nejlepší použít pravý jogurt nebo mléčné výrobky. Pivo či voda pálivost ještě umocňují, chleba ji nezažene," vzkázal nezkušeným degustátorům Sůkal.

Chillifest rozpálil i Maďary

Pro ostatní nadšence pořádá Petr už několik let v Břeclavi také Chillifest. Do areálu Veslařského klubu se na něj v polovině září sjeli zájemci z celé republiky, ale také Rakušané, Slováci a Maďaři. Vařili s chilli, hořeli při pojídání velmi ostrých papriček i nevinně vypadajícího bonbonu obaleného v nejpálivější odrůdě Karolína Reaper. Obcházeli stánky s peprnými plodinami a produkty, zvolili také Miss Chilli.

Když jsem začal v roce 2014 s Chillifestem, říkal jsem si, že to bude dobrý způsob, jak zpropagovat svoje výrobky. Teď se to ale otočilo. Chillifest mě natolik zaměstnal, že většinu času věnuji jeho organizaci. A zjistil jsem, že mě to baví asi i víc než samotné pěstování. Spolčujeme se s jinými pořadateli, třeba s Hradcem Králové si posíláme bečku chilli piva. Nestavíme se proti sobě, ale spolupracujeme, a to mě baví," netajil se Sůkal.

Coby počítačový specialista jde ještě dál a se svým kamarádem založili portál Chilli Grand Prix. „Stránka je věnovaná chilli událostem, akcím a hlavně soutěžím v celé republice. Je totiž spousta šílenců, co je objíždí, a tak jsme se rozhodli, že jim uděláme seriál i se soutěží. Vyhlášení vítězů bude na nejstarším festivalu v Praze Plechová huba," prozradil Petr Sůkal.

Dagmar Sedláčková
Foto: archiv Petra Sůkala

MÝTY A FAKTA O ČESKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ

V MÉDIÍCH SE V POSLEDNÍ DOBĚ OBJEVUJE CELÁ ŘADA SMYŠLENÝCH, ZAVÁDĚJÍCÍCH ČI ZCELA NEPRAVDIVÝCH INFORMACÍ A MÝTŮ O ZEMĚDĚLSTVÍ. TENTO NOVODOBÝ „HON NA ČARODĚJNICE" SNAD NEMÁ VE VYSPĚLÉM SVĚTĚ OBDOBY. ZEMĚDĚLCE A ZEMĚDĚLSTVÍ OBECNĚ ČASTO BRÁNÍME NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH, NA NAŠEM WEBU, V NAŠICH TISKOVINÁCH I V ODBORNÝCH ČASOPISECH A NOVINÁCH. TAM NICMÉNĚ PŘESVĚDČUJEME PŘESVĚDČENÉ. PROTO JSME SE ROZHODLI, ŽE NA TĚCHTO NĚKOLIKA STRANÁCH BUDEME REAGOVAT NA TY NEJVĚTŠÍ MÝTY TAK, ABY I TEN, KDO V ZEMĚDĚLSTVÍ NEPRACUJE A ZNÁ HO JEN PROSTŘEDNICTVÍM MÉDIÍ, MĚL PŘÍSTUP K INFORMACÍM Z DRUHÉ STRANY.

Mýtus: Struktura tuzemského zemědělství je špatná a ničí krajinu

Již dlouho se na veřejnost všemi prostředky valí masivní mediální masáž s podporou politických zájmů, která neochvějně hlásá, že správným zemědělcem je jenom malý zemědělec a že struktura tuzemského zemědělství je špatná, a měla by se proto více přiblížit struktuře, která je běžná na západ od nás. Větší zemědělské podniky (kdo je ale podle novinářů velký, když i tuzemský tzv. „malý zemědělec" je ve srovnání s polským kolegou třeba desetkrát větší?) jsou podle médií příliš „průmyslové", údajně nepřiměřeně hnojí, aplikují pesticidy a také způsobují erozi půdy, protože se o ni špatně starají. Mimo jiné tím, že pěstují jenom řepku, že nezadržují vodu v krajině a že můžou snad za to, že neprší tolik jako dříve, nebo snad dokonce způsobují dopravní nehody tím, že řidiče rozptylují pestrými květy olejnin. Některá obvinění jsou skutečně absurdní.

Fakta: Nezáleží na tom KDO, ale JAK hospodaří

Poctivým pracovníkům v zemědělských podnicích, kteří dělají nelehkou – a mnohdy méně rentabilní a hůře placenou práci, se podobná obvinění neposlouchají lehce. Tím spíše, že jim často není v médiích dopřáno prostoru pro to, aby se mohli hájit. Zemědělci se stali rukojmími v politickém boji, se kterým nemají nic společného, jsou takřka „kořenem všeho zla" a novodobými nepřáteli státu.

Mediální zkratka „malý = dobrý, velký = špatný" má asi takovou platnost, jako že blondýny nejsou zrovna bystré, nebo že obézní lidé jsou zpravidla dobrosrdeční. Ve výsledku je vždy nutné, aby si každý udělal obrázek sám pro sebe. Mezi členy Agrární komory je spousta malých zemědělců, která by mohla být dávána za příklad dobrého rodinného hospodaření, dobrého vztahu k půdě a místě, ve kterém hospodaří. Rodina je skutečně základ státu, jak říkal prvorepublikový předseda strany agrárníků a trojnásobný předseda vlády Antonín Švehla, a dnešní moderní rodinné farmy jsou toho zářným příkladem. Dcery a synové sedláků jsou mnohdy nejlepšími studenty zemědělských škol, protože mají k svému „řemeslu" vztah a mají od dětství

vše takzvaně „odžito" do nejmenších detailů. Na druhou stranu to neznamená, že lidé se stejným nadšením (někdy dokonce i původem) a odborností nepracují také v těch tak zvaně „velkých" zemědělských podnicích a k půdě, venkovu a vlasti nemají silný vztah, který by jim ani nedovolil se chovat nezodpovědně k okolí, k půdě, krajině, zvířatům a hlavně bez respektu k našim předkům a dalším generacím. Zkrátka a dobře, jako bychom neměli soudit lidi podle toho, jak vypadají nebo odkud pocházejí, ale podle jejich chování, tak musíme přistupovat i k zemědělcům, a to na základě objektivních údajů, nikoli dojmů a pocitů, případně výkřiků samozvaných odborníků a aktivistů.

Mýtus: České zemědělství je „průmyslové" s vysokou spotřebou hnojiv a pesticidů

Velmi často slýcháme, že struktura tuzemského zemědělství znamená větší spotřebu pesticidů a průmyslových hnojiv v porovnání se státy s nižší průměrnou velikostí zemědělského podniku, a tím u nás dochází k chemizaci a poškozování půdy a krajiny.

Fakta: Ve spotřebě pesticidů a umělých hnojiv jsme daleko za průměrem EU

Grafy pod tímto odstavcem vydají za tisíc slov. Přesto si dovolíme krátký komentář. Na hektar máme v ČR poloviční spotřebu účinných látek pesticidů než například Francie a o třetinu nižší spotřebu než sousední Německo a Rakousko, a když se podíváte například na takovou Belgii (která by jako srdce Unie měla jít v ochraně přírody za vzor), zjistíte, že tam pesticidů používají dokonce 4krát tolik než v naší krásné zemi. Obdobné je to i u průmyslových hnojiv. Například v Německu, Polsku a Nizozemí používají v porovnání s námi průmyslových hnojiv na hektar jednou tolik. Rozhodně se nemáme za co stydět a místo osočování bychom měli naopak naše zemědělce pochválit, že i přes nízkou spotřebu průmyslových hnojiv a pesticidů a přes časté suché počasí posledních let dosahují velmi dobrých výnosů. Pokud porovnáme průměr pětiletého období před naším vstupem do EU 2000 až 2004, kdy byl průměrný hektarový výnos u obilovin dle ČSÚ 4,43 t/ha a posledních 5 let 2014–2018, kdy byl průměrný výnos 5,83 t/ha, to je nárůst skoro o třetinu.

Spotřeba umělých hnojiv na hektar orné půdy v kg

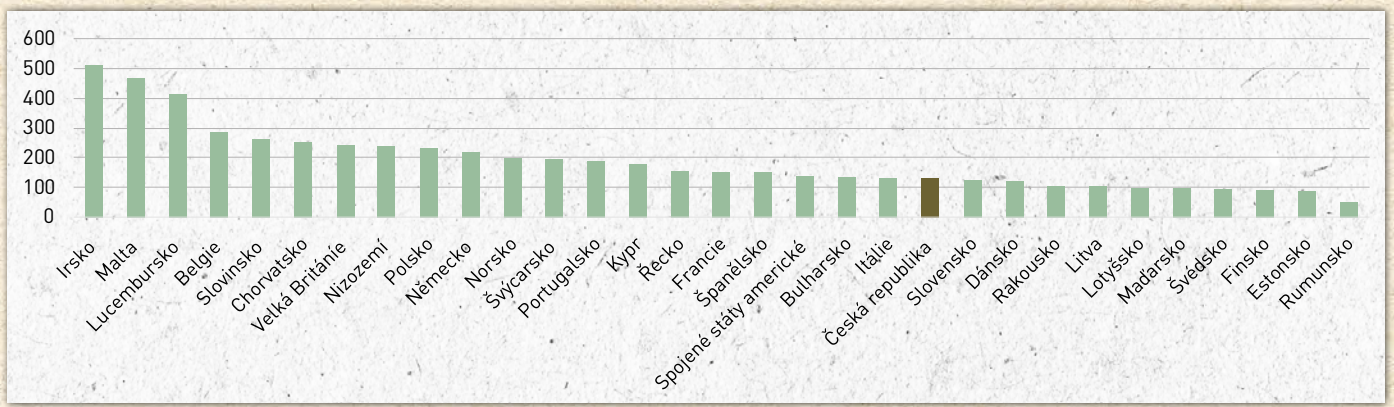

Zdroj: Eurostat

Spotřeba pesticidů podle kg účinné látky na hektar

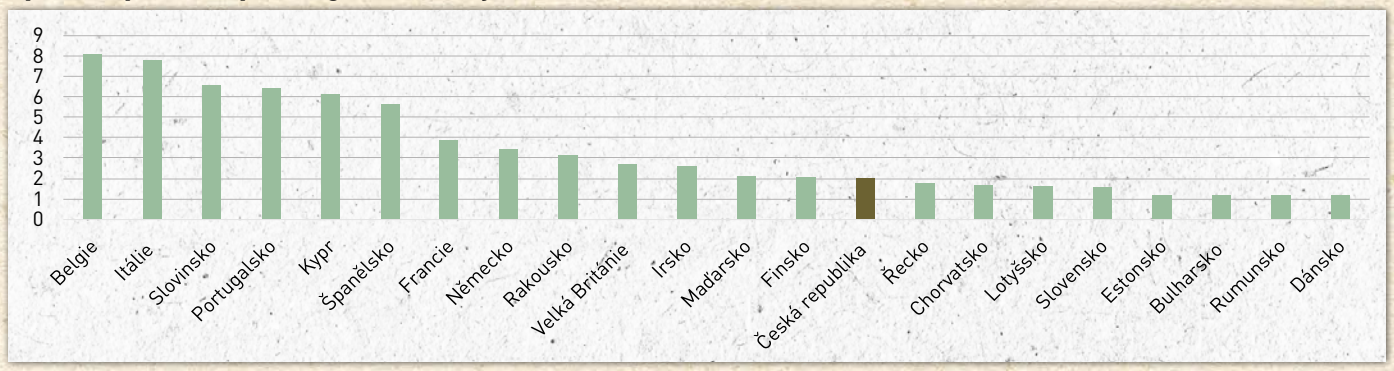

Zdroj: Eurostat

Mýtus: V České republice dochází kvůli zemědělcům k masivní vodní erozi půdy, stát ani zemědělci proti tomu nic nedělají

Velmi často se v médiích objevuje tvrzení, že velké podniky v ČR způsobují erozi půdy. Možná záměrně se přitom zaměňují dva pojmy, tj. ohrožení vodní erozí, které vychází z místních podmínek stanoviště, především ze svažitosti pozemků, a skutečná eroze nebo-li erozní události. Výzkumný ústav meliorační a ochrany půd (VÚMOP) spočítal, že vodní erozí může být v ČR ohroženo až 60 % zemědělské půdy. Aby také ne, České republice se přezdívá „střecha Evropy", voda se přirozeně rozlévá z vyšších nadmořských výšek do nižších, krajina je zde členitá, nejsme „plackou", jakou je třeba Nizozemí. Ohrožení vodní erozí ale neznamená, že na 60 % zemědělské půdy dochází k erozi půdy, ale že na těchto půdách je třeba s péčí řádného hospodáře podnikat opatření, která mají za cíl erozi předcházet.

Fakta: Počet erozních událostí v ČR se nevymyká skutečnosti EU, legislativa je v tomto ohledu přísná

Ke kolika skutečným případům eroze, tzv. „erozním událostem", dojde na území republiky za jeden rok si lze ověřit na internetovém portálu Monitoring eroze, který spravuje právě VÚMOP. Podle senzacechtivých zpráv by se mohlo zdát, že jsou erozní události v ČR na denním pořádku, ve skutečnosti je to však za poslední tři roky jen 2,78 událostí na okres a rok (220 událostí v 79 okresech). Do erozních událostí navíc statistika započítává také ty, které nesouvisejí se zemědělskou půdou, takže lze říci, že každý rok jsou evidované maximálně dvě erozní události na okres. To není v porovnání s ostatními zeměmi EU vůbec špatné, naopak. Přesto si myslíme, že proti vodní erozi je nutné bojovat a erozním událostem co nejvíce předcházet, a jsme přesvědčení, že Česká republika jde v tomto ohledu správným směrem. V tomto ohledu máme dokonce jedny z nejpřísnějších pravidel v celé EU. Od letošního roku proti erozi chráněno 25 % zemědělské půdy. Na pozemcích v tomto režimu není možné pěstovat tak zvané plodiny s nízkou ochrannou funkcí (např. širokořádkové plodiny), nebo se musí pěstovat pouze při splnění legislativně daných protierozních opatření, které vodní erozi zamezují. Letošní přívalové deště ukázaly, že tato opatření jsou opravdu účinná. I přes obrovské bouřky, při kterých napršelo v krátké době i přes 100 mm

Počet dojnic podle hektarů

Velikost ha zemědělské půdy	% z celkového počtu v ČR
Do 150 ha	8 %
150–500 ha	10 %
500–1 000 ha	19 %
Nad 1 000 ha	64 %
Celkem	**100 %**

Zdroj: ČSÚ

Zastoupení počtu dojnic podle velikosti chovů

Počet dojnic v chovu	% z celkového počtu v ČR
Do 50 ks	3 %
50–100 ks	4 %
100–500 ks	48 %
Nad 500 ks	45 %
Celkem	**100 %**

Zdroj: ČSÚ

srážek, byla kukuřice na prudkých svazích pěstovaná systémem Strip-till, tj. páskovým zpracováním půdy a setím do předplodiny, která zachová a poskytne půdní pokryv a bojuje tak proti erozi. Výsledky moderních protierozních opatření jsou skutečně pozitivní. Ministerstvo zemědělství navíc od příštího roku zavedlo povinnost dodržet maximální výměru jedné plodiny na těchto ohrožených půdách na 30 hektarů. Pokud někde proběhne skutečná vodní eroze (erozní událost) a půdní blok ještě nebyl zařazen mezi 25 % chráněných půd, automaticky se tam podle nových pravidel od příštího roku zařadí. V porovnání s ostatními členskými zeměmi EU, kde často zemědělci toto slovo ani neznají, máme v ČR mimořádně přísnou ochranu půdy proti erozi.

Mýtus: Zemědělci nezadržují vodu a nemají pestré osevní postupy

Dalším nepravdivým tvrzením, se kterým se bohužel dnes a denně setkáváme, je, že struktura tuzemského zemědělství má za vinu současné sucho, protože zemědělci – a hlavně větší podniky nezadržují vodu v krajině. Podle mnohých kvůli zemědělcům dokonce neprší, měli by na každých pěti metrech vybudovat mokřad, rybníček, tůň nebo dnes tolik u laiků a samozvaných odborníků populární remízky.

Fakta: Klíčem k zadržení vody je půda, živočišná výroba obohacuje půdu a osevní postupy

Ne že by tak zvaná přírodě blízká opatření neměla v krajině své místo a význam z hlediska lokálního mikroklimatu a biodiverzity, nicméně úplně v pozadí nám zůstává samotná zemědělská půda, která tvoří 54 % rozlohy ČR. Nejdůležitější pro zadržení vody v krajině je přitom předpoklad, aby samotná půda uměla vodu zadržet. To dokáže jenom tehdy, když má správnou strukturu a správné fyzikální vlastnosti, a to má zase jen tehdy, když obsahuje dostatek organické hmoty. Další opatření mohou funkci půdy doplňovat, ale nikdy ji nenahradí. Nejvhodnější a nejkvalitnější přísun organické hmoty půdě zajistí hnojení statkovými hnojivy od hospodářských zvířat. To věděli již naši předci, známý národní buditel, spisovatel a aforista, Karel Havlíček Borovský napsal: „Každý podle své chuti, pane

Zastoupení počtu prasnic podle velikosti chovů

Počet prasnic v IČO	% z celkového počtu v ČR
Do 100 ks	3 %
100–200 ks	9 %
200–500 ks	22 %
Nad 500 ks	66 %
Celkem	**100 %**

Zdroj: ČSÚ

můj, někdo umí dělat z hnoje chleba, někdo zas jen z chleba hnůj". Proto také bylo „dominantou" každého selského dvora hnojiště a ve stáji řehtal kůň, ve chlívě chrochtalo prase a bučela kráva. Dnes většina obyvatel měst, ale i venkova jezdí místo na koni autem (pro která jsme si zabetonovali a zaasfaltovali zemědělskou půdu) a pro vepřové ze Španělska, Dánska a máslo z Belgie nebo Polska si chodí do supermarketu.

Výsledek? V tomto parametru (počet zvířat a tedy i zásoby statkových hnojiv) se na rozdíl od těch předcházejících moc chlubit nemůžeme. Průměrné zatížení, tedy laicky počet zvířat na hektar zemědělské půdy, se v ČR pohybuje kolem 0,3 VDJ (velké dobytčí jednotky, kdy dospělý skot je jedna velká dobytčí jednotka). Naši sousedé, jako je Rakousko, Německo a Polsko, mají téměř dvojnásobné zatížení. V prasatech a drůbeži jsme na tom obdobně. Když se na to podíváme optikou z veřejně dostupných dat, jaký je například vztah mezi velikostí farmy nebo počtem hektarů v podniku k počtu chovaných dojnic? Z toho vychází, že výraznou většinu dojnic v ČR chovají střední a větší podniky. Obdobné je to i u chovu prasnic.

Tento trend je způsobený výkupní cenou mléka a masa, která zajišťuje rentabilitu pouze při vysoké produktivitě práce a špičkových chovatelských výsledcích. Menší zemědělci často nemají možnost „dotovat" ztrátovou živočišnou výrobu z jiných činností a zvířata zkrátka neuživí, protože zvířata nedokážou uživit je samotné.

Zvířata navíc vyžadují vysoký podíl lidské práce každý den v roce, a to může být u malé rodinné farmy velká pracovní zátěž, kterou nechtějí především mladší generace absolvovat. Samozřejmě existují výjimky, které mají moderní vybavení včetně zpracovatelských kapacit a svoje produkty prodávají „ze dvora", ale zatím jich není mnoho. Tento stav není pouze v ČR. Ve Francii, která má průměrnou velikost zemědělského podniku 30 hektarů, každé dva dny spáchá jeden zemědělec sebevraždu. Míra sebevražd je u tamních zemědělců o 20 % vyšší ve srovnání s běžnou populací a u zemědělců produkujících mléko dokonce o 30 %. Ve státě Wisconsin v USA, kde mají největší produkci sýrů v USA a na značkách aut stojí „Wisconsin, stát mléka", za poslední 3 roky se snížil počet farem, které chovají dojné krávy, z 11,5 tis. na 8,2 tis. při zachování stejného počtu dojnic ve státě. To znamená, že skončilo 29 % malých farem, které nahradily větší chovatelé. Je to přirozený trend, který jim připadá normální.

Větším podnikům (ale samozřejmě i těm menším), které udržely živočišnou výrobu, bychom měli poděkovat. Nebylo to jednoduché, a přitom – což byl právě důvod jejich přežití, se tuzemským chovatelům podařilo dosáhnout špičkových chovatelských výsledků. V užitkovosti dojnic (produkce mléka na jednu dojnici a rok) jsme mezi pěti nejlepšími státy v Evropě. Od vstupu do EU jsme zvýšili užitkovost z 6 tis. l/dojnici na cca 8,5 tis. litrů na dojnici. Obdobné pozitivní výsledky (přírůstek, odstav, zdravotní paramenty) jsou i u prasnic a drůbeže.

Živočišná výroba kromě zajištění soběstačnosti v základních potravinách a udržení vody v půdě zajišťuje i správné a různorodější střídání plodin na poli. Kdo chová dojnice, střídá zhruba 7 až 8 plodin, pěstuje jetel, vojtěšku, hrách, a to všechno jsou tzv. zlepšující plodiny, které zlepšují úrodnost a chemické a fyzikální vlastnosti půdy. Empiricky platí, že ten, kdo zvířata nemá, střídá většinou 3 až 4 tržní plodiny pořád dokola, a to pro půdu ani biodiverzitu není dlouhodobě udržitelná praxe.

Mýtus: Zemědělci „zamrzli" v padesátých letech

Když se řekne „zemědělství", řada čtenářů si pod vlivem zastaralých ilustračních záběrů, která se v některých médiích objevují, vybaví staré traktory Zetor nebo Krystal a východoněmecké mlátičky Fortschritt E512. Zejména o větších podnicích pak panuje představa, že zůstaly tak zvanými jezeďáky, kteří nepečují o svůj vozový park ani pozemky.

Fakta – Zemědělci dnes využívají principů inteligentního a precizní zemědělství, šetří půdu a životní prostředí

Větší podniky, které jsou často terčem kritiky, mohou díky své velikosti lépe aplikovat moderní technologie a inovační přístup. V současné době je velmi perspektivní systém inteligentního a precizního zemědělství, který šetří peníze, ale především životní prostředí. Na základě přesných informací z rozborů a satelitů se aplikují hnojiva a pesticidy ne plošně, ale přesně podle aktuálního stavu porostu a potřeb v jednotlivých částech pole. K tomu je nicméně zapotřebí technika, která má dostatečné využití, aby bylo její použití ekonomické. Dále je to již zmíněný systém pěstování kukuřice strip-till do předplodiny v přesných obdělaných pásech a další inovační systémy v rostlinné (snížení rizika eroze a utužení půdy, lepší výživa rostlin) a živočišné výrobě (zlepšování pohody zvířat).

Mýtus: Velké podniky = venkov bez života

Často slýcháme argument, že větší zemědělské podniky nemají k venkovu vztah a že vesnice, kde hospodaří, jsou bez života. I když souhlasíme s pozitivním dopadem menších sedláků na venkov, kteří se aktivně zapojují v životě vesnice, kde podnikají, z vlastní zkušenosti víme, že ani větší podnikům není život vesnice, ve které hospodaří, lhostejný. Ostatně i tito zemědělci zde žijí a chtějí mít zdravé životní prostředí. V první řadě se tedy jedná především o vytvoření pracovních míst v samotném zemědělském podniku, ale i v dalších navazujících firmách a výrobách, které do zemědělského podniku něco dodávají, nebo naopak od něj něco odebírají. Dvojnásob (a možná i více) to platí zejména pro pracovně náročnou živočišnou výrobu a pro zemědělce, kteří pěstují tzv. citlivé komodity, jako je například ovoce, zelenina, chmel nebo brambory. Na vesnici je na první pohled vidět, zda se v ní nachází zemědělský podnik, který vytváří pracovní místa. Zůstává tam více mladých lidí, škola i školka jsou plné dětí a fungují i další občanské spolky a volnočasový a kulturní život obce. Velmi častým přínosem většího zemědělského podniku je například i vlastní jídelna. Kromě obědů pro zaměstnance často využívají jídelnu i další občané obce, včetně důchodců. Zemědělské podniky bývají také často důležitým partnerem pro kulturní, sportovní a společenské aktivity v obci, nejen formou sponzorského daru, ale třeba i poskytnutím svého zázemí nebo techniky. Podniky právnických osob v zemědělství (družstva, s.r.o, a.s. atp.) zaměstnávají kolem 70 tisíc zaměstnanců ve vlastní zemědělské výrobě a to je z pohledu zaměstnanosti na venkovském regionu významné číslo.

ZÁVĚR

Je škoda, že média vytvářejí společnosti negativní obraz o zemědělství, které se podle mnohdy samozvaných odborníků musí zásadně měnit. Podle našeho názoru naopak nynější fungující struktura českého zemědělství je optimální a do budoucna může být vzorem pro další země v EU. V současné době nabírá trend postupného růstu počtu menších sedláků na síle, přičemž postupně roste výměra půdy, kterou obdělávají. V roce 2016 při posledním souhrnném zjišťování ČSÚ hospodařily fyzické osoby na více než 1 milión hektarů, to je 29 %, a pokud bychom k nim přiřadili i menší rodinné právnické osoby, nejčastěji s.r.o., bylo by to již zhruba 40 % zemědělské půdy. Tento trend vnímáme jako pozitivní, ale musíme zároveň bránit také větší podniky, protože i řada fyzických osob hospodaří na větších výměrách, na která si média v České republice z nějakého důvodu zasedla.

Větší podniky jsou schopné udržet živočišnou výrobu a citlivé rostlinné komodity se všemi výše popsanými pozitivními dopady na venkov a celou ČR. Cílem by mělo být tento stav udržet v rozumné rovnováze. V novém období nastavit zvýhodnění v dotacích formou redistributivní platby na první hektary pro menší zemědělce (menší zemědělci dostanou na hektar asi o 20 % více) a i výraznější snížení jejich administrativní zátěže ve všech oblastech.

Na druhou stanu musí systém umožnit přežití těch větších dobrých podniků, které jsou ekonomicky efektivní, přispívají výrazně k soběstačnosti ve výrobě potravin a zaměstnanosti, kde se z veřejných zdrojů vynaloží výrazně méně dotací přepočteno na jednotku tržeb a kde státní rozpočet získá větší podíl zaplacených daní a odvodů za vlastní firmu i její zaměstnance.

U zemědělců opravdu na velikosti obhospodařovaných pozemků nezáleží a neměli bychom je rozdělovat na ty „sympatické" a „nesympatické", ale hodnotit je podle výsledků jejich práce. Sami zemědělci se tak mezi sebou chovat dokáží. Dokazuje to samotná struktura Agrární komory ČR, kdy v mnoha představenstvech okresních komor tvoří mnohdy více než polovinu členů soukromí sedláci a polovinu zase zástupci větších podniků. Tyto „mediálně" nesourodé skupiny spolu velmi dobře spolupracují a jejich hlas má stejnou váhu. Malí i velcí zemědělci si na platformě stavovské organizace vzájemně vyměňují zkušenosti a poznatky a definují svoje priority a zájmy, přičemž praxe jednoznačně ukazuje, že většina požadavků a problémů je pro obě skupiny společná. Proto za jejich prosazení také společně bojují. Uvědomují si totiž jednu starou pravdu, kterou před více než tisíci lety svým synům vyjevil velkomoravský kníže Svatopluk, každý jeden proutek se snadno zlomí, společně jako jeden svazek jsme silnější. To neplatí jen pro zemědělce, ale pro společnost jako celek. Po Svatoplukově smrti začali jeho synové bojovat proti sobě a jejich říše se rozpadla. Stejně tak by neměli proti sobě navzájem bojovat ani zemědělci, protože se tím bude tuzemské zemědělství a v konečném důsledku společnost a národ jen oslabovat.

Úřad Agrární komory ČR

KVĚTINÁŘI A FLORISTÉ SE PŘEDSTAVILI NA ZEMI ŽIVITELCE

Zhotovování aranžmá pro stánek Regionální potravina. Autorem je Vlastimil Kucharovič student Střední zahradnické a zemědělské školy A.E. Komerce Děčín-Libverda

Aranžmá pro Státní zemědělský intervenční fond. Vytvořil Vlastimil Kucharovič – 3násobný vítěz Děčínské kotvy – Mistrovství floristů ČR v kategorii JUNIOR av roce 2018 vítěz Victorie regie Mistrovství floristů SK

Diplomatická kytice. Materiál: Eustoma, Gerbera, Limonium, Chamelaucium, Gypsophila, Rosa, Achillea, Solidago, Chico

Vazba diplomatické kytice pro významné hosty na Zemi živitelce. Materiál: Eustoma, Gerbera, Limonium, Chamelaucium, Gypsophila, Rosa, Achillea, Solidago, Chico, Panicum, Dahlia

Edukativní předváděcí akce pro návštěvníky Země živitelka. Materiál: Eustoma, Gerbera, Limonium, Chamelaucium, Gypsophila, Rosa, Achillea, Solidago, Chico, Panicum, Dahlia, Dianthus, Astrantia,

Edukativní předváděcí akce (výroba nádoby a ukázka použití). Materiál: Eustoma, Limonium, Gypsophila, Solidago, Panicum, Dahlia, Dianthus

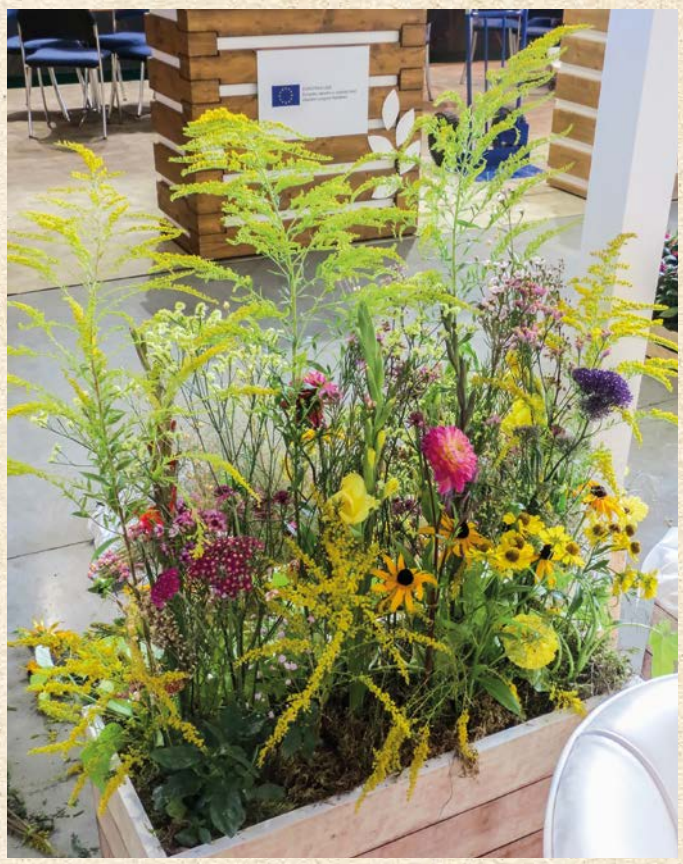

Aranžma pro stánek Regionální potravina. Materiál: Limonium, Chamelaucium, Gypsophila, Achillea, Solidago, Panicum, Gladiolus, Miscanthus, Rudbeckia, Dianthus, Tagetes

Edukativní předváděcí akce (výroba floristického objektu do interiéru i exteriéru). Materiál: Crocosmia, Limonium, Gypsophila, Rosa, Solidago, Panicum, Dahlia, Astrantia, Pometum

Edukativní předváděcí akce (výroba nádoby a ukázka použití). Materiál: Eustoma, Limonium, Gypsophila, Panicum

Výzdoba stánku Česká květina ve stánku Agrární komory ČR na agrosalonu Země živitelka. Materiál: Coleus, Celosia, Rhododendron, Helichrysum, Ipomea

Text a foto Svaz květinářů a floristů ČR

DVĚ NEJVĚTŠÍ VINOBRANÍ V REPUBLICE NAVŠTÍVILO NA 130 TISÍC LIDÍ. LÁKÁ JE HISTORIE A BURČÁK

PŘEDEVŠÍM KULISY HISTORICKÝCH MĚST, V NICHŽ SE ODEHRÁVÁ KRÁLOVSKÝ PRŮVOD, MÁZHAUSY, KDE NALÉVAJÍ BURČÁK, RYTÍŘSKÉ TURNAJE A BOHATÝ HUDEBNÍ PROGRAM. TO JSOU NEJVĚTŠÍ LÁKADLA DVOU PROSLULÝCH SLAVNOSTÍ VINOBRANÍ VE ZNOJMĚ A MIKULOVĚ. V POLOVINĚ ZÁŘÍ SE JICH ZÚČASTNILO CELKEM NA STO TŘICET TISÍC LIDÍ.

V pořadí už 37. ročník Znojemského historického vinobraní si číslem návštěvnosti 85 038 i letos udrželo svůj post největšího svátku vína v České republice. „Když v pátek odpoledne konšelé otevřeli mázhausy místních vinařů a davy návštěvníků začaly proudit ulicemi, bylo zřejmé, že ve spojistosti se slunečným počasím bude letošní ročník neméně úspěšný jako ten loňský. Chtěl bych poděkovat všem návštěvníkům, ale také hlavně Znojemákům, kteří se ať už svými stánky, nebo návštěvností podílejí na úžasné atmosféře této akce," neskrýval nadšení Jan Grois, starosta města Znojma.

Bohatá nabídka vín, burčáku ale i gastronomických specialit byla v centru města takřka na každém rohu. Vyhledávaným místem se stala Středověká krčma, která díky nabídce pokrmů jako živáňské maso, rosol s vepřovým masem, ale i uzenou klobásou přilákala stovky hladových krků. S výhledem na údolí řeky Dyje, před rotundou sv. Kateřiny, nabízeli svá vína členové spolku VOC Znojmo. Masarykovo a Horní náměstí společně se scénou Na Káře nabídly průřez různými hudebními styly. Znojmo tak hostilo skupiny Mirai, Olympic, Jelen, dechovou hudbu Mistříňaku, Cimbálovou muziku Antonína Stehlíka, Katarzii, kapelu Fast Food Orchestra a mnohé další. „Těší nás pozitivní reakce, které nám návštěvníci sdělují ať už přes sociální sítě, nebo osobně. Je to pro nás odměnou a hnacím motorem pro organizování dalšího ročníku. Radost nám dělá také mezinárodní účast. V tuto chvíli evidujeme předprodeje téměř z celé Evropy – Irska, Velké Británie, Belgie, Francie, Španělska, Slovenska, Polska, Turecka, Řecka, Chorvatska, Itálie a dalších," informoval v průběhu akce ředitel pořádající Znojemské Besedy František Koudela.

Nejvíce se ale návštěvníci těší na historický průvod. Mnozí návštěvníci už za ním do Znojma míří pravidelně. „Na vinobraní jezdíme už dlouho. Víme, že to vždycky bude příjemný víkend s vínem, burčákem a fajn lidmi. Ujít si nenecháme ani páteční večerní průvod," řekla například Martina Mácová z Vysočiny.

Víc než burčák teď táhne víno

Vcelku spokojený byl František Špalek z Nového Šaldorfu. Jeho rodinné vinařství mělo mázhaus v Obrokové ulici. „Lidí chodí pořád stejně. Důležité je mít dobrý burčák, pak se vrací. Kultura pití se ovšem zvedá, proto si mnoho návštěvníků dá burčák na začátku a pak už se víc zajímají o víno," popsal svoje zkušenosti Špalek.

Na svém obvyklém místě v Zámečnické ulici měla i letos svůj stánek Věra Kárníková. Podle ní přibylo jak návštěvníků, tak konkurence. „Letos je stánků s burčákem mnohem víc, proto se lidí zastavuje méně. A je pravda, že výrazně víc kupují víno, zájem o něho narostl až o polovinu. Bude to tím, že už na vinobraní nejezdí tolik mladých, kteří si vystačili s burčákem. Mnohem víc je fajnšmekrů a ti chtějí víno. Letos jdou na odbyt hlavně suchá a polosuchá vína," uvedla.

Vinaři šli na dřeň

Předem avizovanou novinkou Znojemského vinobraní byla možnost zapojení se do projektu Vinaři jdou na dřeň. „Potěšily nás ohlasy lidí, kteří neváhali a postupně přicházeli, aby se zapsali do seznamu potenciálních dárců kostní dřeně. Chtěl bych poděkovat celému týmu zdravotníků, v čele s Evou Hůlkovou, kteří přijeli z fakultní nemocnice Olomouc a akci zorganizovali. Ve Znojmě se do českého registru dárců kostní dřeně zapsalo úctihodných 70 lidí," ocenil ředitel Koudela. Sedmatřicátý ročník Znojemského historického vinobraní pořádalo město Znojmo a Znojemská Beseda za podpory Jihomoravského kraje, Vinařského fondu České republiky a agentury Czech Tourism a pod záštitou ministra zemědělství Ing. Miroslava Tomana, Csc.

Bůh vína káral střízlivé

Na Pálavské vinobraní do Mikulova zavítalo o týden dříve přes čtyřicet tisíc lidí. To je zhruba o deset tisíc méně než v loňském roce. Na vině byl pravděpodobně déšť, který znepříjemnil lidem program, především v pátek a sobotu. Desetitisíce lidí si tentokrát v Mikulově na Břeclavsku užily vody víc než dost. I tak ale v ulicích zpívali, tančili a hodovali. Jen se schovávali do pláštěnek a pod deštníky. Z pod nich byla slyšet angličtina, ruština, slovenština a samozřejmě čeština. „Snad pět let jsme plánovaly, že se vypravíme na Pálavské vinobraní. Až letos jsme opravdu vyrazily a déšť nám vůbec nevadí, nepřijely jsme za vodou, ale za vínem. Nejraději máme Pálavu," shodují se usměvavé kamarádky z Karlovarského kraje Věra Kvasničková s Lenkou Krejčí.

Než se napily oblíbené odrůdy, přišlo na náměstí procesí, které vrátilo Mikulov hluboko do historie. Přihlížející bavil rozjařený bůh vína a nespoutaného veselí Bakchus už tím, že vypadl z vozu. Pak i o několik minut později, kdy začal číst před početným publikem své desatero. „Ostudník, jenž bude po slunci západu přistižen zcela střízliv, ať stav věci co nejdříve napraví," četl se sklenkou vína své druhé přikázání. To vzbudilo smích nejen u přihlížejících diváků, ale také u královského páru. Českého krále Václava IV., milovníka dobrého vína a jídla, a jeho choti, kterou zosobnila herečka Chantal Poullain. „Buďme šťastní, že prší. Déšť je jako slzy štěstí a naše vinice tancují radostí," doplnila proslov vladaře rodačka z Marseille. Během tří dnů Pálavského vinobraní se na celkem šesti hudebních scénách vystřídaly desítky umělců, včetně domácího zpěváka Davida Kollera. Lidé společně navrhovali speciální kroj vinobraní nebo si poslechli diskusi odborníků na téma Cesta vína naším životem.

Dagmar Sedláčková
Foto: archiv pořadatelů

NESEĎTE ZA PECÍ A VYDEJTE SE ZA VÍNEM A GASTRONOMIÍ PO CELÉ REPUBLICE

ČEKÁ VÁS FOLKLÓR, GURMÁNSKÉ SPECIALITY, VÍNO, JARMARKY, SPORT I ZÁBAVA PRO CELOU RODINU.

Znojmo – Znojemský burčákový festival – Burčákfest 2019
27.–28. 9. 2019
Hlavní myšlenkou festivalu je prezentace znojemské vinařské oblasti, kvalitních burčáků a vín a snoubení hudby, vína a kulinářských specialit. Během festivalu si můžete vychutnávat tři druhy burčáku firmy Znovín i šlapání hroznů bosýma dívčíma nohama.
Místo konání: Znojmo, Loucký klášter
www.burcakfest.cz, www.znovin.cz

Valtice – Hudobraní a burčáky ve Valtickém podzemí
27.–28. 9. 2019
Tradiční akce podzimu s atraktivním kulturním programem pro celou rodinu. Cimbálka a kapely z Lednicko-valtického areálu. Odrůdové burčáky, krajové a sezónní speciality a podzimní zážitková vinařská turistika v podzemním městě vína. Venkovní posezení a grilované speciality. Zahájení v 18.00 hod.
Místo konání: Valtice, Valtické podzemí
www.valtickepodzemi.cz

Břeclav – Břeclavské svatováclavské slavnosti
27.–29. 9. 2019
Bohatý kulturní program, tradiční jarmark lidových řemesel, taneční zábava, multižánrová přehlídka kapel, Dětský folklorní festival – soutěžní i nesoutěžní přehlídka souborů, slavnostní mše v kostele svatého Václava, krojový průvod městem a jarmark pod zámkem
Místo konání: Břeclav, ulice U Tržiště (u synagogy)
www.muzeumbv.cz

Mikulčice – Podzim na mikulčických Valech
27.–29. 9. 2019
Bohatý program spojený se začátkem podzimu – ochutnávka vín spojená s nocí ohňů
Místo konání: Slovanské hradiště v Mikulčicích
www.masaryk.info/slovanske-hradiste-mikulcice

Plzeň – Plzeňský festival vína – podzim
27.–28. 9. 2019
Dvacítka vinařství z Moravy a Čech, výtečné jídlo, zajímavý doprovodný program a parádní atmosféra v překrásném prostředí sadového okruhu v historickém centru západočeské metropole
Místo konání: Kopeckého sady, Plzeň
www.plzenskyfestivalvina.cz

Česká Třebová – Vinobraní Česká Třebová
27.–29. 9. 2019
Tradiční vinobraní v centru města. Hlavní hvězdy hudebního programu: Legendy se vrací, Street69, YoYo Band, Kabát rev., cimbálková muzika Kobylka, Petra Černocká
Místo konání: Staré náměstí, Česká Třebová
www.vinobrani.unas.cz

Blansko – Půlmaraton Moravským krasem
28. 9. 2019
Jeden z nejkrásnějších půlmaratonů v republice, jehož trasa vede podél říčky Punkvy do samotného centra Moravského krasu k Punkevním jeskyním. S kulturním programem na náměstí Republiky
Místo konání: Moravský kras, Blansko
www.sportujsnami.cz

Sedlec – Sedlecké vinobraní
28. 9. 2019
Ukončení vinařské turistické sezóny, spojené s ukázkou tradičního zpracování hroznů, prodejem burčáku a čerstvého moštu, ochutnávkou vín a gastronomickými pochutinami. K dobré náladě bude hrát cimbálová muzika. Vstup zdarma
Místo konání: Sedlec
www.sedleckavina.cz

Boskovice – Husí slavnosti
28.–29. 9. 2019
Trh lidových řemesel, nabídka husí pečínky, prodej husích specialit, atrakce a soutěže pro děti, bohatý kulturní doprovodný program a mnohem víc bude součástí již XV. ročníku Husích slavností.
Místo konání: Boskovice
www.husi-slavnosti.cz, www.kulturaboskovice.cz

Hustopeče – Burčákové slavnosti
3.–5. 10. 2019
Recesistická akce připomínající vinařskou historii města, spousta zábavy, soutěže, ochutnávka burčáků v čele s purkmistrem a konšely města, jarmark. Třídenní oslavy sladkého bouřlivého moku provází dávka humoru a recese.
Místo konání: Hustopeče
www.burcakoveslavnosti.cz

Olomouc – Olomoucké vinné slavnosti
4.–5. 10. 2019
Oživená historie vinných trhů s víny z celé republiky i zahraničí, akce s duchem historie i hudbou
Místo konání: Horní náměstí, Olomouc
www.olomoucka-vinna.cz

Valtice – Valtické vinobraní
4.–5. 10. 2019
Tradiční vinařská slavnost, v pátek večerní kulturní program, v sobotu krojovaný průvod městem, prodej burčáku a vína, vinařský jarmark, bohatý doprovodný program
Místo konání: Valtice
www.valtice.eu

Slavkov u Brna – Zámecká jízda sv. Huberta
12. 10. 2019
Zakončení jezdecké sezóny již tradičně na zámku ve Slavkově. Požehnání koňům a jezdcům, soutěže, občerstvení
Místo konání: Zámek Slavkov
www.zamekslavkov.cz

Zlín – Zlínské slavnosti vína
12. 10. 2019
Na dvě desítky moravských vinařů, mnoho farmářských produktů, regionálních výrobců slaných i sladkých pokrmů, špičková káva a nealko nápoje. Cimbálová muzika, zpěv i kouzelník
Místo konání: hrad Malenovice, Zlín

Vracov – Vracovské hody
19.–20. 10. 2019
Přijďte se podívat na největší hodový průvod u nás. Stovky krojovaných zaplaví město. Na náměstí bude tradiční jarmark, spousta vína a koláčů, po oba dva večery bude hodová zábava ve sportovní hale.
Místo konání: Vracov
www.mestovracov.cz

Dagmar Sedláčková

FOTOREPORTÁŽ:

REVITALIZACE POTOKU ZELENKA V ORLICKÉM ZÁHOŘÍ

PROJEKT STÁTNÍHO PODNIKU LESY ČESKÉ REPUBLIKY S NÁZVEM „VRACÍME VODU LESU“, O KTERÉM JSME JIŽ NA STRÁNKÁCH AGROBASE INFORMOVALI, VRACÍ VODU TAKÉ DO ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY. TO JE I PŘÍKLAD REVITALIZACE KORYTA POTOKA ZELENKA V ORLICKÉM ZÁHOŘÍ NA RYCHNOVSKU.

Původní tok potoka byl napřímen a tím se odvodnily okolní plochy

Součástí revitalizace je i broukoviště a mokřadní biotopy

Okolí toku již zarůstá přirozenou vodní vegetací

Dno je osázeno kameny umožňující úkryt pro ryby a jejich migraci

Na 1 236 metrech čtverečních vzniklo sedm bočních tůní

Rozšířené koryto může napájet i okolní pastviny a pole

Text Petr Havel, foto Nina Havlová

CÍLEM JE LÉPE HOSPODAŘIT V KRAJINĚ

MODERNÍM PŘÍSTUPŮM K OMEZENÍ NÁSLEDKŮ SUCHA A K ZAJIŠTĚNÍ VODY V KRAJINĚ A VE VODNÍCH ZDROJÍCH SE VĚNOVALA DNEŠNÍ KONFERENCE VODA V KRAJINĚ 21. STOLETÍ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. V RÁMCI AGROSALONU ZEMĚ ŽIVITELKA JI POŘÁDALO MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (MZE) A ZÚČASTNILI SE JÍ PŘEDSTAVITELÉ ČESKÉ VLÁDY V ČELE S PREMIÉREM ANDREJEM BABIŠEM A ODBORNÍCI Z ČESKÉ REPUBLIKY SPOLU S EXPERTY Z IZRAELE, KTERÝ JE V TOMTO SMĚRU PRO SVĚT INSPIRACÍ.

„Důvod, proč jsme konferenci věnovanou vodě tady na agrosalonu uspořádali, je zřejmý. V posledních letech u nás čelíme projevům klimatické změny, postihují nás dlouhá období sucha a my se musíme naučit s vodou lépe hospodařit. A Země živitelka je vhodnou příležitostí, jak přítomné zemědělce a vystavovatele o moderních přístupech k omezení následků sucha a k zajištění vody v krajině a vodních zdrojích informovat," řekl ministr zemědělství Miroslav Toman.

Ministr Toman ocenil, že se začíná zvyšovat zájem o obnovu a rozvoj závlah, zatím hlavně u zemědělců hospodařících s trvalými porosty. „Zvýšení rozsahu závlah ale bude vyžadovat zabezpečení vodních zdrojů, a proto dotační program Ministerstva zemědělství podporuje nejen investice do závlahových zařízení, ale i do výstavby jednoúčelových nádrží na vodu pro zavlažování, které se naplní za příznivých podmínek a pak umožní překlenout sucho. Ostatně ministerstvo má mnoho programů, kterými přispívá k omezení následků sucha. Od roku 2015 jsme na ně poskytli přes 30 miliard korun," uvedl ministr zemědělství Toman.

V souvislosti s iniciativou MZe posílit ochranu vodních zdrojů v ústavě Miroslav Toman informoval, že svolává jednání s právnickými experty a zainteresovanými reprezentanty parlamentních politických stran u kulatého stolu. „Jde o vážný krok, takže vyžaduje vypracování návrhu na základě důkladné analýzy, kterou jsme proto zadali odborníkům z Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Z jejich průběžných sdělení se zatím jako ideální zdá forma samostatného ústavního zákona, nicméně finální analýza bude hotová v průběhu září," řekl ministr Toman s tím, že konečným cílem je „aquatizace" právního řádu a příslušné praxe. Tedy vytvoření takového právního rámce a jeho realizace, která povede k šetrnějšímu zacházení s vodou a dalším přírodním bohatstvím a ke zmírnění dopadů sucha. Ochrana vody jako priorita bude tedy doplněna o péči o další přírodní zdroje.

Rektor České zemědělské univerzity Petr Sklenička na konferenci hovořil o prvních zkušenostech z pilotních projektů Chytrá krajina proti suchu a povodním. Ředitel izraelské společnosti pro závlahy a úpravu vody Netafim Dubi Segal seznámil účastníky s izraelskými zkušenostmi přesného zavlažování, s efektivním využíváním různých vodních zdrojů v zemědělství a krajině. Předseda Svazu vodního hospodářství ČR Petr Kubala se věnoval zabezpečení vodních zdrojů a výhledu do budoucna.

Konference se zúčastnila také ministryně financí Alena Schillerová, ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček, prezident Česko-izraelské smíšené obchodní komory Pavel Smutný a náměstek ministra zemědělství pro řízení sekce vodního hospodářství Aleš Kendík.

Vojtěch Bílý
tiskový mluvčí Ministerstva zemědělství

Konference se zúčastnil také premiér Andrej Babiš. Foto archiv MZe

INZERCE

BILLA VRACÍ STROMY DO ČESKÉ KRAJINY

OVOCNÉ STROMY BYLY SOUČÁSTÍ NAŠICH ŽIVOTŮ OD NEPAMĚTI, AŤ UŽ JAKO JEDEN ZE ZDROJŮ POTRAVY, ČI PRO OKRASU. ROZKVETLÉ SADY A STROMOŘADÍ BYLY V MINULOSTI PÝCHOU PŘEDEVŠÍM STŘEDOEVROPSKÉ KRAJINY, POSTUPEM ČASU VŠAK ZAČAL JEJICH POČET UBÝVAT.

Proto se společnost BILLA rozhodla navrátit české krajině její typický ráz a ukázat lidem krásu a různorodost ovocných stromů. Realizací tohoto projektu se společnost BILLA snaží zároveň pomoci krajině snáze zadržo-vat vodu a půdu a zpříjemňovat mikroklima. Toto téma získává na důležitosti zejména v posledních letech v souvislosti se změnami klimatu.

První ovocný sad

Společnost BILLA v roce 2017 dokončila ve spolupráci s městem Říčany první projekt, který má za cíl navrácení ovocných stromů zpět do přírody. Na zhruba 750 m² plochy bylo zasazeno 54 odrůd ovocných stromů. Kromě běžných druhů (jabloní, hrušní, třešní, višní, švestek či moruší) zde přibylo také 22 vzácných a historických odrůd. Návštěvníci zde budou moci ochutnat třeba i neobvyklé plody mišpule či kdouloně. Celkem 260 nových ovocných stromů prospěje místní přírodě a zároveň tím vznikne příjemné místo, kde může veřejnost relaxovat a trávit svůj volný čas.

„Součástí naší filozofie je dlouhodobá snaha o udržitelnost. Přestože na prodejnách i v novém skladu využíváme co nejšetrnější technologie a efektivní řešení logistiky, cítíme, že dopady našeho podnikání na životní prostředí je potřeba dál vyvažovat. Proto jsme přišli s projektem, který vychází z odpovědného přístupu k přírodě i potřebám lidí přímo v místě našeho působení," říká ředitel společnosti BILLA Jaroslaw Szczypka.

BILLA

PŘESNĚ PODLE MÉHO GUSTA.

Borky v novém kabátu

V navracení ovocných stromů do přírody BILLA nadále pokračuje, tentokrát ve středočeském Kolíně. Tam v nejbližších měsících zahájí výsadbu nového ovocného sadu a revitalizuje naučnou stezku Borky. Tato téměř pětikilometrová stezka bude mít mírně upravenou trasu a rozroste se o jednu novou zastávku s dřevěným altánem se stolem a lavicemi.

Na okraji sadu budou vysazeny ořešáky, třešně či morušovníky a okolí altánu budou zdobit švestky, slivoně nebo například renklódy. Celkem zde přibude 36 stromů, což pozitivně ovlivní krajinnou strukturu a zvýší její přirozenou schopnost zadržovat vodu.
Tato změna napomůže i k větší diverzitě fauny a flóry v okolí.

Podpora nekončí

Ve výsadbě ovocných stromů v české krajině chce společnost BILLA pokračovat i v dalších letech, proto se obrací na města a obce, kde provozuje své prodejny, aby společně vybrali vhodné lokality s potenciálem stát se vyhledávaným místem pro odpočinek místních či turistů. Už jsou připraveny plány na vybudování sadů například v Holešově a další lokality se intenzivně hledají.

Udržitelnost jako priorita

Téma udržitelnosti je pro společnost BILLA jednou z priorit. Projektů na snížení ekologické zátěže je celá řada, vedle výsadby ovocných sadů společnost přechází například na elektronické cenovky namísto papírových. Vzhledem k tomu, že z jednoho vzrostlého stromu se vyrobí až 80 tisíc papírových archů A4, instalací elektronických cenovek na svých prodejnách BILLA každoročně uchrání před pokácením desítky vzrostlých stromů.

ZROZENO V EU

Kolik máme v EU a v ČR dojnic a jaká je jejich dojivost?

V roce 2018 se v celé EU chovalo 22,937 mil kusů dojnic

Počet dojnic v ČR

1989 — 1,229 milionů*

2004 — 434 tisíc

2018 — 361 tisíc

Prvovýroba mléka v ČR

3,078 mld litrů mléka celkem vyrobeno
2,978 mld litrů celkem prodáno syrového mléka
2,225 mld litrů dodáno do českých mlékáren

Tržnost dosahuje 96,8 % a ČR se řadí mezi země s nejvyšší tržností**

Do nejvyšších tříd jakosti (Q a 1. jakostní třída) je v ČR zařazeno 97 % vyráběného mléka

Dovoz a vývoz mléka a mléčných výrobků v roce 2018 (ČR)

DOVOZ

996 mil litrů

VÝVOZ

1,297 mld litrů
z toho 740 mil litrů syrového mléka ke zpracování

Hotové výrobky jsou přepočteny na ekvivalent litrů mléka

Průměrná dojivost na 1 krávu v ČR

Počet dojnic na 100 obyvatel. Vybrané státy EU a svět

Země	Počet dojnic	Počet obyvatel	Počet dojnic na 100 obyvatel
EU	22.937.000.000	512.000.000.000	4,5
Česko	361.000	10.580.000	3,4
Německo	4.101.000	82.790.000	5
Polsko	2.214.000	38.430.000	5,8
Slovensko	128.000	5.435.000	2,4
Rakousko	533.000	8.773.000	6,1
Holandsko	1.552.000	17.080.000	9,1
Finsko	313.000	5.503.000	5,7
USA	9.364.000	327.200.000	2,9
Bělorusko	1.499.000	9.506.000	15,8
Nový Zéland	4.934.000	4.794.000	102,9

Plemena chovaná v ČR

57,1 %

Holštýnské plemeno

35,3, %

České strakaté plemeno

7,6 %

Ostatní – Jersey a další

** v tehdejším ČSSR stav pouze za Čechy*
*** číslo ukazuje, jaký poměr objemu mléka byl prodán k průmyslovému zpracování*

AGRÁRNÍ KOMORA České republiky

KAMPAŇ S FINANČNÍ PODPOROU EVROPSKÉ UNIE

Evropská unie podporuje kampaně propagující kvalitní zemědělské produkty.

ENJOY IT'S FROM EUROPE

BUDEME I NADÁLE MAKOVOU VELMOCÍ?

MÁME RÁDI BUCHTY S MÁKEM, MAKOVÉ KOLÁČE A ZÁVINY. MÁK SE HOJNĚ POUŽÍVÁ V PEKÁRENSTVÍ NA ROHLÍKY A HOUSKY. ZAJÍMAVÉ VYUŽITÍ MÁ I OLEJ Z MÁKU.

Spotřeba máku je i proto v České republice přibližně 430 g na jednoho obyvatele za rok. Co se týče potravinářského máku, jsme ve výrobě i spotřebě makovou velmocí. Bohužel, tak jak je obvyklé i u jiných komodit a výrobků, co je obchodně atraktivní, to se i falšuje. Pochopitelně za cenu nižší kvality, ale i prodejní ceny. Zatím se zdá, že i díky aktivitě spolku Český modrý mák z.s. se v dohledné době podaří získat chráněné zeměpisné označení Český modrý mák. K udržení kvality vůči koncovým zákazníkům, ale i ochraně pěstitelů potravinářského máku by mohla pomoci i Česká cechovní norma pro Český modrý mák. S letošní sklizní modrosemenného máku se jistě na pultech obchodů, ale i v běžném obchodním styku budou objevovat balení máku s označením Vyrobeno podle České cechovní normy. Otázkou zůstává, zda uvedená komerční označení sama o sobě zajistí i nadále podíl 32 % české produkce na celosvětové produkci s výměrou 35 000 hektarů. Rizik je na obzoru hned několik, to zásadní ale ohrožuje přímo pěstitelskou technologii.

Pro pěstování potravinářského máku v České republice je neméně důležité zajištění možností ochrany této plodiny vůči škodlivým činitelům. Ani zde to nemá český potravinářský mák jednoduché. Škodlivých činitelů je příliš mnoho. Na druhé straně celosvětová výměra jak máku potravinářského, tak i máku farmaceutického, který se pěstuje hlavně v Turecku, Indii, Austrálii, Maďarsku nebo ve Španělsku, je stále příliš malá na to, aby jí svou pozornost věnovaly velké nadnárodní firmy vyrábějící přípravky na ochranu rostlin. Z jejich strany tak nedochází k vývoji nových účinných látek pouze pro mák. Účinné látky, které jsou pro použití v máku registrovány, byly ve většině případů původně vyvinuty pro jiné plodiny. Teprve později se přišlo na možnost jejich uplatnění i v máku. Klasickým příkladem je účinná látka mesotrione. Ta byla komerčně uvedena na trh před patnácti lety jako herbicid do kukuřice. Paradoxně by tak zákaz některých účinných látek v jiné plodině, mohl „stáhnout" pod hladinu i její užití v máku. I když ochrana pomalu vzcházejícího máku proti plevelům je klíčovou záležitostí pro úspěch jeho pěstování, škodlivých organismů je v době jeho růstu daleko více. Ze živočišných škůdců škodí nejvíce krytonosec kořenový (v době vzcházení), krytonosec makovicový a bejlomorka maková (před květem i ve fázi háčkování máku), žlabatka stonková (začátkem května před kladením vajíček) a mšice. Velkou pomocí v roce 2019 proto bylo mimořádné povolení moření osiva neonikotinoidními mořidly Cruiser OSR a Elado FS 480, které zajistily dokonalé vzejití máku. Jak to ale dopadne v letech příštích, je nejasné. Už dnes je téměř jisté, že pro setí v roce 2021 k dispozici nebudou a nad mořením osiva máku v roce 2020 se stále vznáší otazník. Je velmi těžké hledat náhradu za neonikotinoidy. Pokud se nenajde, je jisté, že mnoho pěstitelů s mákem raději skončí. Místo mořidel budou prováděny jen plošné foliární aplikace, které nemají potřebnou selektivitu.

Kromě půdního škraloupu, sucha nebo větrné eroze vadí pomalu vzcházejícímu máku rychle rostoucí plevele. Problémem je i tvarová, velikostní a barevná podobnost semen laskavců se semeny máku. Ta činí velké problémy při čištění sklizeného máku. Bez významu není ani odstranění výdrolu řepky. Je tedy zřejmé, že možnost včasné likvidace dvouděložných plevelů a odstranění jejich konkurence má velký význam pro celou sezonu. Základem je aplikace herbicidů do dvou dnů po zasetí, popřípadě doplnění aplikací dalších přípravků do šestého listu máku. Sortiment herbicidů zahrnuje účinné látky mesotrione, fluroxypyr, clomazone, chlortoluron, pyridate, isoxaflutol, isoxaflutol + cyprosulfamide, tembotrione + isoxadifen-ethyl. Proti trávovitým plevelům jsou k dispozici graminicidy (fluazifop, quizalofop, chizafop, clethodim).

V závislosti na klimatických podmínkách a průběhu vegetace mohou pěstování máku ohrožovat i houbové choroby. Nebezpečí představují plíseň maková, helmintosporióza máku, hlízenka obecná a padlí máku.

Ing. Michal Vokřál, CSc.,
Česká asociace ochrany rostlin
Ing. Vlastimil Mikšík, Ph.D., ČZU v Praze
Mgr. Stanislava Koprdová, Ph.D.,
ředitelka spolku Český modrý mák z.s.
Ing. Pavel Cihlář, Ph.D., ČZU v Praze,
předseda spolku Český modrý mák z.s.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
AGRÁRNÍ KOMORA České republiky
Český modrý mák z.s.
Projekt „Náš modrý mák" je spolufinancován z prostředků Ministerstva zemědělství ČR a za spolupráce spolku Český modrý mák a Agrární komory ČR.

GLYFOSÁT V PIVU?

ZDÁ SE, ŽE STRAŠENÍ VEŘEJNOSTI GLYFOSÁTEM A MYKOTOXINY POKRAČUJE. NYNÍ SE K NĚČEMU PODOBNÉMU PŘIDAL I ČASOPIS DTEST. V OSMÉM ČÍSLE V ČLÁNKU „DÍKY ZA SUCHO" SE TENTOKRÁT ZAMĚŘIL NA TEST PIVA, KONKRÉTNĚ ČESKÝCH LEŽÁKŮ. CELKEM BYLO TESTOVÁNO 26 JEDENÁCTEK A DVANÁCTEK. KRITÉRIEM VÝBĚRU BYLA VELIKOST PRODUKCE PIVOVARU, TZV. VÝSTAV. JEDNALO SE TEDY O TY NEJVĚTŠÍ HRÁČE V PIVOVARSKÉM OBORU, ROZPROSTŘENÉ PO CELÉ ČESKÉ REPUBLICE.

Výsledky podobného testu alkoholických piv zveřejnil časopis dTest již v roce 2013. Vzhledem k tomu, že tenkrát se jeho zjištění týkala přítomnosti mykotoxinů v některých pivech, což vyvolalo bouři nevole dotčených pivovarů i soudní spory, zajímalo mne, co se od té doby změnilo.

Co bylo hodnoceno

Podle vyjádření redakce hlavním cílem testu bylo zjistit, jak jsou na tom ležáky s obsahem škodlivých látek. Pojem škodlivé látky je samozřejmě velice široký a lze ho vykládat různě. Podobných testů piv se pořádá na různých úrovních v různých médiích celá řada. Samozřejmě pořadatel takového testu si může zvolit jakákoli kritéria. Světlé ležáky v testu časopisu dTest byly hodnoceny podle:
- extraktu původní mladiny (25 %),
- senzorického hodnocení (40 %),
- obsahu mykotoxinů (10 %),
- obsah glyfosátu (10 %),
- obalu a deklarace (15 %).

Český ležák jako svébytný druh piva je dědictvím zděděným po našich předcích. Je typem piva, u kterého kromě surovin je charakteristický technologický proces jeho výroby. Jedná se o detokční způsob rmutování. A mohl bych pokračovat dalšími detaily jeho výroby, ale důležitější je, zda testovaná piva ohrožují naše zdraví, nebo ne.

Pod rouškou tajemství

Časopis dTest se prezentuje jako nezávislý, seriózní měsíčník hájící zájmy spotřebitelů. Pokud však srovnám jiné podobné testy v jiných médiích, tak jsem se v jeho srpnovém čísle nedozvěděl nic o tom, kde byla piva nakoupena (podniková prodejna, pivotéka, supermarket?), která laboratoř je testovala, kdo byli odborníci hodnotící senzoriku (sládci, výzkumníci, novináři?). Tyto informace jsem nenašel ani na doporučovaných webových stránkách časopisu. Dále se již budu věnovat tomu, co zajímá zemědělce, dodávající základní suroviny pro výrobu piva – ječmen jarní a chmel.

Mykotoxiny

O tom, že fuzariózy patří k závažným houbovým onemocněním na celém světě, není třeba přesvědčovat žádného zemědělce. Ačkoli houby rodu Fusarium mohou napadnout rostlinu ve všech jejích vegetačních fázích, největší význam má výskyt fuzarióz v klasech. Ztrátu pak mohou způsobit jak přímo snížením výnosu a jeho kvality, tak i nepřímo produkcí mykotoxinů. Na fuzariózách klasů se podílí přibližně 15 druhů rodu Fusarium. Dominantním druhem na území České republiky je ve sladovnickém ječmeni Fusariumgraminearum a Fusariumpoae. Zdrojem infekce jsou přežívající mycelium, plodnice a spory houby na rostlinných zbytcích v půdě a také osivo. Časné napadení zelených klasů ječmene je příčinou zbarvení jednotlivých klásků. Klásky jsou nahnědlé, až lososově červené. Kritickým obdobím pro napadení porostů je doba kvetení ječmene a povětrnostní podmínky v tomto termínu. Pro rozvoj choroby stačí i mlhavé počasí nebo dlouhotrvající rosy. V testu se pozornost soustředila na čtyři mykotoxiny: DON, DON3-glukosid, ochratoxin A a HT-2. To, že se vžádném z testovaných piv nevyskytly mykotoxiny, však časopis připisuje pouze vlivu suchého počasí. O tom, že se na řešení tohoto problému úspěšně spolupodílí kvalitní práce agronoma – ošetření osiva mořidly a aplikace fungicidů do ječmene v případě, že je to potřeba, zde není ani zmínka. Vždyť se jedná o nenáviděnou „chemii". Autorům článku bych také doporučil neopomíjet vliv kvalitní práce sladmistrů ve sladovnách.

Glyfosát nezjištěn

Každému, kdo kdy pěstoval ječmen jarní nebo chmel, musí takový článek vyloudit na tváři trpký úsměv. Všichni zemědělci velmi dobře vědí, že účinná látka glyfosát obsažená například v přípravku Roundup (totální herbicid) nemůže být z důvodu selektivity v ječmeni ani chmelu v průběhu vegetace používána. Pomineme-li možnost sabotáže, mohl by agronom, který něco takového zkusil, jít rovnou vrátit diplom do školy. Redakce časopisu však tvrdí: „Samozřejmě jsme nemohli přehlédnout diskusi, která se v poslední době kolem glyfosátu vede. Připomeňme základní body: Glyfosát je podle IARC podezřelý z toho, že má karcinogenní účinky na lidský organismus." Zde je příklad „objektivity" redakce časopisu. Již neuvádí, že glyfosát v roce 2017 opětovně hodnotila Evropská agentura pro chemické látky (ECHA) i Evropský úřad pro bezpečnost potravin z pohledu možných rizik. Obě instituce konstatovaly, že glyfosát není karcinogenní, neovlivňuje plodnost a není mutagenní. Podle redakce časopisu dTest má glyfosát teoreticky několik možností, kudy do pivovaru vstoupit. „Naštěstí ječmen, voda i ostatní suroviny použité při výrobě námi testovaných vzorků byly čisté. Ani v jednom z testovaných piv laboratoř glyfosát nedetekovala." K tomu jen zbývá dodat. Glyfosát se v půdě silně váže na minerální složku a organický materiál, mikroby ho rozkládají. Na základě svých vlastností má velmi malý potenciál uniknout do podzemních vod a zpravidla se do nich nedostává.

Závěr testu

Plísně nás prý nestraší, prý díky suchu. Testovaná piva neobsahovala ani glyfosát. A tak prý při rozumné konzumaci jednoho půllitru denně se u žádného z testovaných světlých ležáků nemusíte obávat mykotoxinů ani pesticidu glyfosátu. Redakce časopisu dTest zřejmě netuší, že jednou z charakteristických vlastností českého ležáku je jeho pitelnost. Přeloženo, to je vlastnost, která stimuluje člověka k dalšímu napití. Zcela určitě ani potom se vám nic nestane! To je námět na další test! A bez překrucování skutečností!

Ing. Michal Vokřál, CSc.,
Česká asociace ochrany rostlin

ZEMĚDĚLSKOU PŮDU JE TŘEBA CÍLENĚ OBOHACOVAT O SEDIMENTY Z RYBNÍKŮ

POSTUPUJÍCÍ VODNÍ A VĚTRNOU EROZI, KTERÁ Z NAŠICH POLÍ KAŽDOROČNĚ ODNÁŠÍ MILIONY TUN NEJCENNĚJŠÍ SVRCHNÍ VRSTVY PŮDY, LZE SICE PROSTŘEDNICTVÍM AGROTECHNICKÝCH OPATŘENÍ A ROZČLENĚNÍM KRAJINY TERÉNNÍMI PRVKY OMEZIT, NELZE JÍ VŠAK V PLNÉ MÍŘE ZABRÁNIT. TĚŽKO PORUČIT VĚTRU, ABY NEFOUKAL, UŽ PROTO, ŽE SE NAŠE PLANETA OTÁČÍ, A TĚŽKO TAKÉ PLANETĚ PORUČIT, ABY NEMĚLA GRAVITACI. OBA JEVY JSOU PŘITOM PŘÍČINOU EROZE I ZA SITUACE, KDY SE V KRAJINĚ HOSPODAŘÍ, JAK SE DNES MODERNĚ ŘÍKÁ, UDRŽITELNÝM ZPŮSOBEM.

Za tohoto stavu je zcela zřejmé, že půdu, kterou vítr a déšť odnesl z polí, je nutné na pole opětně vracet, neboť v opačném případě by nebylo za pár let na čem pěstovat hospodářské plodiny. Ideální hmotou je přitom bahno vybagrované z rybníků, což je ostatně hmota, která původně na polích (a v lesích a vůbec v krajině) byla. A není jí málo. Podle stávajících odhadů pokrývá dno našich rybníků v průměru čtyřiceticentimetrová vrstva sedimentů a celková hmota sedimentů z rybníků činí zhruba 200 milionů kubíků. Současná legislativa ale umožňuje bahno z rybníků ukládat zpět na půdu jen v případě, že není zatíženo kontaminanty, což v praxi znamená vzorky ze dna rybníků analyzovat a v případě překročení limitů obsahu rizikových látek na pole nevracet. Ne vždy se to v praxi dodržuje, nicméně Česká republika, naše krajina i naše zemědělství při striktním dodržování tuzemských zákonů naprosto nesmyslně přichází o největší zdroj organické hmoty, kterým by bylo možné pole obohatit, zvláště za situace, kdy není k dispozici dostatek organické hmoty od hospodářských zvířat, a kromě toho se stále redukují možnosti ukládat zpět na zemědělskou půdu kaly z čistíren odpadních vod (ČOV). A státem dotované a následně pro zemědělce zpoplatněné certifikované komposty to nezachrání.

Jak přitom připomíná například Marek Baxa ze zkušební laboratoře ENKI, která provádí rozbory a analýzy rybničních sedimentů, „pokud sediment z rybníků překračuje povolenou úroveň nějaké látky o malé množství, nemusí představovat zdravotní riziko“. To je však poměrně opatrné vyjádření. Ve skutečnosti nemusí sedimenty z rybníků představovat žádné riziko ani v případě, že legislativou dané limity překračují. Naše legislativa totiž vůbec nepočítá s tím, že v půdě existuje množství organismů, které se minimálně některými rizikovými kontaminanty živí, rozkládají je a vytváří z nich i pro půdu naopak vhodné a nijak zdravotně závadné látky. Přestože je přitom samočisticí schopnost půdy (ale i třeba vody prostřednictvím soustav rybníků) známa celá staletí, environmentalisté tuto skutečnost odmítají brát v úvahu.

Ti naopak opakovaně bombardují veřejnost statistikami o tom, jak se počet kontaminantů v naší zemi (a tedy i v bahně z rybníků) zvyšuje. Často je to ale také proto, že se sleduje více rizikových látek než v minulosti a roste také citlivost laboratorních přístrojů, které

dnes odhalí tak nízké koncentrace, jaké by ještě třeba před 20 lety nezjistily. Opětovně je tak třeba zdůraznit, že množství kontaminantů se v přírodě samovolně odbourává či jsou, jak už bylo řečeno, potravou pro půdní mikroorganismy, takže kontaminovaná hmota z rybníků, kompostů či kalů z ČOV za poměrně krátkou dobu již riziko nepředstavuje. Které konkrétní látky se v zemi rozpadnou a za jak dlouho, bohužel není předmětem žádného výzkumu, ačkoli je zřejmé, že k takovým procesům v přírodě běžně dochází. Například moře znečištěné únikem ropných látek po haváriích ropných věží nebo tankerů je obvykle „čisté" po několika letech, i když se takové havárie hodnotí jako ekologické katastrofy s důsledky na desítky či stovky let.

Proti navracení bahna z rybníků zpět na pole nemají nic dokonce ani někteří ekologičtí zemědělci, pokud se ukáže, že jeho složení neodporuje platné legislativě. Ta by se ale měla i podle nich oproti současnému stavu změnit. Hodnotu této hmoty si uvědomuje také autor myšlenky „Chytrá krajina", rektor České zemědělské univerzity v Praze a duchovní otec Centra pro půdu, vodu a krajinu Petr Sklenička. Podle jeho názoru je skutečně nutné otázku cíleného vracení sedimentů z rybníků zpět na půdu otevřít. Sedimenty z rybníků je přitom podle jeho názoru třeba oddělit od dalšího ze zdrojů organické hmoty vraceného na půdu – od již zmíněných kalů z ČOV. Bahno z rybníků totiž považuje rektor ČZU za méně rizikový materiál. Samozřejmě, ukládat bahno z rybníků nebo kaly z ČOV je teoreticky možné na pole i nyní. Aby však například kaly neobsahovaly rizikové látky, musí být takový materiál tepelně ošetřen (homogenizován), což pochopitelně není žádná levná záležitost. Kromě toho se tepelnou úpravou zlikvidují mikroorganismy, které v kalech jsou, takže se na pole v nejlepším případě vrací mrtvý materiál, který zdaleka tolik jako hmota obsahující mikroorganismy nepřispívá k zadržování vody ani ke kýžené úrodnosti.

Zpět ale k bahnu z rybníků, které mimo jiné také výrazně snižuje potenciál zadržení vody v krajině, pokud není rybník vybagrován. Sedimenty v rybnících přitom tento potenciál snižují odhadem až o třetinu. Nastává tak zcela paradoxní situace, kdy by sice mohly sedimenty z rybníků přispívat ke zlepšení vody v krajině dodávkou organické hmoty na pole, místo toho ale tento potenciál snižují tím, že plocha rybníků nemůže pojmout tolik vody, kolik by mohla. To zase mimo jiné snižuje ekonomiku chovu ryb, protože se jich prostě do méně vody méně „vejde".

Potenciální zdravotní rizika při zpětném ukládání hmoty z rybníků i z ČOV na pole lze kromě toho minimalizovat tím, že se na příslušných pozemcích, kam bude takový „rizikový materiál" uložen, nebudou po určitou dobu pěstovat plodiny k potravinářskému využití. Klidně by se tak daly v mnohem větší míře než dosud navracet kaly a bahno na pole, kde se pěstuje řepka na biopaliva nebo kukuřice do bioplynových stanic. Opět je vhodné připomenout, že taková praxe existuje, nejsou ale data o tom, jakého složení materiál tímto způsobem vracený do půdy byl a jak se to ve složení půdy projeví za rok, za dva, nebo za několik let. Získané poznatky by přitom prospěly zemědělcům, rybářům, půdě i krajině a podle všeho tudy by také mělo vést zadání pro výzkumné projekty, především v rámci aplikovaného výzkumu.

Tlačit na to by měli všichni zemědělci bez rozdílu, neboť jde o jejich základní výrobní prostředek. Je to také výzva pro Ministerstvo zemědělství. V dnešním světě plném spasitelských environmentálních projektů, které téměř nikdy nepostihují širší přírodní souvislosti, ale vytrhují z kontextu pouze pro katastrofické scénáře vhodná data, je nutné předkládat a dokládat pohledy „z druhé strany břehu". Třeba o samovolném odbourávání kontaminantů v přírodě. Mimochodem – cílně „vytahovat" rizikové látky z půdy umí i některé rostliny s již přečtenou genovou informací. Minimálně nějaký polní pokus s huseníčkem by se tak také hodil. Plocha by ale zřejmě musela být permanentně hlídána nebo být ohrazena a pod proudem, jinak by hrozilo riziko jejího zničení, jak to známe z minulosti z případů kolem GMO kukuřice.

Petr Havel, foto Nina Havlová

NELESNÍ ZELEŇ MÁ V KRAJINĚ MNOHO POZITIVNÍCH ROLÍ

ROSTOUCÍ TLAK VEŘEJNOSTI NA ŠETRNĚJŠÍ ZPŮSOB ZEMĚDĚLSKÉHO HOSPODAŘENÍ V KRAJINĚ BUDE S PRAVDĚPODOBNOSTÍ HRANIČÍCÍ S JISTOTOU DŮLEŽITĚJŠÍM IMPULSEM K NĚKTERÝM ZMĚNÁM V OBLASTI ZEMĚDĚLSTVÍ NEŽ SAMOTNÉ OBECNĚJŠÍ ZMĚNY VE SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITICE EU (SZP). JEDNOU Z CEST, JAK PRODUKČNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ V KRAJINĚ ZACHOVAT A ZÁROVEŇ SE POŽADAVKŮM VEŘEJNOSTI PŘIZPŮSOBIT, PŘITOM PŘEDSTAVUJÍ AGROLESNICKÉ SYSTÉMY.

Jejich obvyklým, byť ne jediným společným jmenovatelem, je výsadba stromů v krajině. Tedy ne v samotných lesích v rámci opětovného zalesňování po kůrovci nebo po těžbě v hospodářských lesích. Jde tedy o takzvanou „nelesní zeleň", jejíž význam stále stoupá a v budoucnosti nadále stoupat bude. Trendy k přírodě šetrnějšího hospodaření a nových přístupů k zemědělskému podnikání přitom podporuje v poslední době celá řada průzkumů ve veřejnosti, jejichž hlavní rolí je dokladovat, že ve společnosti, ale i u části zemědělců je k tomu rostoucí vůle. Například podle „Studie udržitelných potravinových systémů", kterou realizovala společnost Longitude ze skupiny Financial Times, počítají více než dvě třetiny zemědělců v nejbližší budoucnosti s využitím nových technologií, například ve šlechtění rostlin, jako je například CRISPR – Cas (takzvaná genová editace), přičemž téměř 9 z 10 z nich věří, že by spotřebitelé za zboží vyrobené pomocí těchto metod zaplatili více. Studie také odhalila, že více než čtvrtina zemědělců považuje požadavky spotřebitelů za největší výzvu blízké budoucnosti. Uvedený výzkum sice nebyl realizován v ČR, týkal se ale řady zemí s velmi odlišným zemědělským i politickým vývojem – konkrétně Francie, Itálie, Rumunska, Velké Británie, Nizozemska, Polska nebo Ukrajiny. Což ovšem v praxi znamená, že je třeba jej brát vážně i u nás.

Nejde ale jen o širší využití nově vyšlechtěných plodin, ale také o podmínky chovů hospodářských zvířat. I to je však jednou z možností agrolesnických systémů. Na volné ploše mezi stromy lze totiž teoreticky chovat prakticky veškerá hospodářská zvířata, tedy třeba i drůbež nebo prasata. Obojí se ostatně už v jisté míře děje i u nás, do budoucna je ale vhodné uvažovat o tom, že se v naší krajině nebudou volně pohybovat jenom ovce, kozy a skot, ale v zásadě jakákoli hospodářská zvířata, a to ve větším počtu, než je tomu v současné době. Což mimochodem platí i pro dojený skot s tím, že výzvou do budoucnosti nemusí být nutně co nejvyšší užitkovost, ale spíše minimalizace nákladů při pastevním chovu, a konečným cílem zvýšení stavů těchto hospodářských zvířat.

Nelesní zeleň je také přirozeným prvkem k rozčlenění krajiny se všemi pozitivy, která z toho vyplývají. Tím hlavním je přitom snížení rizika eroze, neboť linie stromů vytvářejí v krajině terénní překážku pro odplývání půdy z polí. Nejde navíc jen o vodní erozi, která se v těchto souvislostech nejčastěji skloňuje, ale také o stále více se projevující erozi větrnou, především v rovinatých partiích našich polí. Linie stromů v takovém případě hrají roli větrolamů, které z naší krajiny téměř vymizely. Jak je ale známo z minulosti, překážky kladené větru do cesty mají v krajině své místo. Vedlejším, ale nikoli nepodstatným přínosem, je pak role větrolamů jako „sněholamů" napomáhajích ke snížení rizika zavátí některých místních komunikací sněhem.

Stromy, hájky, remízky nebo linie stromů mezi polními pozemky také snižují teplotu v příslušných lokalitách. Jak opakovaně dokazují měření společnosti ENKI Třeboň, strom v krajině funguje jako velmi výkonná klimatická jednotka, zhruba dvakrát výkonnější, než jsou klimatizace vyrobené člověkem. Stromy navíc vylučují látky, na kterých se částečně sráží vodní pára, která pak uniká do vyšších vrstev vzduchu, kde kondenzuje, a na zem se pak vrací zpět v podobě deště. Z litru vody se přitom vytvoří 1 200 litrů vodní páry. Nejen lesní, ale i nelesní zeleň tak přispívá k prevenci rizik sucha tím, že lesy i stromy „přitahují vláhu".

Agrolesnictví je v praxi jen moderní pojem pro způsob hospodaření, který je znám už od pravěku, jak zaznělo například na letošní konferenci o historii agrolesnictví. Ještě ve středověku bylo pro lidi plošné klučení lesů velmi namáhavé a pěstovali tedy polní plodiny mezi stromy. Lesní druhy stromů se nenechávaly dorůst do velké síly kmenů, ale ořezávalo a využívalo se už několikaleté dřevo. Ještě dnes nalézáme v lesích po takovém způsobu hospodaření stopy v podobě několika pařezů či kmenů srostlých k sobě. Některá agrolesnická řešení navíc vydržela až do našich časů – rozšířené jsou tradiční pasené sady, například v Bílých Karpatech. Právě pasené sady jsou předmětem dotací v EU, v ČR však zatím cílená podpora agrolesnictví neexistuje. A to proto, že u nás platí celá řada omezujících opatření, týkajících se třeba počtu stromů na

orné půdě nebo na trvalých travních porostech. Nebylo by tak od věci poučit se z realizace funkčních agrolesnických systémů v zahraničí. V naší zemi totiž mnoho inspirativních lokalit není. Od loňského roku ale běží projekt AGFOSY („Agrolesnictví: Příležitost pro evropskou krajinu a zemědělství"), jehož cílem je seznámit zemědělce, vlastníky půdy, ale i státní úředníky, jakým způsobem lze efektivně kombinovat pěstování dřevin s rostlinnou nebo živočišnou výrobou. AGFOSY je financovaný z prostředků Evropské unie a spolupracují na něm odborníci z České republiky, Belgie, Francie, Maďarska, Španělska a ze Slovenska.

V rámci projektu bylo už mezi farmáři v jednotlivých státech zorganizováno dotazníkové šetření identifikující současnou úroveň znalostí této problematiky. Na něj má navazovat příprava několika případových studií, které veřejnosti představí úspěšné příklady farem využívajících principů agrolesnictví. Na základě těchto studií a příkladů dobré praxe budou pak připraveny výukové materiály a zorganizovány tréninkové kurzy pro zájemce o danou problematiku. Posledním z výstupů projektu bude tvorba krátkých vzdělávacích videí o možnostech implementace agrolesnictví na již existujících farmách a výhodách jeho využívání. Videa budou volně dostupná na internetu. Závěrečná videa a výukové kurzy budou dostupné v létě 2020.

Výsadbu nelesní zeleně podporují také projekty organizované brněnskou Nadací Partnerství. Až do 31. října mohou například obce, školy, spolky a další organizace žádat o celkem 1,4 milionu korun grantového programu Zelené oázy. Žadatelé mohou na svůj projekt získat až 140 tisíc korun, podrobnosti jsou na www.zelene-oazy.cz. I když samozřejmě nejde primárně o projekty nelesní zeleně v zemědělské krajině, seznámit se s nimi se jeví jako vhodné. Minimálně kvůli tomu, jak se nezemědělská veřejnost k problematice staví. Program Zelené oázy navíc tvoří jeden z pilířů celonárodní výsadbové iniciativy „Sázíme budoucnost", která má ambici do pěti let vysadit 10 milionů stromů mimo les.

Petr Havel, foto Nina Havlová

CELÝ NÁŠ RESORT BY MĚL VYSTUPOVAT JEDNOTNĚJI

LESNICKO-DŘEVAŘSKÁ KOMORA (LDK) ZAHÁJILA SVOU ČINNOST V ROCE 2014. PRVNÍM PŘEDSEDOU SE STAL LIBOR VANĚČEK. HLAVNÍ POSLÁNÍ KOMORY BYLO DEFINOVÁNO JAKO HLEDÁNÍ SPOLEČNÝCH KOMPLEXNÍCH ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ CELÉHO LESNICKO-DŘEVAŘSKÉHO SEKTORU. K TĚMTO CÍLŮM NAPOMÁHÁ TAKÉ ZAČLENĚNÍ LDK DO STRUKTURY AGRÁRNÍ KOMORY ČR NEBO ČLENSTVÍ LESNICKÝCH ŠKOL A VÝZKUMU. I PŘES ODLIŠNÝ VÝVOJ U VLASTNÍKŮ LESŮ A ZPRACOVATELŮ DŘÍVÍ SE LESNICKO-DŘEVAŘSKÁ KOMORA SNAŽÍ BÝT SPOJUJÍCÍM PRVKEM LESNICKO-DŘEVAŘSKÉHO SEKTORU. OD ČERVNA 2019 VYSTŘÍDAL IVO KLIMŠU V POZICI PŘEDSEDY LESNICKO-DŘEVAŘSKÉ KOMORY ČR JAN VÁCLAVÍK, KTERÝ DLOUHODOBĚ PŮSOBÍ V OBLASTI LESNICKÝCH FIREM I ZPRACOVÁNÍ DŘÍVÍ.

Rozhovor s Janem Václavíkem, předsedou Lesnicko-dřevařské komory ČR (LDK)

*Ing. Jan Václavík * 1967*

Po studiu na gymnáziu ve Vsetíně absolvoval lesnickou fakultu VŠZ Brno, kterou dokončil v roce 1989. Profesní kariéru zahájil v Severomoravských státních lesích na lesním závodě Velké Karlovice jako technik. V letech 1992–1993 pracoval jako zástupce ředitele pro ekonomiku a finance ve společnosti Foresta a.s. a následně jako jednatel a ředitel FOREST-INVEST investiční společnost (s.r.o., a.s.). V období 1998–2006 byl zástupcem generálního ředitele LESS (s.r.o., a.s.). Nyní je jeho hlavní profesní náplní činnost ve společnosti DYAS.EU, a.s., kde je místopředsedou představenstva, a ve společnosti ACLESIA, spol. s r.o., kde zastává funkci jednatele. Dále je členem statutárních orgánů společností NEWFI, spol. s r.o., PERPERUNA ECO s.r.o., Lesnická práce, s.r.o., DYAS Slovakia s.r.o., LESMEDIUM SK s.r.o. a DREVIA, s.r.o. V těchto společnostech je také vlastníkem nebo spoluvlastníkem. 26. 6. 2019 byl zvolen předsedou Lesnicko-dřevařské komory.

Proč jste se rozhodl kandidovat do čela LDK?
Žertem mě napadá oblíbený citát stávajícího generálního ředitele LČR Josefa Vojáčka: „Když můžeš, tak musíš." Ale vážně. Mám lesnické vzdělání i více než desetileté zkušenosti se zpracováním dřeva ve společnosti DYAS a myslím, že je pochopitelné, že se mi vždy nelíbí, kam naše obory směřují. Myšlenku Lesnicko-dřevařské komory považuji za velmi silnou, ale domnívám se, že potenciál této oborové organizace ještě nebyl naplno využit. Živí mě společnosti lesnické, dřevozpracující a maličko i mediální. Žádná z nich není natolik velká, aby se někdo z členů mohl cítit ohrožen a tento můj přesah současně (doufám) způsobí, že budu uvěřitelnější v mém záměru pomáhat řešit společné problémy, aniž by to bylo na úkor malých či velkých lesnických nebo dřevařských institucí.

V čem dnes vidíte hlavní sílu a roli LDK?
Komora v současné době sdružuje celkem 14 členů, reprezentujících nejvýznamnější podnikatelské subjekty lesnicko-dřevařského sektoru, správce lesů ve vlastnictví státu, instituce z akademické i výzkumné sféry, oborového školství a společnosti zaměřené na celoživotní odborné vzdělávání a oborovou osvětu. Je to dostatečně nezávislé místo, abychom zde mohli probírat naše problémy i návrhy na jejich řešení bez obav z nějaké odvety, ale s reálnou možností dohodnutá zlepšení a návrhy reálně dříve či později prosadit.

S jakými hlavními cíli, vizemi se ujímáte vedení LDK? Připravujete nějaké změny ve fungování a směřování komory?
Jsem v pozici předsedy pětičlenného předsednictva. Tím neříkám, že se bojím zodpovědnosti nebo že nemám na věci vlastní názor. Tak jako je komora sdružením členů, kteří mají některé zájmy společné a jiné zájmy protichůdné a na společných zájmech se musíme nejprve shodnout, je rovněž předsednictvo kolektivní orgán a po jeho volbě jsme ještě neřešili a nediskutovali případnou revizi dosavadní činnosti a politiku komory. Já bych chtěl za sebe komoru posílit tím, že do ní získáme další členy, a rovněž tím, že budeme více komunikovat s našimi členy o jejich zájmech, starostech i radostech a následně budeme na starosti hledat lék a o radosti se pokusíme podělit.

Jak hodnotíte dosavadní činnost Lesnicko-dřevařské komory a případné úspěchy či neúspěchy?
Dobře je už jen to, že komora vznikla. Dnes zastřešuje téměř všechny významné subjekty v lesním hospodářství, ve zpracovatelském průmyslu a určitě bychom se rádi pokusili oslovit ty, kteří v komoře ještě nejsou, s nějakou formou spolupráce. Jsem přesvědčen o tom, že komora by měla být místem, kde se všichni účastníci rezortu dokážou potkat a domluvit se na věcech, které jsou jejich společným zájmem. Všichni mí předchůdci se zasloužili o to, že se komora posunula kupředu. Já bych chtěl být v řadě předsedů, kteří komoru zase kousek popostrčí. Dívám se na to s jakýmsi větším nadhledem a s mnohem větší perspektivou do budoucna. Musíme vytvořit komunikační nástroje – místa, kde se umíme potkat a říct si, co je nám společné, co budeme a nebudeme prosazovat a čemu bychom měli zabránit, to vše tak, abychom pak vystupovali jednotně směrem k okolí, veřejnosti, ke státní správě. To se v minulosti ne vždy dařilo.

Budete oslovovat nové individuální členy, nebo budete směřovat spíše k profesním svazům?
V tento okamžik by to měly být spíše profesní svazy a spolky. Pokud ale někdo například není spokojen se svým stávajícím spolkem a chce se účastnit veřejného života, neměl

li bychom mu bránit, aby vstoupil do LDK individuálně. Ostatně stanovy LDK umožňují členství jednotlivých organizací i oborových spolků či sdružení. Například společnosti Lesnická práce nebo DYAS podpořily vznik komory na počátku její existence individuálním členstvím, ale do budoucna to myslím není systémové.

Domníváte se, že je reálné spojit zájmy prakticky celého lesnicko-dřevařského sektoru? Pokud ano, kde vidíte oblasti a témata, které by poměrně heterogenní sektor mohly spojovat?
Jak už jsem říkal, máme zájmy, na kterých se neshodneme, ale máme celou řadu témat a představ, kde společný postup bude potřebný všem, a to je příležitost pro Lesnicko-dřevařskou komoru. Komora by se neměla zabývat věcmi, kde bude jeden nebo část členů prosazením nějakého názoru poškozena. Musí řešit a prosazovat taková témata, ať již operativně, či dlouhodobě, ze kterých budeme mít všichni společný prospěch. Jedná se, dle mého názoru, převážně o dlouhodobější strategie, popřípadě strategie rozpracované do krátkodobější taktiky, aby celý lesnicko-dřevařský komplex dobře a udržitelně fungoval.

Kde vidíte, na základě historické zkušenosti komory, největší příležitost k ovlivnění dění a vývoje – je to především spolupráce s Ministerstvem zemědělství, nebo máte v plánu komunikaci s dalšími institucemi, případně osobnostmi?
Ministerstvo zemědělství je naším hlavním partnerem a určitě chce jednat s někým, kdo vystupuje jednotným způsobem, konstruktivně, přichází s návrhy, jak řešit situace. Stejně tak vidím roli komory v komunikaci problémů, které nás trápí, směrem k veřejnosti. Do jisté míry, a takto asi nebyla nikdy vnímána, by komora mohla přenášet požadavky, představy veřejnosti na jednotlivé členy i směrem ke státu. Ale myslím, že všichni cítíme, že je to nové a nebude to tudíž určitě snadné.

Napadá vás nějaký příklad?
Komora může být například zadavatelem výzkumů názorů veřejnosti. Když se v rámci nějakého výzkumu zkoušeli lidí ptát, jestli se jim líbí les v pojetí tzv. divočiny bez lidského zásahu, nebo les obhospodařovaný, většina odpověděla, že by chtěli divočinu. Když jim pak ale ukázali obrázek lesa řádně obhospodařovaného, který je krásný, do kterého chodí na houby a za rekreací, a pak les „nadivoko", kde se jim hřiby budou sbírat špatně, většina chtěla les, ve kterém se hospodaří. Ve společnosti působí různá hnutí, která se tváří, že zastupují většinový názor, a svým hlasitým pokřikem se jej snaží prosadit na úkor skutečné většiny a zejména na úkor vlastnických práv. Proč by komora neměla hrát i tuto roli? S vědomím toho, že dnes máme jiné, větší starosti, jsem však přesvědčen o tom, že na dlouhodobou a aktivní komunikaci nesmíme rezignovat.

Jakým způsobem je Lesnicko-dřevařská komora financována a počítáte s navýšením rozpočtu, abyste mohli provádět například výzkumy nebo jinak rozvíjet činnost?
Lesnicko-dřevařská komora je dnes financována velmi nedostatečně, což ale platí téměř vždy a všude. Základ financování je v členských příspěvcích. Někteří členové mají možnost přikoupit si hlasy a tím pomáhají funkčnosti komory. Komora je také financována z projektů, ve kterých je zapojena, např. v součinnosti s Agrární komorou působí v roli garanta při vyřizování pracovních povolení pro zahraniční dělníky, zejména z Ukrajiny. Připravujeme projekt, kterému pracovně říkáme „Evropská unie" – do budoucna plánujeme naši aktivní účast na jednáních ve vybraných organizacích působících v Bruselu, chceme se zapojit do oficiálního lobbingu a přípravy dokumentů, které mohou z unijní perspektivy ovlivňovat lesnicko-dřevařský sektor. Je zřejmé, že i v rámci přípravy dalšího programového období Společné zemědělské politiky se tématu lesnictví a zpracování dřeva věnuje větší pozornost a možnost finančních podpor. Tyto zájmy chceme systematicky sledovat a aktivně ovlivňovat.

Kolik času jste vzhledem k mnoha vašim aktivitám schopen věnovat řízení komory?
Nějaký čas komoře věnovat musím. Členové předsednictva i dozorčí rady ale slíbili, že mi pomohou, takže předpokládám, že si rozdělíme úlohy a každý se budeme věnovat nějaké části.

Jakou roli by v LDK měly hrát lesnické školy? Může komora nějak přispět k zahlazování prohlubujících se příkopů mezi lesnickým provozem a akademickou sférou?
Od členství středních a vysokých škol v LDK si hodně slibujeme. Přemýšlím o tom, že bychom pro školství, vědu a výzkum zavedli samostatnou sekci, aby nám školy mohly lépe říkat, v čem potřebují pomoct a současně s čím mohou pomoci nám. My to budeme poté schopni přenášet na naše členy, případně na celou veřejnost. Musíme se o spojení provozu a zejména vysokých škol rozhodně pokusit, protože školy vychovávají nové odborníky, nové lesníky, kteří budou řešit problémy, které v lese vzniknou v budoucnosti. Pamatuji si dobu, kdy u zavádění nové technologie do praxe byli vždy vysokoškolští pedagogové. Dnes se to děje skutečně sporadicky. Stejně tak zase obráceně probíhá výzkum a vývoj na fakultách s jakýmsi výsledkem a my často ani nemáme informaci o tom, k čemu došli či kam to směřuje. Právě ke zprostředkování toku informací může komora významným způsobem přispět. S tímto cílem se komora zapojila i do činnosti České technologické platformy pro zemědělství.

Jak hodnotíte současné dopady sucha a kůrovcové kalamity na naše lesy?
Obávám se, že největší problém není již přímo v ohrožení ekonomické existence vlastníků lesů, ale v ohrožení dalších funkcí lesa. Kůrovcová kalamita jako důsledek změn klimatu a změny hospodaření na polích nás může připravit o vodu. Česká republika a naše lesy jsou prameništěm celé řady řek. Když nebudeme mít funkční lesy, nebudeme mít ani vodu a voda je základ života.

Kromě toho, že jste v představenstvu a spoluvlastníte DYAS.EU, jste také aktivní ve společnostech Aclesia a Perperuna ECO, zabývající se těžbou, dopravou a obchodem s dřívím. Jaké je vaše hodnocení současného stavu na trhu s dřívím a jaká je vaše prognóza vývoje?
Když jsem zvažoval kandidaturu do čela LDK, byly mé zkušenosti z různých částí našeho oboru jedním z důvodů, proč jsem si myslel, že to má smysl. Mám částečně zkušenosti se zpracováním dříví, lesním hospodářstvím, dnes už mám i slušnou manažerskou zkušenost. Zkušenost mám i s rolí mediátora, zprostředkovatele toku informací k lesníkům, dřevařům, ale i k široké veřejnosti. A jak jsem již říkal, žádná z forem mého podnikání není tak velká, aby se někdo z branže cítil ohrožen mým střetem zájmů. Když se vrátím k vaší

otázce – v nejbližších letech nás asi žádné dobré zprávy nečekají, a to ani v oblasti zpracování dřeva. I my jako zpracovatelé bukové kulatiny jsme měli v posledních letech na podzim nedostatek dříví, protože kapacity byly soustředěny na těžbu smrku. Navíc se kromě našich oborových problémů obávám i globálních komplikací, hlavně v podobě zpomalující se ekonomiky, minimálně v Evropě.

Působíte také na Slovensku. V čem vidíte hlavní rozdíly v přístupu ke kalamitě mezi Českem a Slovenskem?
U nás jsou lidé často přesvědčeni, že na Slovensku věci řeší mnohem lépe než v Čechách, a na Slovensku jsou zase přesvědčeni, jak my máme všechno jednoduché, že jsme se se vším správně vypořádali. Situace v Čechách je horší v tom, že máme víc jehličnatých lesů, často v nižších nadmořských výškách. Slováci to mají jednodušší v tom, že mají více než polovinu listnatých dřevin a vysoké hory. Oni se na to dost spolehli a na rozdíl od České republiky, kde jsou na kalamitu alespoň nějaká řešení, postupy a kapacity, jsou v tomto směru Slováci ještě poměrně pozadu a nepříjemná překvapení je teprve čekají.

V loňském roce bylo u nás vytěženo celkem 26 mil. m³ dříví, z toho zhruba 23 mil. m³ bylo kalamitní dříví. Domníváte se, že se letos podaří tyto objemy ještě navýšit? Kde vidíte hranice odbytu, resp. zpracování dříví?
Nové nebo vznikající kapacity v oblasti těžby a zpracování dříví v našem blízkém okolí nevidím. Na tyto situace většinou dobře reagují malí a střední zpracovatelé, ale těch u nás tolik není. Velké firmy, které jsou navázány svým prodejem, velmi často exportem na světové trhy, mají možnosti omezené. Dříví se prostě v nejbližší době bude asi prodávat špatně, protože nebude kam.

Měl by ve stabilizaci trhu sehrát nějakou roli stát? Pokud ano, v čem konkrétně?
Můj osobní názor je, že by stát mohl pomoci financováním uskladnění vlákninového dříví do doby, než se objeví kapacity na jeho energetické využití. Jsou plánovány, ale již i dokončovány kapacity, které počítají s tím, že budou vyrábět energii ze dřeva. Státu by se, dle mého názoru, vyplatilo dříví koupit s tím, že následně půjde prodat, možná za podobné, ne-li lepší peníze, protože cena energie půjde zřejmě nahoru.

Příležitostí v odbytu dříví je Čína. Poptávka v Číně patrně vzroste i v důsledku rozsáhlých požárů na Sibiři, kde je Čína hlavním odběratelem často i nelegálně vytěženého dříví. Může LDK s odbytem dříví do vzdálenějších destinací nějak pomoci? Vidíte nějaké další varianty odbytu, využití kalamitního dříví?
Čína určitě potřebuje víc dřeva, než které jsme schopni v České republice vyprodukovat, ale to omezení je dáno logistikou. Je to velká vzdálenost a přepravní kapacity jsou historicky používány na jiné zboží. Možnosti odbytu do Číny odhaduji až na jednotky milionů kubíků, ale tento prostor se v rámci světového obchodu může kdykoli významně zmenšit. Na politickou nebo lobbistickou pomoc v této oblasti nemá dnes LDK nástroje.

Považujete dosavadní kroky vlády a Ministerstva zemědělství dnes již spíše ke zpomalení kůrovcové kalamity za adekvátní?
Myslím, že se zaspal zejména začátek boje s kalamitou, a i v tento okamžik se domnívám, že má ministerstvo i vláda k dispozici více nástrojů, než které aktivně používají, takže odpověď na vaši otázku je, že kroky státu stále ještě neodpovídají závažnosti situace.

Když jste říkal „více nástrojů", dokážete nastínit, jak nástroje máte na mysli, které by mohl stát ve vztahu k vlastníkům, správcům lesů efektivně využít?
Není nutné vymýšlet nové věci, stačí se podívat do blízkého zahraničí, jako je Rakousko a Německo, kde se dotace, opatření a pomoc vlastníkům lesů již realizovaly. Asi nemá smy-

sl dnes dotovat konkrétní kubík dřeva, spíš je třeba pomoci vlastníkům a správcům lesa v obnově lesa budoucího, k jeho ochraně, abychom nepřišli o funkce lesa do budoucna.

Myslíte si, že se dalo současné kalamitě předejít?
Věci se téměř vždy dají udělat lépe. Proto si myslím, že se této kalamitě nebo alespoň jejímu rozměru dalo předejít a stejně tak se dá i nepříznivý budoucí vývoj ovlivnit k lepšímu. Za minulého vedení Lesy ČR příliš dlouho váhaly s připuštěním problému a ten se najednou ukázal tak velký, že nešel standardně řešit. Není to až tak zločinné, jak to vypadá, protože když se dnes podíváme do zahraničí, do Rakouska, Německa, lesníci jsou zaskočeni prudkým nástupem kalamity podobně jako u nás. Rychlý rozvoj kalamity nás překvapil na Moravě, ale v dalších oblastech jsme v tomto směru v podstatě všichni zaváhali. Proto si myslím, že to šlo udělat lépe.

Trochu to zní, jako byste nejvýznamnější měrou přisuzoval počátek kalamity Lesům ČR…
Lesy České republiky jsou největším správcem lesů a měly a mají díky tomu na stav našich lesů velký vliv. Nejsou v tom ale samy, vinu nese celá naše lesnická komunita. Lesnický stav prostě podcenil razanci a rychlost nástupu kalamity. I dnes vidíte, že vítr hodí kůrovce doprostřed porostu a lesníci, kteří si mysleli, že u nich se to nemůže stát, protože mají lesy v pořádku, jsou najednou v šoku, jak rychle se kalamita rozvíjí.

Stále větší roli se v přístupu k lesům snaží získat různé ekologické organizace, obviňující lesníky z nadměrného zastoupení smrku, zasahování v různých oblastech zvýšené ochrany přírody atp. Jak tyto aktivity vnímáte a jak bychom na ně jako lesníci měli reagovat?
Jedním z cílů Lesnicko-dřevařské komory je informovat veřejnost o tom, co se v lesích děje nebo proč a co se děje se dřevem, které se v lesích vyprodukuje. Dnes se celá řada neodborníků a laiků bez patřičných zkušeností a znalostí snaží komentovat jakousi část lesnictví vytrženou z kontextu a navrhovat na základě svých pocitů a dojmů, nikoli faktů, svá řešení, která většinou následně povedou ke zhoršení situace. Vnímám, že jsou tady zájmové skupiny, včetně ekologických organizací, které mají své představy, práva, požadavky, ale jsou tady i jiné zájmové skupiny, které užívají les a které do toho také mají co říct. Pak jsou tady lesníci, kteří by měli být těmi odborníky, již rozhodnou o tom, jak nejlépe přání a představy těchto zájmových skupin převést do hospodaření v lese tak, aby byli všichni spokojeni, lesy plnily své funkce a byly krásné. A nesmíme zapomenout ani na vlastníky lesů, jejichž pozice by měly být rovněž posíleny.

Ať již kalamitu zpomalíme, či nezpomalíme, čeká nás období „pokalamitní" obnovy a pěstování lesů. Jak si představujete optimální budoucí pěstování lesů?
Dlouhodobě říkám, že dnes nikdo ze zpracovatelů nepotřebuje tlusté dříví. Jeden z důvodů, proč se kůrovci tak dobře dařilo a daří, jsou právě přestárlé porosty, které hůře odolávají stresu, tedy i suchu a kůrovcům. Očekávám, že do budoucna bude doba obmýtí kratší, dříví bude tenčí, protože máme technologie, které dřevo umí slepit nebo využít, aniž by to musely být mohutné mnohakubíkové stromy pěstované neefektivními způsoby. Nesouhlasím s tím, že naši předci udělali chybu v tom, že sázeli smrk. Ani s tím, že smrk patří nad 1 000 metrů nad moře. Zřejmě jsou oblasti, kde už je smrk špatně, ale stále je to biologicky i technicky zajímavá dřevina a osobně si myslím, že do české krajiny patří a bude patřit i v budoucnu. Navíc výzkumy prokázaly, že produkční optimum smrku se nachází od dubové bučiny až po ty tisícimetrové výšky. Takto smrk vyvinula příroda, nikoliv člověk. Takže smrk je stále správná dřevina. A to si dovoluji říci z pohledu zpracovatele, který zpracovává téměř výhradně buk.

Kde vidíte hlavní rizika zhoršování ekonomické kondice vlastníků lesů a jeho dopady do budoucnosti?
Lesy byly v minulosti vnímány jako dlouhodobý majetek s nízkým, ale stabilním výnosem. Je třeba si přiznat, že ceny dříví před kalamitou byly poměrně vysoké, takže rozumní vlastníci měli možnost si část peněz odložit na horší časy. V lese to je tak, že někdy je dříví málo, někdy moc, někdy ho musíte nabízet, někdy musíte prosit, aby si ho někdo koupil. Teď jsou hodně špatné časy. Po deseti letech je cena jehličnaté kulatiny nižší než listnaté. Osobně jsem v tomto směru ale optimista, ono se to zase otočí. Po špatných časech přichází ty dobré, po těch dobrých ty špatné. Když hospodaříte v časovém měřítku 80–100 let, musíte s tímto počítat.

Přežijí tento výkyv vlastníci lesů?
Mnozí přežijí, někteří se rozhodnou lesy prodat. Zejména u malých vlastníků lesa, kteří mají například jen stejnověký kousek lesa, dochází k těžké situaci, protože praděda zasadil, děda pěstoval, otec se těšil na to, jak budou vnuci sklízet, a vnuci nesklízejí – postihla je tato katastrofa, kdy cena za dříví mnohdy nezaplatí ani peníze na obnovu lesa. A tito vlastníci, navíc třeba ještě bez vztahu ke konkrétnímu místu, se možná rozhodnou, že les prodají. Les nikdy neměl vysoký výnos, ale měl ho v dlouhodobém kontextu stabilní, proto bych neočekával žádnou masivní vlnu prodeje.

Sekundární příčinou problémů vlastníků lesů je cenová politika zpracovatelů dříví daná převisem nabídky nad poptávkou. V některých případech dochází u vlákniny k výkupu pod cenou nákladů na těžbu. Jak tuto cenovou politiku zpracovatelů jehličnatého dříví hodnotíte?
Využívají možnosti, které jim dává trh. Využívají i toho, že jsou na trhu různé subjekty s různým typem vlastnictví a odpovědností k majetku. Rozehráli hru, která jim umožňuje cenu tlačit extrémně dolů. Nic z toho nezůstane bez odezvy. Proces registrují i vzdálení zákazníci řeziva a výrobků ze dřeva a i oni tlačí na to, aby ceny řeziva klesaly. V jeden okamžik ale bude dříví nedostatek a zpracovatelé budou muset zase nabídnout vysoké ceny.

Když vznikne převis nabídky buku na trhu, budete postupovat stejně?
Rozhodně budeme postupovat stejně, legitimně využijeme všech svých možností (smích). Pořád se ale budeme chovat slušně. Naši stávající dodavatelé vědí, že se snažíme do lesa dát vše, co nám ekonomika umožní a co nám hlavně umožní zase naši zákazníci. Naše chování je tedy řízeno dlouhodobou strategií, tak aby dodavatelé bukové kulatiny měli jistotu, že ji k nám prodají nejlépe. Dobrá, souhlasím s tím, že dnes se takto všichni zpracovatelé nechovají.

Ať neskončíme negativně – na co se v oboru těšíte?
Určitě bych si přál, aby se celý náš resort do budoucna choval a vystupoval jednotněji, to nám dnes opravdu chybí a je to jedna z věcí, o kterou se pokusím. Nejvíc se těším, až budeme dostávat dotace za emise skleníkových plynů, zejména oxidu uhličitého, až se počasí otočí a bude přicházet doba ledová a my budeme muset oteplovat planetu. To by mě asi bavilo nejvíc.

Děkuji za rozhovor (20. 8. 2019), Jan Příhoda, převzato z časopisu Lesnická práce

NOVĚ ZVOLENÉ VEDENÍ LESNICKO-DŘEVAŘSKÉ KOMORY ČR

Předsednictvo:
Ing. Jan Václavík – předseda
Ing. Libor Strakoš – místopředseda
Ing. Ivo Klimša
Ing. Jan Téra
Ing. Andrea Pondělíčková

Dozorčí rada:
RNDr. Vladimír Veselý – předseda
Ing. Ivan Ševčík
Ing. Ondřej Vybíral

LESNICKO – DŘEVAŘSKÁ KOMORA ČR

KOMORA JE ZAPOJENA DO PROJEKTU FOX (FOOD IN BOX)

TENTO PROJEKT JE ZAMĚŘEN NA NALEZENÍ MODERNÍCH ZPŮSOBŮ FAREMNÍHO ZPRACOVÁNÍ A BALENÍ OVOCNÝCH A ZELENINOVÝCH PRODUKTŮ TECHNOLOGIEMI 21. STOLETÍ, V MOBILNÍ KONTEJNEROVÉ FORMĚ, DOSTUPNÉ I PRO MENŠÍ FARMÁŘSKÉ SPOLKY. OFICIÁLNÍM STARTEM 54 MĚSÍCŮ TRVAJÍCÍHO PROJEKTU FOX („INNOVATIVE DOWN-SCALED FOOD PROCESSING IN A BOX"), V NĚMŽ JE ZAPOJENO 25 PARTNERŮ Z OSMI ZEMÍ (NĚMECKO, NIZOZEMÍ, BELGIE, DÁNSKO, ŠPANĚLSKO, POLSKO, SLOVINSKO, FRANCIE A ČESKÁ REPUBLIKA, BYL 1. ČERVEN 2019. ČESKOU REPUBLIKU ZASTUPUJE VÝZKUMNÝ ÚSTAV POTRAVINÁŘSKÝ PRAHA, SPOLEČNOST MLADÝCH AGRÁRNÍKŮ ČR, TOMÁŠ IGNÁC FENIX A NEBO SADY TUCHORAZ, SPOL. S.R.O.

Jedná se o projekt financovaný z programu HORIZON 2020, projektového čísla 817683, tématu výzvy SFS-16-2018 v koordinaci Deutsches Institut Fur Lebensmitteltechnik se sídlem v Bruselu. Německý institut pro potravinářské technologie DIL se zabývá řadou aktivit, strukturou se dělí na platformu k bezpeČnosti potravin, nutriČních vlastností potravin, automatických technologií a inovace výrobků. DIL je velmi aktivní a úspěšný v partnerství i vedení evropských projektů. V současnosti se jedná o dvě desítky projektů napříč zemědělským a potravinářským odvětvím („Delaying Fat Degradation, Optimalisation of the Stirring Process, Vegan Sausages, Entowaste, ProJuice, Regional Research Funding, Meat Hybrid, Biochar as an Additive to Livestock-Feed, Minced Meat and Ground Meat Products, Texturing Mechanismus, Dry Baking Rye Bread, Formation of Gloss, Minimisation of Mineral Oil Components, Targeted Grinding of Sugar Particles, Fat Bloom Prediction for Filled Chocolate, Gentle Surface Decontamination, Meat Starter Cultures, OptiDryBeef, Entomofood, Entowaste, Prove Proteins of Vegetable Sources, Berry4Net atd.).

Celkový rozpočet projektu kalkuluje se sumou 7 065 223 euro a je ze 100 % hrazeným grantem EK, respektive výzkumnou agenturou EK, Research Executive Agency.

Jedinečný přístup FOX bude zkoumat a vyvíjet inovativní, malé technologie v mobilních jednotkách pro malé a střední podniky a zemědělce pro komoditu ovoce a zeleniny. To pomůže stimulovat přechod od centralizovaného průmyslu k regionálním centrům, které pracují s inovativní, flexibilní a udržitelnou technologií založenou na sezónnosti a poptávce. Tímto způsobem FOX splňuje očekávání malých potravinářských podniků na inovativní řešení zpracování, technicky a ekonomicky proveditelných řešení, která také zohledňují potřeby potravinového řetězce a spotřebitelů. Spotřebitelé očekávají potraviny, kterým mohou důvěřovat, jsou přirozené.

FOX se zaměří na mírné technologie zpracování: nízkoteplotní sušení, mírnou extrakci, mírnou konzervaci s pulzním elektrickým polem nebo vysokotlakou, inovativní úpravu a balení a rychlé testování kvality. Touto unikátní metodou budou produkty z ovoce a zeleniny vyráběny s vynikající fyzickou a nutriční kvalitou a přispějí k zdravější výživě člověka. Budou zkoumány procesy FOX (cíl TRL 5–6) a demonstrovány v šesti evropských modelových regionech a sedmi přidružených partnerských regionech (pouze demonstrace) – s významným pěstováním ovoce a zeleniny (konvenční a organická výroba).

Potenciál metody „Per Food Circle" (= zpracovatelská jednotka FOX ve specifickém regionu) pro nové podnikání bude využit a současně strategie budou navrženy tak, aby zapojily spotřebitele do procesů vývoje produktů. Hodnotit se bude vliv přístupu FOX na životní prostředí, podnikání, lidi a jejich zdraví a stane se vývojovým nástrojem. Dopady výsledků z FOX projektu na životní prostředí, obchod a zdraví budou sloužit jako vstupní data pro vývojové etapy projektu i přip. navazující projekt. S cílem zpropagovat metody FOX projektu malých technologií pro regionální potravinové systémy bude zřízena celoevropská zájmová skupina malých zpracovatelů potravin, která bude rovněž podporovat dialog s cílem dosáhnout budoucích politických doporučení. Vypracovány budou pokyny a cílená komunikace pro každou technologii za účelem oslovení potenciálních uživatelů (cca 2 000 společností).

AK ČR plní svou roli ve čtyřech pracovních balíčcích z celkových jedenácti. Jedná se o WP 5, 6, 8 a 9. K nejvýznamnějším aktivitám bude patřit vedle diseminace a šíření výstupů z projektu ve 42. měsíci běhu projektu analýza k zapojení spotřebitelů za Středočeský kraj nebo organizace mezinárodního workshopu ve 39. měsíci k dispozičním výstupům a doporučením z projektu.

V rámci aktivit WP 8 vydá vedoucí pracovního balíčku ve spolupráci s koordinátorem a AK ČR dva letáky, zhotoví 7 PR videí, založí projektové stránky na sociálních sítích Facebook, Twitter a bude nést plnou odpovědnost za kompilaci a realizaci komunikačního plánu projektu. K tomu bude příslušet založení konsorcia malých zpracovatelů zemědělské produkce (IG-SSFP), koordinace se zapojením i mimoprojektových národních evropských federací potravinářského a zemědělského průmyslu (Řecko, Francie, Itálie apod.) s následnou jejich účastí na seminářích, pracovních skupinách projektu apod., organizace tří evropských seminářů, demonstrace celkem 12 regionálních seminářů v lokálních jazycích, individuální demonstrace v ne/partnerských MSP, diseminace a šíření znalostí, poznatků z praxe, tvorba diseminačního plánu, toolboxu atd.

V příštích třech letech se AK ČR bude věnovat spolupráci s ovocnářskými a zelinářskými instituty a spolky tak, aby mohla následně vyhodnotit specifika a potřeby malých a středních farem při zpracování jejich vlastní produkce a uvádění na trh. Neméně důležitou součástí naší práce na výzkumu v rámci projektu je určení trendů a směřování poptávky spotřebitelů směrem k originálním, zdravým a kvalitním potravinám, jejich vyhodnocení a zapracování do celkového konceptu, což je pro nás v projektu dominantní výzvou.

Bližší informace https://cordis.europa.eu/project/rcn/223215/factsheet/en.

Úřad AK ČR

S námi dosáhnete lepších výsledků.

Kdo nezaseje, nesklidí.

Pomůžeme vám dobře hospodařit.

Nabízíme předfinancování přímých plateb bez zástavy majetku, investiční úvěr na půdu, modernizaci výroby či zemědělské techniky a pomůžeme vám se zhodnocením dočasně volných finančních prostředků.
Pro více informací nás kontaktujte:

Martin Potůček, +420 602 328 676,
martin.potucek@unicreditgroup.cz

Michal Červinka, +420 601 572 338,
michal.cervinka@unicreditgroup.cz

www.unicreditbank.cz/web/firmy/zemedelstvi

Jednou jste dole, jednou nahoře.
S námi zvládnete obojí.

Vítejte v UniCredit Bank

ZE STROMU PŘÍMO NA TALÍŘ

PRÁVĚ TEĎ DOZRÁVÁ MNOHO DRUHŮ OVOCE, KTERÉ LÁKÁ NÁŠ MLSNÝ JAZÝČEK. NAVÍC DÍKY LOKÁLNÍM ZDROJŮM SE K NÁM DOSTANE OVOCE ČERSTVÉ A PLNĚ VYZRÁLÉ. ŽNĚ PAK MUSEJÍ MÍT TI, KTEŘÍ SI PĚSTUJÍ OVOCE NA VLASTNÍCH ZAHRÁDKÁCH NEBO MAJÍ MILÉ SOUSEDY, KTEŘÍ SE S NIMI ROZDĚLÍ. LETNÍ RECEPTY V ČLÁNKU MAJÍ SPOLEČNÉ DVĚ VĚCI – MÍSTNÍ SUROVINU A MÁK, KTERÝ SE NYNÍ TAKÉ SKLÍZÍ.

MERUŇKOVO-MAKOVÝ DŽEM

Sklizeň meruněk a broskví je v plném proudu. Ze sladkého ovoce upečete výborné koláče, můžete je zamrazit, destilovat, usušit nebo z nich připravit džem. S vrchovatou lžící máku pak bude tahle džemová dobrota chutnat ještě lépe. Vyzkoušejte a posuďte sami.

Recept:
(5 skleniček – 45 minut)
- 1,5 kg vypeckovaných meruněk
- 500 g želírovacího cukru 3 : 1
- 1 rovná lžíce celého máku nebo dle chuti

Očištěné a vypeckované meruňky pokrájejte, vložte do hrnce, přidejte želírovací cukr a pomalu přiveďte k varu. Lehce vařte asi pět minut a přitom sbírejte bílou pěnu. Po pěti minutách pomalého varu stáhněte hrnec z ohně, přidejte celý mák a opatrně vmíchejte. Hotovou marmeládu naplňte do sterilizovaných, suchých sklenic, zavíčkujte a otočte na deset minut dnem vzhůru. Skladujte v lednici a do jednoho měsíce snězte. Meruňkovo-maková marmeláda je ale tak dobrá, že vám stejně tak dlouho v ledničce nevydrží.

Tip: Na džem vždy používejte dokonale zralé, ale nenahnilé ovoce. Místo modrého máku můžete vyzkoušet i bílý, který má oříškovou chuť. Mák se hodí i do švestkové marmelády.

MAKOVÉ PALAČINKY S TVAROHEM A VIŠNĚMI

Višně jsou lehce kyselejší než klasické třešně, ale se sladkým tvarohem a makovými palačinkami bude chuť dokonalé vyvážená a vy si tak naplno vychutnáte svěží letní dezert.

Recept:
(4 osoby – 30 minut)
- 2 vejce
- 500 ml mléka
- 100 g mletého máku
- špetka soli
- 200 g hladké mouky
- 250 g tučného tvarohu
- 100 ml mléka
- 3–4 lžíce moučkového cukru
- 400 g višní

Z celých vajec, mléka, máku, mouky a soli umíchejte řídké těsto a dejte odpočívat asi na 15 minut do lednice. Poté těsto nabírejte naběračkou a smažte na rozpáleném oleji z obou stran. Makové palačinky ozdobte tvarohem, který jste si smíchali s mlékem a moučkovým cukrem. Vše nakonec dozdobte vypeckovanými višněmi a moučkovým cukrem.

Tip: Palačinky můžete lehce posypat sušenou levandulí nebo hoblinkami čokolády.

MATCHA ZMRZLINA S OSTRUŽINAMI A MÁKEM

Při přípravě domácí zmrzliny se rozhodně nevyplatí šetřit na ingrediencích. Zmrzlina se zeleným čajem, banánem, ostružinami a mákem je osvěžující a plná energie. Připravte si takovou „zmrzlinovou bombu" i doma.

Recept: (6 osob – 15 minut + 6 hodin na zmražení)
- 3 banány
- 150 ml smetany ke šlehání
- 1 lžíce cukru moučka
- 8–12 g matcha čaje
- 100 g přes noc namočeného máku v celku
- hrst ostružin

Veškeré ingredience kromě máku a ostružin smíchejte ve výkonném robotu. Směs vlijte do formiček na nanuky (nechte od okraje alespoň 4 cm) a do každé formičky sem tam zamáčkněte pár ostružin. Hotové nanuky vložte do mrazáku a nechejte zhruba hodinu tuhnout. Po hodině nanuky vyjměte a dosypejte formičky makovými semínky, uhlaďte a vložte zpět do mrazáku. Po pár hodinách v mrazáku můžete podávat.

Tip: Místo ostružin můžete použít i jiné sezónní ovoce.

Pro makové recepty používejte čerstvý kvalitní mák, nejlépe takový, který je označen Českou cechovní normou. Více informací o naší české tradiční plodině a další makové recepty najdete na www.nasmodrymak.cz.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
AGRÁRNÍ KOMORA České republiky
Český modrý mák z.s.

Projekt „Náš modrý mák" je spolufinancován z prostředků Ministerstva zemědělství ČR a za spolupráce spolku Český modrý mák a Agrární komory ČR.

RECEPT Z MLÉKA, KTERÝ POTĚŠÍ

S PROJEKTEM „NASKOČ NA MLÉČNOU VLNU" PŘINÁŠÍME ZAJÍMAVÝ RECEPT, KTERÝ POTĚŠÍ SVOU JEDNODUCHOSTÍ A ZÁROVEŇ SE JEDNÁ O POKRM, KTERÝ MŮŽETE PŘIPRAVOVAT SE SVÝMI DĚTMI. MLÉKO A VÝROBKY Z NĚJ JSOU JEDNÍM Z NEJBOHATŠÍCH ZDROJŮ VYSOCE KVALITNÍCH BÍLKOVIN, KTERÉ OBSAHUJÍ NENAHRADITELNÉ AMINOKYSELINY.

„Mléko je hlavním zdrojem vápníku pro zdraví našich kostí. Obsahuje zdraví prospěšné tzv. probiotické mikroorganismy. Z minerálních látek se jedná o vápník, hořčík, sodík, draslík, fosfor, chlor, železo, měď, zinek, selen, jód. V mléce se nacházejí jak vitamíny, které jsou rozpustné v tucích (A, D, E, K), tak i vitaminy skupiny B," říká prof. RNDr. Jan Krejsek, CSc.

POHANKOVÝ PIŠKOT S MALINOVÝM KRÉMEM

Potřebujeme (6 porcí):
- 4 vejce
- 40 g krystalového cukru
- 40 g pohankové mouky
- 20 g kakaa
- 20 g kokosu
- 3 lžíce oleje
- ½ balíčku kypřicího prášku
- 2 tvarohy ve vaničce
- 2 kelímky Cottage
- Dvě hrsti malin
- Na ozdobení lístky máty

Postup:
Z vajec vyšleháme zvlášť bílky a zvlášť žloutky. Bílky do pevné pěny, kterou pak odložíme stranou do misky. Žloutky vymícháme s cukrem a olejem, poté postupně vsypeme pohankovou mouku, kakao a kokos. Nakonec opatrně vmícháme sníh z bílků. Hotové těsto nalijeme na silikonovou podložku nebo pečicí papír a upečeme jako piškotový plát. Na 180 °C pečeme zhruba deset minut. Upečený plát necháme vychladnout a poté vykrájíme na kolečka podle velikosti a typu sklenic. Tyto kolečka umístíme na dno připravených sklenic. Poté přidáme vrstvu krému, který získáme smícháním tvarohu, Cottage a rozmačkaných malin. Ozdobíme zbylými malinami a mátou.

MINERÁLKY DŘÍVE A DNES

VE VZPOMÍNKOVÉM PUTOVÁNÍ ZA POTRAVINAMI NAŠEHO MLÁDÍ SE VYPRAVÍME ZA PŘÍRODNÍMI POKLADY ČESKÉHO A SLOVENSKÉHO PODZEMÍ. BUDEME SE VĚNOVAT MINERÁLNÍM VODÁM. TĚCH NYNÍ PIJEME VÍC NEŽ KDYKOLI PŘEDTÍM. ALE POZOR, DEFINICE MINERÁLKY JE DNES MÉNĚ PŘÍSNÁ, NEŽ TOMU BYLO PŘED VSTUPEM DO EU.

Kdo by se nechtěl dožít vysokého věku v dobrém zdraví a kondici. A tak mnozí – také pod vlivem reklamy – kupují drahé minerální doplňky stravy. Přitom pití minerálních vod nás přijde levněji, a navíc ještě uhasíme žízeň.

Sortiment minerálek v obchodech je pestrý, za což vděčíme tomu, že Česká republika má ve svém podzemí bohaté zdroje přírodních minerálních vod. Škoda, že po rozdělení Československa už se mezi nyní samostatnými státy nevyměňují dříve oblíbené značky minerálek. Tak třeba v pražských supermarketech se dá běžně koupit francouzská voda Perrier, ale slovenská Santovka se vidí takřka výjimečně. A tak si Santovku kupuji jako suvenýr do Čech u nádražního stánku v Bratislavě při občasných cestách za příbuznými na Slovensko.

Zavzpomínejme tedy na stránkách našeho časopisu, jaké minerálky jsme pili v dobách Československa. Připomeneme si v této souvislosti i to, jaké nároky na složení musely minerálky splňovat tehdy a jaké musí splňovat nyní. Nahlédneme také do statistik spotřeby minerálních vod v průběhu let.

K pití i léčbě

K cenným kouskům mého osobního archivu patří stolní kalendář z roku 1965, který vydaly tehdejší Československé státní lázně. Lázeňský kalendář má pro každý týden v roce stručné pojednání o některých českých nebo slovenských lázních. Obsahuje tedy 52 nejvýznamnějších lokalit, které by tehdejší lázeňský švihák neměl vynechat. Jenomže to se během jednoho lidského života stihnout nedá. Naproti tomu ochutnat tamní léčivé vody bylo možné zvládnout vcelku bez problému, jelikož se mnohé prodávaly v obchodech. Dodejme, že ne všechny lázeňské vody byly určené k pití. Některé sloužily ke koupelím. Ne každá minerálka se také stáčela do lahví a prodávala. A tak k výrobě minerálních vod, to znamená k jímání a plnění do lahví, sloužilo tehdy v roce 1965 celkem 32 zdrojů, které byly soustředěny do 21 zřídelních závodů na území celého československého státu.

V lahvích na trh přicházely jednak léčivé minerální vody, jednak stolní minerální vody. V kalendáři se doporučovalo, aby se o užívání léčivých minerálek každý raději nejdřív poradil s lékařem. Stolní minerálky byly „lahodným a osvěžujícím" nápojem dětí i dospělých zejména po ochucení ovocným sirupem.

Stolní zčásti zvodnatěla

Za léčivé i stolní minerálky se tehdy považovala jen taková voda, která obsahovala alespoň gram rozpuštěných tuhých látek v kilogramu vody. Tento požadavek platil až do roku 2001, a to jak v České republice, tak na Slovensku. Poté musely oba státy své předpisy přizpůsobit unijním. A ty už pro stolní minerálku připouštěly podstatně nižší obsah rozpuštěných pevných látek, než jsme byli zvyklí. Odborníci tvrdí, že minerálkou tak vlastně může být

každá voda vytěžená z podzemí bez ohledu na stupeň její mineralizace. Podmínkou je, že voda bude z certifikovaného uznaného zdroje. Pro srovnání, za stolní minerálku lze v současnosti považovat i takovou vodu, která má v litru méně než 50 miligramů rozpuštěných pevných látek. Před rokem 2001 to muselo být nejméně tisíc miligramů rozpuštěných pevných látek v litru vody. A to už je rozdíl.

Těžké rozhodování

Několik let nato přišla další změna, rovněž ke škodě spotřebitele. U stolních minerálek už výrobce nemusí povinně uvádět hodnocení obsahu rozpuštěných pevných látek. Na obalu se sice i nadále musí uvádět množství konkrétních minerálních látek ve stolní vodě, z toho ale běžný konzument těžko vyhodnotí, zda je těchto látek hodně, nebo málo, případně tak akorát.

Tento orientační údaj, tedy hodnocení obsahu rozpuštěných pevných látek v minerálce, už není povinný. Záleží tedy jen na ochotě výrobce, zda uvede, že je minerálka bohatá na minerální soli (nad 1 500 mg/l), anebo jich má nízký obsah, což je méně než 500 miligramů v litru, případně že jde o vodu s velmi nízkým obsahem minerálních látek (méně než 50 mg/l). Přitom právě takové hodnocení usnadňuje lidem rozhodnout se, zda určitá minerálka je pro něj tou nejvhodnější. Dodejme, že rovněž ke škodě věci z hodnocení zcela zmizela před tím platná kategorie středně mineralizovaných vod, což jsou stolní minerálky s obsahem 500 až 1 500 miligramů pevných látek v litru.

Voda jako lék

Kdo příliš nevěří na pilulky, injekce a chirurgické zákroky, dává přednost minerálním vodám pro léčebné využití, jak se dnes označují přírodní léčivé minerální vody. Pro ty stejně jako dříve platí, že musejí obsahovat nejméně gram rozpuštěných pevných látek v litru vody, anebo nejméně gram rozpuštěného oxidu uhličitého v litru. Připomeňme, že oxid uhličitý obsahují v různém množství všechny české i slovenské minerálky. Příznivý účinek přirozeně se vyskytujícího oxidu uhličitého v minerálkách spočívá v tom, že prokrvuje žaludeční sliznici a zvyšuje vylučování trávicích šťáv. Za minerálku pro léčebné využití se také považuje voda, která má u výběru teplotu vyšší než 20 stupňů Celsia, anebo radioaktivitu radonu nad 1,5 kBq/l, případně obsahuje jiný pro zdraví významný chemický prvek. Jde-li o vodu z uznaného zdroje, lze ji využít k prevenci a léčbě různých nemocí.

Na Slovensku se pijí více

Autoři Lázeňského kalendáře si v roce 1965 mezi řádky posteskli, že českoslovenští občané stále nedoceňují pití minerálek. „Vzhledem k velkému zdravotnímu významu přírodních minerálních vod by bylo třeba, aby se tohoto přírodního bohatství pro zdraví našeho obyvatelstva využívalo daleko více," uvádí se v kalendáři. V tomto případě jejich přání padlo na úrodnou půdu. Spotřeba minerální vody postupem let pravidelně rostla a v současnosti je vyšší než kdykoli předtím. Posuďte sami. Ve Statistické ročence Československé socialistické republiky z roku 1989 (taktéž součást mého archivu) se v kapitole o spotřebě nejdůležitějších druhů potravin uvádí také spotřeba minerálních vod. Poslední data zmíněné ročenky jsou z roku 1987, kdy spotřeba na každého obyvatele České republiky činila 12,7 litru, zatímco na Slovensku to bylo 23,9 litru minerálky. O čtyřicet let později, tedy v roce 2017, ze kdy jsou poslední dostupná data, se v Česku vypilo na hlavu už 55,3 litru minerálních vod. Na Slovensku to bylo dokonce 80 litrů.

Slovenský údaj je poněkud zkreslen tím, že u našich sousedů šlo o souhrnnou sumu spotřeby vody jak minerální, tak i pramenité. Nelze tedy rozlišit, kolik z oněch 80 statistických litrů činila samotná minerálka. Pravdou ale zůstává, že na Slovensku se tradičně pilo více minerálky než v Čechách. Například v roce 1975, ze kdy jsou nejstarší dochované statistické údaje, se na Slovensku vypilo v průměru 20,2 litru minerálky na obyvatele, zatímco v Česku to bylo 13,2 litru.

Alice Olbrichová

POVÍDÁNÍ PRO KARKULKY

V POSLEDNÍ DOBĚ, ZEJMÉNA OD DEVADESÁTÝCH LET MINULÉHO STOLETÍ, SE O NĚKTERÝCH OBCÍCH ZAČALO VÍCE MLUVIT, A TO V SOUVISLOSTI S NEBEZPEČÍM VÝSKYTU VLKŮ, O NICHŽ SE MYSLELO, ŽE JSOU NENÁVRATNĚ PRYČ. PŘEDEVŠÍM TO BYLO VALAŠSKO, KDE VLCI SKUTEČNĚ ZADÁVILI HOSPODÁŘŮM MILOVANÉ OVCE, A Z TÉTO OBLASTI BYLA NEJVÍCE TÍMTO NEBEZPEČÍM POSTIŽENA OBEC STARÉ HAMRY, KTERÁ BYLA JIŽ DŘÍVE ZNÁMÁ DÍKY BEZRUČOVÝM SLEZSKÝM PÍSNÍM.

Vlk znovuobjevený

Vlk (Canis lupus) je největší evropskou psovitou šelmou. Žije buď samotářsky, nebo ve smečkách. Jako lovec je proslulý rychlostí, pohyblivostí a záludností. Za jedinou noc dokáže při slídění za kořistí urazit až sto kilometrů. Objevuje se jako démon, není proto divu, že žádná šelma není tak hojně zastoupena v pověstech, říkadlech a pohádkách a lidové fantazii jako právě toto zvíře.

Při vzpomínce na dětství a kouzelný svět pohádek se snad každému vybaví pohádka o Červené karkulce. Děsivý dětský pocit, zvýšený ještě působivějším obrázkem zubatého vlka, zůstává v paměti. Samozřejmě skoro všechny národy mají v literatuře vlka zobrazeného a narativně rozvedeného. Pro příklad nemusíme věru chodit daleko. Právě v Beskydech existovala pověst o tom, jak čarodějnice v podobě bílého vlka potkala šohaje. Ten ji zranil a musel si ji, přeměněnou v hezkou dívku, vzít za ženu. Novomanželka ho však záhy přemluvila k čarodějnickému řemeslu. Není známo, jakou barvou kožichu se honosili novodobí plenitelé stád v beskydských horách a jinde, ale mládenec ze shora zmíněné pověsti prý záhy zemřel, a proto dodnes tam běhá velká bílá vlčice a touží být vysvobozena.

Odkud se vzal?

V některých zemích nese vlk přívlastek jako například „božský lovecký pes, dřevařský pes, šedý lesní nebo divoký pes a nezničitelný pes". O jeho původu se vypráví, že vznikl zhmotněním zlého ducha Ahrimana ze samotného podsvětí. Ve Skandinávii, ale i východoevropských zemích se traduje, že pochází z ďáblova těla. Zcela opačně jiné legendy soudí, že teprve Kristus dal vlkovi dočasný život. V nejstarším světovém eposu o Gilgamešovi se o vlku mluví jako o božském nástroji pro trestání všech a všeho. U Řeků a Římanů byl vlk posvátným zvířetem. Zakladatelé Říma Romulus a Remus byli podle pověsti odkojeni vlčicí. Ve starém Římě se proto konaly vlčí slavnosti – lupercalia, při nichž vycházel průvod z vlčí jeskyně na Palatinu, obešel město a vrátil se zase zpět. Podobně jako Romula a Rema odkojila vlčice i praotce říše turecké nebo jednoho mongolského náčelníka. Ale vězte, že vlk byl rovněž oblíbenou zvěří boha Apollona, který byl nicméně označován jako vlkobijec.

Vlci napomáhali i věštění. Například se usuzovalo, že jaké je počasí ve vlčích měsících, tj. v listopadu a prosinci, takové bude na jaře. Z výskytu vlků nebo ze setkání s nimi lidé předvídali, hlavně myslivci, šťastný, nebo nešťastný průběh očekávané události. Doporučovalo se, aby každý, kdo uslyší vlka výt, si rychle odplivl. Dlouhé vytí oznamovalo něčí smrt. Tak tomu bylo i u nás, ale jak známo, jiný kraj, jiný mrav – potkal-li například vlka Francouz, značí to roztomilou a mnoho slibující návštěvu něžného pohlaví. Vlčí oháňka prý měla čarodějnou moc, neboť kdo ji zakope někde na dvoře nebo pod chlév, zajistí si, že mu vlk nepřepadne dobytek.

Mezi četné doklady, že vlk v našich zemích zdomácněl, patří názvy více než třiceti obcí a četná pojmenování kopců, lesů, údolí, strží a polí, která nějak souvisí s vlkem. Znáte je jistě sami, a tak jen dodejme, že třeba v Přestavlcích se prý zdržovalo přes sto vlků.
Od nepaměti byli vlci všemožně hubeni, protože zle zatápěli lovné zvěři, která v hospodaření panovníka a šlechty představovala důležitou položku v příjmech. Škodili i na volně se pasoucím dobytku. A ještě jedno jim lidé nemohli odpustit – že si při častých válkách navykli na požírání mrtvých na bojištích. Při přemnožení, zejména v zimní nouzi, si troufali pak ve smečkách i na živé. Početné záznamy v matrikách zemřelých v minulých stoletích ovšem neprozrazují, zda oběťmi vlčího řádění byli lidé, kteří jim padli za oběť mimo sídliště zranění a vysílení, nebo zda šlo o zmrzlé nešťastníky, na jejichž mrtvolách potom šelmy ukojily svůj hlad.

Pro vlčí kožíšek

Vlk byl tak nenáviděn, že i v 16. století, kdy myslivost byla výsadou panstva a lovecké možnosti poddaného lidu zůstávaly velmi omezené, směli obyvatelé venkovských usedlostí vlky střílet ze svých chalup a páni je dokonce za to odměňovali. Jak by ne! Vždyť vlčí kožešina byla hledaným oděvním materiálem i na šlechtických sídlech a u měšťanů.
O vlčím nebezpečí v našich zemích svědčí zejména pobělohorské hospodářské instrukce majitelů šlechtických velkostatků. Zajímavě

popisuje způsob a průběh lovu vlků vlastenecký jezuita Bohuslav Balbín: „Na vlky se nastavují jámy, aby tam spadli: otvor jámy je přikryt tenkým a lehkým příkrovem, jakmile naň vlk či liška vkročí, spadne do jámy, jež je zevnitř opatřena kůly a hroty. Rozpomínám se, že když se vlci velmi rozmnožili, konalo se u Pardubic jejich velké pobití. Myslivci za tím účelem vláčeli tamními lesy velkou mršinu: vlci se shlukli ve velkém počtu, chtějíce věděti, kde ji naleznou, byla vláčena na místo nejpříhodnější k čekání, předem upravené, obehnané před tím zčásti hrubšími sítěmi. Zatímco vlci se stahovali k mršině a rvali se o ni, byla sítěmi uzavřena i zbývající část lesa. Myslivci pak z nich 20 uvnitř sítí chytili a usmrtili."

Podle historických pramenů se tito nemilí vetřelci zdržovali v blízkosti našich měst ještě ve 2. polovině 17. století, kdy se naše země pozvedávaly z následků třicetileté války. Tak tomu bylo například v Chrudimi. Městská rada zde v roce 1660, kdy byl nově ustanovenému polesnému vyměřen plat, kromě jiného nařídila, aby mu bylo vypláceno „střelné" za každý kus zastřelené zvěře, a to jmenovitě za skolení vlka jedna kopa krejcarů, divoké kočky a lišky 24 krejcarů. Vrchnost často přímo nařizovala budovat a udržovat vlčí jámy. Tak například v okolí Chrudimi se vlčí jámy nacházely v lesích okolo vesnic Chrást, Svídnice, Vranova a Včelákova.

Rozhodný ortel nad vlky, ale i nad ostatními šelmami vyřkl císař Josef II. ve svém loveckém patentu z roku 1786. Povolil jejich volné ničení a dal krajským úřadům pravomoc v případech, že velkostatek hubení těchto šelem zanedbával, k provedení naháňky na šelmy na jeho náklady. Přesto ještě ve 40. letech 19. století zavítal občas vlk blízko k městu Vsetínu a prý se v noci toulal jeho ulicemi. Proto když zastřelili panští hajní vlka, stáhli z něho kůži, vycpali ji a chodili s ní ve městě od domu k domu žádajíce nějakou odměnu, která jim byla ráda dávána.

Nebojte se vlkodlaků

Málokterá šelma je opředena tolika historkami, jež postrádají jakékoli racionální jádro. V západních Čechách se vyprávělo, že jednou prý vyběhl starý vlk na hajného, rozevřel tlamu a chtěl se na něj sápat. Milý hajný neměškal, vrazil mu ruku do chřtánu a protáhl ji až k ocasu. A hle, jaký div, vlk byl obrácen naruby! Toť výkon hodný barona Prášila. Někde v lesních revírech se dosud říká „Na vlčici". Tam se prý zdržovala stará vlčice, kterou nebylo možné lapit. Dále se praví, že drvoštěp odpočíval na tomto místě po denní lopotě a dotyčná vlčice mu skočila na záda. Silák ji prý popadl za přední běhy, donesl do stavení a tam ji s domácími utloukl. V lovecké latině podobné historky kolovaly v našich horách k pobavení přítomných za dlouhých zimních večerů. Vždyť není snad kraje v Čechách, kde by se nevyprávělo o šumaři, který když zapadl v rozjařené náladě do vlčí jámy, zachránil se od zuřivých šelem tím, že začal fidlat na housličky. Teprve ráno byl z nemilé situace vysvobozen lidmi přilákanými jeho muzikou. A co teprve pověsti o vlkodlacích! Je nejvíc pravděpodobné, že se k nám dostaly z německých zemí nebo Balkánu, kde jsou velmi rozšířeny. Vlkodlakem se prý stává zejména ten, kdo přijde na svět nohama napřed nebo kdo se narodí se zuby nebo ze styku ženy s upírem či přímo s vlkem. Podle lidové fantazie mají schopnost proměňovat se ve vlky také lidé narození pod určitými planetami. I čarodějnice mohou zaklít člověka ve vlkodlaka, nejraději to činí nastávajícím novomanželům na cestě k svatebnímu obřadu nebo bezprostředně po něm.

Člověk zaklety ve vlkodlaka běhá ve vlčí podobě po vsi, přichází k domům, přitom nikomu neškodí, jen se žalostně dívá na lidi. V noci přepadává dobytek, saje mléko kravám a ovcím, dusí koně a posílá na rohatý skot mor. Někde se věřilo, že každá rodina má svého vlkodlaka, který se snaží domu škodit, ale zároveň má svého „krsníka", který ji před ním chrání a zápasí s ním. Podle pověsti z Balkánu se může povlkodlačit též umrlec, přes kterého přeběhne kohout, kočka nebo pes. Takové strašidlo vychází z hrobu v noci, toulá se po světě a zvláště číhá na mladé ženy. Často se ztotožňují vlkodlaci s upíry a vypravují se o nich stejné pověsti.

Nejstarší zmínka o proměňování člověka ve vlka je zachycena v ruské literární památce Slovo o pluku Igorově. Kníže Všeslav prý v noci běhal jako vlk v okolí Kyjeva a před svítáním se zase vracel. Také o Bojanovi, mladším synu bulharského cara Simeona z 10. století, se zachovala pověst, že se mohl přeměňovat ve vlka. Ve starosrbském zákoníku ze 13. století se tvrdí, že vlkodlaci způsobují zatmění slunce. Víra ve vlkodlaky je však známá nejen Slovanům, ale i jiným národům. Například u Němců existoval werwolf, v německé pověsti muž proměněný ve vlka, který se dopouští zločinů. Mimochodem odtud je pohříchu velmi trefně odvozen název známých nacistických záškodnických oddílů

z doby za druhé světové války a po ní. U Anglosasů byl znám werewolf, u pobaltských národů wilkacis, u Francouzů loupgaron, u Rumunů vrukolakas a u Turků vurkolak.

Dopřejme si však jednu vlkodlačí story se šťastným koncem. Jednou čeledín pozoroval, jak se jeho hospodář převrhl za humny přes kládu, rázem se přeměnil ve vlka a ztratil se v lese. Byl tím tak ohromen, že udělal všechno jako jeho pán. Stal se také vlkem. Žil pak ve smečce a živil se zdechlinami. Po čase se mu zastesklo po pořádném žitě a chtěl se opět proměnit v člověka. Běžel ke známým humnům, kde uviděl svého hospodáře. Chtěl ho oslovit lidským hlasem, avšak nedokázal to, pouze zavyl jako vlk. V tom se sběhli kolem něho psi a ubožák musel před nimi prchnout. Hospodář se ale dovtípil, co se děje, vlka chytil, převrhl ho opět přes kládu a vlk se znovu změnil v čeledína. Byl vyhublý jako stín a v obličeji byl celý od psů rozdrásaný. Hospodář ho opět přijal do služby, ale dal mu napomenutí, aby příště nedělal, čemu nerozumí, neboť co je pánu dovoleno, kmán zpravidla špatně odskáče... a tak to chodí do dnešních časů.

Ovšem co si počít s vlčím nadělením v dnešní době? Navzdory všemu výše řečenému nikdo nemá právo odsoudit tuto šelmu k definitivnímu zániku, přestože se tak v minulosti stávalo. Samozřejmě vlk má jedině ve volné přírodě svoje nezastupitelné místo a poslání a jedině tam patří. Nechť je tedy toto povídání připomínkou tvora, který se do naší národní paměti hluboce vepsal, ač z našeho života musel v nedávné minulosti často ustoupit. Přejme si jeho rozšíření a všestranné hájení.

ak

AGROBase ZPRAVODAJ

Zpravodaj AGROBase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 772 00 Olomouc. **Úřad AK ČR Praha:** Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. **IČ:** 47674868, DIČ CZ47674768. **tel.:** 296 411 180, **e–mail:** sekretariat@akcr.cz. **Zástupci AK ČR: Ing. Zdeněk Jandejsek, CSc.,** prezident; **Ing. Josef Kubiš,** viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, **Ing. Bohumil Belada,** viceprezident a předseda Sněmovny společenstev, **Ing. Jan Doležal,** tajemník AK ČR. **Grafický design: Tomáš Neubauer**. **Uzávěrka čísla:** 15. září 2019. **Tisk: Printo, spol. s r.o. Povoleno MK ČR E 6204.** NEPRODEJNÉ. **Příští číslo vyjde: 25. října 2019.**

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy …)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce …)
- pracovně právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.	Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: **www.soud.cz**

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském.
Telefonní spojení je: tel.: +420–222 333 340, fax: +420–222 333 341, e–mail: praha@soud.cz